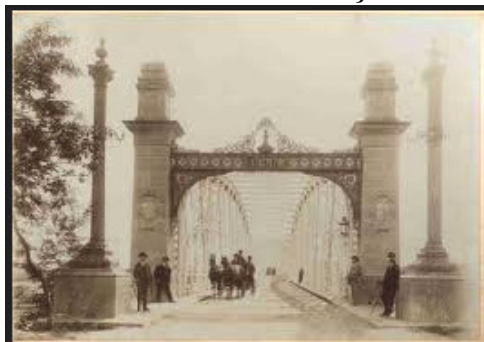

MEMORIA

OLTULUI ȘI ROMANAȚILOR

Revistă de istorie și cultură

Anul V, nr.2 (48), februarie 2016
Editată de Asociația Culturală
MEMORIA OLTULUI

Director: Ion D. Tîlvănoiu

Comitetul de redacție:

Dr. Aurelia Grosu, dr. Mircea Șerbu, dr. Nicolae
Scurtu, Ion Andreiță, Jean Lupu, Dumitru Botar,
Jeana Pătru, Cornel Manolescu, Floriana
Tîlvănoiu, Costel Vasilescu, Vasile Radian.

Planșele noastre:

1. Alecu Constantinescu (1851-1932), mare proprietar la Grojdibodu-Romanați, avocat, primar al orașului Caracal, senator, deputat și prefect de Romanați (imagine din colecția d-lui Nicu Vintilă).
2. Sus: Scriitorul și gazetarul românean Mircea Damian (1899-1948) la cenaclul *Sburătorul* condus de criticul literar E. Lovinescu (caricatură de Neagu Rădulescu).
Jos: D. Caracostea ținând un discurs la Academia Română. Între ascultători sunt Liviu Rebreanu și Mihail Sadoveanu.
3. Două ziare importante apărute la Caracal în perioada interbelică: *Vremea* (1 mai 1928- 15 aprilie 1934), condus de Șt. Ricman și *Romanațul* (12 decembrie 1926- 15 aprilie 1928; reapariție 1937-1945, devenit *Romanațul și Oltul*), condus de Ștefan Oprescu.
4. Poetul basarabean Grigore Vieru primit cu căldură în gospodăria meșterului popular Ștefan Trușcă din Româna lângă Balș în mai 2002. Îl însoțesc oamenii de cultură olteni: Visi Ghencea, Constantin Voinescu, I. Smedescu și poetul George Țârnea (imagini din arhiva d-lui V. Ciurea).

CUPRINS

1. Ion Andreiță- <i>Cu Grigore Vieru la Paris</i>	/3
2. Cornel Manolescu- <i>Avanpremieră editorială. Conducătorii orașului Slatina (VII)</i>	/7
3. Dumitru Botar- <i>Prin Caracalul de altădată</i>	/21
4. Ilie Dumitru- <i>Memoria locului. Importanța studierii toponimiei</i>	/24
5. Viorel Călugăru, Ion Tîlvănoiu- <i>Hotărnicia moșiei Braneți din județul Romanați</i>	/29
6. Costel Vasilescu- <i>Romanații, Oltul și Doljul, căminul ospitalier al refugiaților moldoveni</i>	/36
7. Cornel Manolescu- <i>Alecu Constantinescu- avocat, primar, senator, deputat și prefect</i>	/43
8. Nicu Vintilă- <i>Inedit. Memoriile prefectului de Romanați Al. Constantinescu, 1917 (I)</i>	/48
9. Mircea Damian- <i>Cenacluri literare</i>	/58
10. Ion Zăuleanu- <i>Județul Romanați în izvoarele documentare (III)</i>	/65
11. dr. Ștefan Grigorescu- <i>Regulamentul organic și primele alegeri din Olt și Romanați (1831)</i>	/73
12. Jeana Pătru- <i>Restituiri. Mari filantropi caracaleni: Ion Hagiescu-Miriște</i>	/77
13. dr. Aurelia Grosu- <i>Inedit. Jurnalul artistic al maestrului Spiru Vergulescu (XII)</i>	/82
14. Cătălin Barbu, Mihai Barbu- <i>Vechii proprietari ai moșiei Mierleștii de Sus, jud. Olt</i>	/87
15. Ion Tîlvănoiu, Vasile Radian- <i>Drama învățătorilor refugiați din Olt și Romanați</i>	/91
16. Teodor Nedelea- <i>Scriitorul Eugen Barbu jandarm la Caracal și Piatra-Olt</i> ..	/95
17. <i>Calendarul Memoriei Oltului și Romanaților. Februarie</i>	/97
18. <i>Pentru biblioteca dumneavoastră</i>	/100
19. dr. Nicolae Scurtu- <i>Inscripții. Note despre începuturile literare ale lui Demetru Iordana</i>	/101
<i>Câteva note despre Dumitru Caracostea</i>	/108
20. Vasile Radian, Ion Tîlvănoiu, Floriana Tîlvănoiu- <i>Monumentele eroilor din comuna Tia Mare (I)</i>	/110
21. Ciucă Lavinia Maria- <i>Monumentul eroilor din satul Doanca</i>	/111

ISSN 2284 – 7766

Tiparul executat la Editura Hoffman

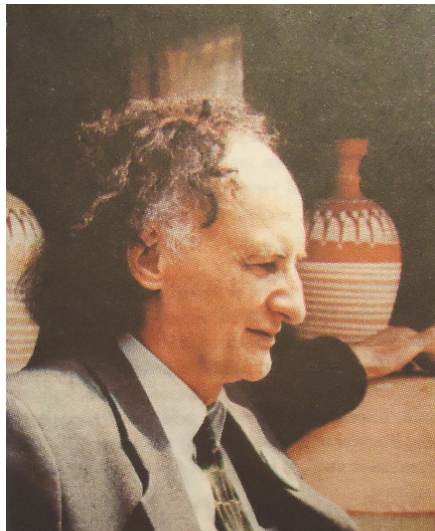
www.EdituraHoffman.com

Tel./fax: 0249 460 218; 0740 984 910

Cu Grigore Vieru, la Paris

Ion Andreiță

Nu fac parte dintre cei care l-au cunoscut de mult și îndelungat pe Poet, deși citisem cam tot ce se publicase din poezia lui în țară, cu mult timp înainte de Decembrie 1989. Mi s-a părut a fi un sfânt, și tocmai de aceea nu am căutat cu orice preț să mă strecur în inima lui. Cele câteva întâlniri întâmplătoare, „de grup”, m-au convins cu atât mai mult să-l iubesc de la distanță, mai ferit și mai trainic, într-o tănuită complicitate cu opera lui, așa cum te închini unui sfânt din Calendar, în singurătate, cu sfială, după ce i-ai cunoscut viața de martir.

Grigore Vieru, „poetul pereche poetului nepereche” (imagini din arhiva V. Ciurea, Slatina).

Dar a venit (și) clipa fastă, pe care n-o puteam ocoli – și, mărturisesc, nici n-aș fi dorit. Grigore Vieru sosise la Paris, în primăvara anului 1999, cu un grup de scriitori din Basarabia. Trebuie, mai întâi, să dau o mică explicație: Mă aflam la Paris, în calitate de corespondent (voluntar) al ziarului „România liberă” (în redacția căruia lucram, de fapt, de aproape 20 de ani) ca însoțitor al nevastei mele, Lia-Maria Andreiță (doctor în Drept și artist plastic) diplomat al Ministerului Afacerilor Externe, în post la Ambasada României în Franța. Încă o explicație necesară: Împreună cu un francez,

românofil și românofon, descoperit întâmplător (a cărui deviză este: „România nu-mi aparține, dar eu aparțin României”) Jean-Yves Conrad (mai târziu, autor al unei cărți valoroase: „România, capitala... Paris”, apărută și la noi, la Editura „Junimea” din Iași; devenit doctor Honoris Causa al Universității din Suceava) – împreună, deci, cu acest prieten ad-hoc (și rămas pe viață) editam, în condiții grafice modeste, publicația bimestră

„Scrisoare din România” („La lettre de Roumanie”) în franceză, în care cele două pagini din mijloc erau consacrate fraților de peste Prut: „La carte postale de Bessarabie” („Carte poștală din Basarabia”) și „Telex de Bucovine”. Până să-l fi întâlnit, la Paris, pe Grigore Vieru, noi pusesem

Visi Ghencea, Virgil Dumitrescu, Grigore Vieru, George Țârnea și câțiva politicieni locali la Slatina (mai 2002).

drept moto secțiunii despre Basarabia celebrul și înduioșătorul citat: „Si l'un de nos rêves a été on est de parvenir jusqu'au Cosmos; j'ai personnellement rêvé de traverser le Prut” („Dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viața întreagă am visat să trec Prutul”) – alături de zicerea lui Eminescu: „Prononcer le nom Bessarabie est une protestation contre la domination russe” („A pronunța numele Basarabia este una cu a protesta contra dominației ruse”).

...Și, cum spuneam, a venit clipa. La invitația profesorului (basarabean, de origine) Valeriu Rusu, de la Universitatea din Aix-en-Provence (Departamentul Filologie Romanică și Română) au sosit în Franța câțiva scriitori de la Chișinău: poeții Grigore Vieru, Ion Hadârcă, Iulian Filip, Vasile Romanciuc; editorii Ana și Alexandru Bantof – însoțiți de criticul și istoricul literar, academicianul

Mihai Cimpoi, președintele Uniunii Scriitorilor din Basarabia. A urmat o întâlnire în Salonul de Aur al Palatului Bèhaque, al Ambasadei, în care s-a vorbit numai românește. A fost o mărturisire cu sufletul pentru toți cei prezenți, o dovadă de iubire și solidaritate – sub Steaua lui Eminescu (de la a cărui trecere în eternitate se împlineau o sută zece de ani).

Când dorurile s-au mai molcomit, continuând a murmura pe un pahar de vin francezesc, Grigore Vieru se îndreaptă spre mine, mă ia de braț trăgându-mă spre un colț mai liniștit al încăperii. „Vino, frate Ioane – zice – vreau să-ți dăruiesc ceva”. Și acolo, pe marginea

Visi Ghencea, Grigore Vieru, George Țârnea. I. Smedescu, C. Voinescu, V. Dumitrescu în vizită la meșterul popular Ștefan Trușcă din Româna-Oboga (mai 2002).

Grigore Vieru, Ștefan Trușcă și George Țârnea în fața cuptorului pentru ars ceramică din Româna.

ferestrei de care se va fi rezemat cândva Contesa de Bèhaque, și-a rezemat Grigore coatele – și a scris, într-o cărticică nu mai mare decât podul palmei: „Fratelui Ion, cu dragoste și credință în izbânda Dreptății Românești. Hristos a Înviat! Gr. Vieru. 4 mai 1999. Paris”. Iar pe cealaltă paginuță a adăugat: „Eminescu a fost și rămâne manualul meu de bază de Limbă

și Istorie Română, de Credință și Nădejde” – semnând.

De unde să mă fi știut? să-mi fi aflat numele? – m-am întrebat atunci, mă întreb și azi. Nu făcusem, cum se zice, cunoștință; stătusem în „stal”, printre auditori. Mă cunoștea mai dinainte numai Mihai Cimpoi, dar încă nu apucasem să stăm de vorbă. La el să fi fost enigma? Nici astăzi n-am dezlegat-o – și nici nu doresc s-o dezleg. Așa cum nu voi „deconspira” niciodată cuvintele de frățescă iubire ce s-au rostit între noi, în cele câteva minute cât am fost unul lângă altul.

A doua zi (sau, poate, în aceeași noapte) scriitorii basarabeni au plecat, cu trenul, spre Provența, călăuziți de profesorul Valeriu Rusu, împreună cu soția domniei sale. Eu și amicul Jean-Yves ne-am înhămat la revistă, cu intenția de-a le-o oferi la întoarcere. Am relatat – în acel număr, mai-iunie, 1999 – despre vizita distinșilor oaspeți, publicând din fiecare versuri și opinii închinată lui Eminescu. Am publicat, de asemenea, un articol al academicianului Mihai Cimpoi, „Anul Eminescu”. Lui Grigore Vieru i-am consacrat o

rubrică specială, cu citate din zicerile lui, dar și cu o zicere a lui Aureliu Busuioc despre Poet: „Om cu merite, ca și noi, dar mai multe / Om cu păcate, ca și noi, dar mai puține” („Homme méritant, comme nous, mai bien plus / Home avec des défauts, comme nous, mais bien moins”). Am reprodus, bilingv, poezia *Legământ, lui Mihai Eminescu*, pe care o transcriu aici în

română, din cărticica dăruită de Poet, precum și în franceză, tălmăcită modest de Jean-Yves Conrad și subsemnatul. Mai întâi, poezia originală:

*Știu, cândva la miez de noapte,
Ori la răsărit de Soare,
Stinge-mi-s-or ochii mie
Tot deasupra cărții Sale.*

*Am s-ajung atuncea, poate,
La mijlocul ei aproape.
Ci să nu închideți cartea
Ca pe recele-mi pleoape.*

*S-o lăsați așa deschisă,
Ca băiatul meu ori fata
Să citească mai departe
Ce n-a dovedit nici tata.*

*Iar de n-au s-auză dânșii
Al străvechei slove bucium,
Așezați-mi-o ca pernă
Cu toți codrii ei în zbcium.*

Iată și varianta franceză:

Promesse, à Mihai Eminescu

*Je sais: une fois à minuit
Ou au matin*

*Mes yeux s'éteindront
Toujours au-dessus de Son oeuvre*

*Alors parviendrais-je
A peu près en son centre
Mais ne fermez pas le livre
Comme mes paupières glacées*

*Vous le laisserez, ainsi, ouvert
Afin que mon fils ou ma fille*

*Découvre plus loin
Ce que leur père n'a pu accomplir*

*Et s'ils n'entendent pas
La musique de l'écriture ancienne
Arrangez-le pour moi comme coussin
Avec toutes les forêts en tourmente.*

În numărul următor al revistei – iulie-august, 1999 – am relatat despre volumul „Echos poétiques de Bessarabie (Moldavie)” editat de prof. Valeriu Rusu la Aix-en-Provence, în care poeziile celor 32 de autori basarabeni antologați sunt traduse în franceză de către studenți ai profesorului Rusu, care studiază Limba Română. Din fiecare am reprodus câte o poezie (în franceză, desigur). Cum nu le pot transcrie aici pe toate, voi menționa numele poezilor traduși, în ordine alfabetică: Ștefan Baștovei, Lorina Bălțeanu, Leo Bordeianu, Leo Butnaru, Aura Christi, Eugen Cioclea, Vsevolod Ciornei, Lidia Codreanca, Nicolae Costenco, Nicolae Dabija, Liviu Damian, Iulian Filip, Emilian Galaicu-Păun, Mihai Garaz, Vasile Garnet, Ion Hadârcă, Nina Josu, Leonida Lari, Dumitru Matcovschi, Valeriu Matei, Irina Nechit, Nicolae Popa, Ghenadie Postolache, Vasile Romanciuc, Nicolae Spătaru, Arcadie Suceveanu, Efim Tarlapan, Ianoș Țurcan, Ion Vatamanu, Grigore Vieru, Ion Vieru, Gheorghe Vodă. (În paranteză fie spus, păstrez pentru un eventual spațiu memorial Grigore Vieru toate acele numere de revistă, pe care le-aș dăruia bucuros. Și, tot în paranteză, precizez că revista „La lettre de Roumanie” a apărut vreme de doi ani – (1998) 1999-2000 (plecarea mea din Paris) – într-un tiraj variind între 500 și 800 de exemplare, având 100-150 de abonați, restul distribuindu-se gratuit la diverse instituții culturale, inclusiv unor scriitori).

La revenirea în Paris din Provența, nu i-am mai întâlnit: pe Grigore Vieru și colegii săi; se pare că au fost duși direct la aeroport. Mi-a rămas, însă, cârticica aceea cât podul palmei (cu titlul *Izbăvirea*) pe care o citesc și recitesc, încercând să mă izbăvesc de multe. Dar misterul revine, cu atât mai de nepătruns. Și, atunci, recitesc poezia *În limba ta*, pe care o recit și în această pagină omagială:

*În aceeași limbă
Toată lumea plânge,
În aceeași limbă
Râde un pământ.
Ci doar în limba ta
Durerea poți s-o mângâi,
Iar bucuria
S-o preschimbi în cânt.*

*În limba ta
Ți-e dor de mama,
Și vinul e mai vin,
Și prânzul e mai prânz.*

*Și doar în limba ta
Poți râde singur,
Și doar în limba ta
Te poți opri din plâns.*

*Iar când nu poți
Nici plânge și nici râde,
Când nu poți mângâia
Și nici cânta,
Cu-al tău pământ,
Cu cerul tău în față,
Tu taci atuncea
Tot în limba ta.*

...În limba ta, în limba noastră, dă-mi voie să te îmbrățișez acum, târziu, Grigore Vieru. Somn lin, Poete, pereche Poetului nepereche!

Avanpremieră editorială

Conducătorii orașului Slatina (VII)

Cornel Manolescu

Revista *Memoria Oltului și Romanaților* a prezentat în avanpremieră fragmente din volumul „*Conducătorii orașului Slatina*” al harnicului nostru colaborator, dl. profesor Cornel Manolescu. Între timp volumul a văzut lumina tiparului la editura Hoffman iar cei interesați pot intra în posesia lui contactându-l pe autor la adresa de mail cornelmanolescu@yahoo.com. Felicitându-l pentru această nouă realizare, îi dorim domnului Manolescu multă putere de muncă spre a materializa și celelalte proiecte la care lucrează, asigurându-l totodată de tot sprijinul nostru.

31 mai 1935 – 31 ianuarie 1936, CONSTANTIN STAVARACHE, președinte Comisie Interimară (*Memoria Oltului și Romanaților nr. 47/2016*)

31 ianuarie 1936 – 1938, NICOLAE MARINESCU – BIRCII, primar ales de Consiliul Comunal (*Memoria Oltului și Romanaților nr. 45/2015*)

13 ianuarie – 27 ianuarie 1938 (demisionat), președinte Comisie Interimară; 18 august – 8 octombrie 1940, primar; 27 ianuarie – 7 iulie 1941, primar – MARIN SOREANU

Medicul Marin Soreanu s-a născut în comuna Leu, fostul județ Romanați, la 17 februarie 1899.

Studii : *doctor în medicină și chirurgie*.

Pe 26 martie 1925, s-a căsătorit cu Nicolina Cristescu. La alegerile din anul 1937 a fost candidat din partea Partidului Cuzist.

A avut frați pe Alexandru și Dinică.

Pentru alegerile parlamentare din 1937, la Camera, a fost candidat pe lista Partidului Național Creștin, primul pe această listă fiind Theodor Deleanu.

Cu adresa nr. 580, din 13 ianuarie 1938, Prefectura jud. Olt, anunță Primăria orașului Slatina următoarele :¹

„Am onoare a vă comunica, că în locul Consiliului Comunal al orașului Slatina, dizolvat cu

Înaltul Decret Regal nr. 9, din 5 ian. a.c., Ministerul de Interne prin decizia nr.40 din 13 ian. a.c. a numit o comisie interimară compusă din domnii :

¹. Arh. Naț. Slatina, fond Prefectura jud. Olt, ds. 29 / 1938.

- **Dr. M. Soreanu,**
- *Cpt.C. Ionescu,*
- *Gh. Polihron,*
- *Marin Rădulescu-Poboran,*
- *St. Protopopescu,*
- *Scevola Zăgănescu,*
- *Corneliu Gornescu,*
- *Dr. V. Eniu,*
- *Alex. Dumitrescu,*
- *R. Roșulescu,*
- *Traian Mateescu.*

Prefect,

s.s.indescifrabil”

Președintele Comisiei Interimare a fost numit **Marin Soreanu.**

De remarcat faptul că Scevola Zăgănescu, a refuzat să depună jurământul cerut de art. 52, din Legea Administrativă și a fost înlocuit cu Mircea Marin- pensionar din Slatina.

După aproape 2 săptămâni, M.Soreanu a demisionat și prin „*decisiunea ministerială nr.2826 din 27 ian. 1938, a fost înlocuit cu Corneliu Gornescu, avocat, membru în Comisiunea Interimară a orașului Slatina, ca președinte al acestei Interimare*”.

„*Duminică 18 aug.(n.n. 1940), la orele 6 p.m. a avut loc la Primăria Slatina, instalarea noului primar al orașului în persoana d-lui dr. M. Soreanu, fost primar și un vașnic luptător naționalist, unul dintre fruntașii mișcării naționaliste de la 1922.*

Instalarea s-a făcut de către d-l avocat Ioan Bellu, prefectul jud.Olt, în prezeța d-lor:

- *Emil Râureanu- fost primar,*
- *N.Marinescu- șeful siguranței județului,*
- *prof. Bărbulescu,*
- *av.Iliuță Ionescu,*
- *av. Iancu Săndulescu,*
- *preot Marinescu,*
- *Virgil Desvaldi- secretarul general al primăriei,*
- *ing. Petre Mitran,*
- *numeroși funcționari.* ²

Acest mandat, ca primar, al dr. M. Soreanu, a durat până la 8 octombrie 1940.

Urmează al treilea mandat, tot ca primar din 27 ianuarie 1941 (când a depus jurământul și a fost instalat), până în 7 iulie 1941, când a fost înlocuit cu C. Gornescu.

Cu adresa nr. 520 / 9 noiembrie 1941, Societatea Națională de „Crucea Roșie a României”, filiala Olt îi adresează prefectului, col. Petrescu, următoarea rugămintă referitoare la medicul Marin Soreanu :

„*Printre persoanele care eventual le-ați propune pentru decorare, vă rugăm foarte stăruitor să propuneți și pe d-l medic căpitan Marin Soreanu.*

I. *D-sa a condus cu abnegație, devotament și conștiinciozitate spitalul nostru de Cruce Roșie, Slatina.*

II. *Interesul arătat răniților poate servi de exemplu.*

III. *D-sa a pus la dispoziția acestui spital și Sanatoriul său personal din Slatina, cu o capacitate de 68 paturi, complect înzestrat, plus instrumentarul necesar și aparatul*

². Buletinul oficial al Primăriei Slatina, anul III, nr.16-17, 1-20 iul.1940, pag.11.

de Radiologie, cu care a putut executa toate lucrările de radiologie pentru răniții din Spitalul nostru.

IV. Dela 29 august a.c. conduce spitalul cu efectivul general de 550 paturi prin care au trecut 845 răniți.

Pentru motivele de mai sus, vă rugăm, încă o dată să bine voiți a-l propune pentru decorare.

D-sa este născut în 1899, luna febr,17, are gradul de căpitan de rezervă, provenit din căpit. activ. Vechimea în grad o are de la 1 ian. 1926.³

La moartea lui Marin Soreanu, ziarul „Gazeta Oltului”, foaia Căminelor Culturale din Slatina și jud. Olt, publica, pe prima pagină un necrolog, pe care-l prezentăm în întregime:

„Doctorul Marin Soreanu nu mai este

Fiu de țăran, născut în anul 1899, în com. Leu, din jud. Romanați, a urmat școala primară în satul său natal, liceul la Craiova, iar fac. de medicină la Cluj.

Aici a fost președintele studenților mediciști din Cluj și unul din promotorii mișcării naționaliste din 1922 – 1923.

Din clasele primare și până la absolvirea facultății a fost în fruntea promoției sale, apoi la Cluj a fost preparator al prof. dr. Papilian și asistent al prof. dr. Iacobovici.

A fost medic militar până în 1931, când a demisionat din armată spre a-și putea îndeplini visul său: creierea unui sanatoriu propriu, pe care l-a și înființat imediat, dezvoltându-l și dotându-l anul trecut (n.n.1943), cu o clădire impunătoare la ieșirea dinspre Pitești a orașului.

Intrând în viața politică locală, a fost conducătorul de fapt al organizației național creștine, în care coaliție s-a impus prin spiritul său de inițiativă dar în special prin corectitudinea în raporturile avute atât cu prietenii cât și cu adversarii lui.

A fost primar al orașului în trei rânduri și cu toate că de fiecare dată împrejurările nu l-au lăsat să stea în această funcțiune mai mult de câteva luni, a lăsat o dără luminoasă în administrația orașului, unde a pus tot sufletul și puterea sa de muncă, spre a îndrepta, fără mijloace materiale, situația de atunci a comunei.

Dr. Soreanu a anticipat multe măsuri luate de Min. Af. Interne, cum sunt crearea de servicii monopolizate și cu drept de monopol, a introdus fără măsuri brutale, o severă disciplină în rândurile funcționarilor și le-a dat cel mai frumos exemplu, al muncii și al corectitudinii lui față de cari, orice tendință de târăgănare sau incorectitudine a vreunui funcționar era înfrântă.

Nu a acceptat președinția Căminului Cultural Orășenesc, decât atunci când nu a mai fost primar, dar odată ce și-a asumat această răspundere, a înțeles să lupte și să învingă toate greutățile, pentru ca prin mijloace proprii, acest cămin să poată desfășura activitatea cunoscută, cu care se poate mândri. Prin plecarea materială dintre noi a doctorului Marin Soreanu, Fundația Culturală Regele Mihai I, dar mai ales Căminul Cultural orășenesc din Slatina, pierde un stâlp de neînlocuit.

*A murit, în casa sa „Sanatoriul Dr. Soreanu” (n.n.construită în 1939), prin munca sa neobosită și trudnică, la 45 de ani răpus de o cumplită boală, după o scurtă și grea suferință, în ziua de **27 mai 1944, orele 12.***

³. Arh. Naț. Slatina, fond Prefectura jud. Olt, ds. 9 / 1941.

Înmormântarea va avea loc în ziua de marți 30 mai a.c., ora 3 după amiază, la cimitirul orașului Slatina.”⁴

27 ianuarie – 16 februarie 1938, președinte Comisie Interimară; 7 iulie 1941 – 28 octombrie 1944, primar - CORNELIU I. GORNESCU

Avocatul C. Gornescu s-a născut în București pe 10 (04. alte surse), februarie 1903. Licențiat în drept. Avocat din 1928. Magistrat, în perioada 1929 – 1935.

A fost căsătorit cu Aurora (Aurelia), cu care a avut 3 copii: Gheorghe-Romeo, Cristina și Teodor.

În iulie 1933, împreună cu soția (29 ani) și fiul său Gheorghe (n. 24.08.1931), face o călătorie, la Belgrad, „în familie”.⁵ A domiciliat pe strada Ionașcu, nr. 50.

Pentru alegerile complementare județene, fixate pentru 30 martie 1937, era candidat, pe lista Partidului Național – Creștin, filiala Slatina.⁶

Prin „*deciziunea ministerială nr. 2826, din 27 ian.1938, D-l Corneliu Gornescu, avocat, membru în Comisiunea Interimară a orașului Slatina, s’a numit Președintele al acelei Interimare în locul D-lui Marin Soreanu demisionat.*”⁷

Același eveniment era anunțat și de presa locală.⁸

A funcționat ca președinte al Comisiei Interimare, până la 16 februarie 1938, când a fost înlocuit cu magistratul Smarandache Constantinescu.

În martie 1940, era membru al Sfatului căminului orașenesc Slatina, iar în perioada august – octombrie 1940, a fost ajutor de primar, numit în mod provizoriu, în această funcție, pe 23 august 1940.⁹

Menționăm că această numire s-a făcut la cererea înregistrată sub nr.4292 / 940, prin care av. Corneliu Gornescu solicita postul de ajutor de primar.

Pe 26 martie 1941 a fost numit de către Ministerul Afacerilor Interne, cu ordinul telegrafic nr. 4175 ajutor de primar al orașului, în locul av. Gh. Stavri, instalarea și depunerea jurământului având loc pe 29 martie 1941.

Ministerul Afacerilor Interne, cu adresa nr. 13268 din 7 iulie 1941, îl numește în funcția de primar în locul Dr. Marin Soreanu, iar Gh. Stavri trece ca ajutor de primar în locul vacant lăsat de C. Gornescu.

În perioada august – decembrie 1941, Primăria orașului Slatina înainta, lunar, câte o „**dare de seamă**” Prefecturii Olt, „*asupra activității sale, în legătură cu cererile făcute de Prefectură prin diferite adrese și cu diferite sugestii ale d-lui Prefect.* Cităm din realizările edilitare și social-economice îndeplinite de Primărie, în perioada amintită, conducerea acesteia fiind girată de av. Corneliu Gornescu :

„- S’a început executarea lucrărilor de amenajare a piațetei de la Gara Orașului;

⁴ . „*Gazeta Oltului*” - Foiaia Căminelor Culturale din Slatina și jud. Olt, anul IV, nr. 48-50, 1944, mai, 30.

⁵ Arh.Naț. Slatina, fond Prefectura jud. Olt, ds. 34 / 1933, pag. 29.

⁶ Ibidem, dosar nr. 56 / 1937.

⁷ Ibidem, dosar nr. 29 / 1938.

⁸ Ziarul „*Orizonturi*”, organ de exprimare a tineretului Național Țărănesc din Olt. Anul II, nr. 20, Slatina, 1 febr.1938.

⁹ Arh. Naț. Slatina, fond Prefectura jud. Olt, ds. 38 / 1940.

- S'a reparat pavajul din fața Prefecturii pe strada Carol, în locul unde s'au făcut lucrările de repararea canalizării;
- S'au tăiat piloții necesari refacerii șanțurilor de pe strada Dealul Viilor, distrusă de inundații;
- S'a început în prundul Oltului, cernerea pietrișului necesar împietruirii străzilor Vintilă-Vodă și Alexandru Iliescu;
- S'a construit podul de pe strada Magaziilor;
- S'au luat măsurile preliminare reparării planșeului de la canalul de lângă statuia Ecaterina Teodoroiu;
- S'a amenajat Parcul „Stăncescu” de lângă Spitalul Județean
- S'a întocmit Devizul pentru împrejmuirea Cimitirului, s'a înaintat Serv. Tehnic județean pentru verificare
- Sunt în curs de cioplire stâlpii necesari împrejurii târgului săptămânal de vite;
- S'au întocmit planurile pentru lucrările edilitare ce vor fi executate din subvenția de 400.000 lei acordată de Min. Af. Interne;
- S'au făcut reparațiuni la rețeaua de canalizare și la cea de electricitate și s'a înlocuit axul curbat al unuia din motoarele dela uzină, care fusese rupt din cauza uzurei;
- S'au executat o serie de lucrări în legătură cu necesitățile spitalelor de răniți din localitate;
- S'au aplicat măsurile prevăzute de legea pentru valorificarea grâului și normele stabilite în legătură cu regimul de fabricarea pâinii;
- Se continuă executarea lucrărilor de amenajarea piațetei de la gara orașului;
- S'a obținut aprobarea transportului din județul Sibiu a 10 vagoane cartofi pentru populația orașului;
- S'a început exploatarea parchetului nr. 3 din zăvoiuil proprietatea comunei, fasonându-se până în prezent cca 200 stânjeni care se vând populației în curtea Primăriei;
- S'a distribuit sinistraților inundațiilor din vara acestui an suma de lei 123.000 primită prin Prefectura Olt, s'au pus în aplicare instrucțiunile privitoare la colecta ajutorului de iarnă”.

Cu adresa 03127 / 23 mai 1942 a M.A.I. i se înaintează brevetul de decorație al Ordinului „Steaua României” în gradul de cavaler, împreună cu adeverința respectivă pentru a fi semnată și înapoiată.

C. Gornescu a avut un frate, colonel, care a decedat și a fost înmormântat la începutul lunii august 1942, la Târgoviște.

Cu adresa nr. 295 / 18 ian. 1944, Prefectura jud. Olt înaintează „D-l Insp. general administrativ, Regiunea IX-a Pitești, un raport, referitor la activitatea primarului Corneliu Gornescu, pe care îl prezentăm, în întregime:

Activitatea d-lui Corneliu Gornescu pe anul 1942 / 1943

*** Lucrări din Fondul comun**

- Repararea motorului Diesel de 400 H.P. și celui de 150 H.P. de la Uzina Electrică.
- Înlocuirea conductei de refulare pentru alimentarea orașului cu apă.
- Canalizarea str. Abator.
- Procurarea unui cazan nou de încălzire la băile comunale.
- Modificarea fațadei imobilului fost Hotel Regal.

* Lucrări din fonduri proprii

- Împrejmuirea târgului săptămânal.
- Împrejmuirea cimitirului.
- Construirea unui local nou de salubritate.
- Construirea unui canton în târgul săptămânal.

* Lucrări din prestație

- Împietruirea străzilor: Cimitirului, Cazărmii, Basarabi și Magaziilor.

Pentru exercițiul 1943 / 1944 (activitatea)

Fond comun

- Procurarea a 70 vagoane piatră cubică de granit pentru str. Carol I
- Construirea Canalului Sopot.
- Continuarea canalizării străzii Abator.
- Asfaltarea trotuarelor str. Carol I .
- Construirea unui zid de sprijin în str. V. Vodă.

Fonduri proprii

- Pavarea str. Al. Iliescu.
- Pavarea târgului săptămânal.
- Construirea unei remize la salubritate.

Prestație

- Pietruirea străzilor: Drăgănești, Magaziilor și Cireașov-Pârliți.
- Amenajarea rigolelor pe str. V.Vodă și Caloianca.

Media încasărilor comunale:

- pe exercițiul 1942 / 1943.....104 %
- pe exercițiul 1943 / 1944, până la 31.dec.1943.....17,23 %

Realizări personale:

- A organizat diferite serbări dând frumoase rezultate materiale.
- A colectat printre marii proprietari și comercianți, care, în urma donațiilor benevole, a asigurat întreținerea celor 2 cantine existente în orașul Slatina.
- A contribuit la darea diferitelor ajutoare familiilor sărace, văduve de războiu, orfani de războiu etc., în alimente și lemne.
- A organizat și dat ajutoare copiilor săraci, orfani, îmbrăcăminte și încălțăminte.
- A contribuit cu sume destul de frumoase pentru ajutorarea celor nevoiași.
- A dat sfaturi și pilde Doamnelor din comitet pentru a pune tot sufletul în organizarea și strângerea diferitelor colecte.
- Pe piața orașului, personal a făcut colectă pentru strângerea zarzavaturilor și celor necesare cantinelor din oraș, pentru iarnă.
- A activat în cadrul Căminului Cultural al orașului Slatina al cărui președinte de drept este, sprijinind mișcarea culturală și artistică.

- A pus tot sufletul pentru dezvoltarea simțului artistic, fiind un mare sprijinitor al corului Căminului Orășenesc Slatina, care este o mândrie a orașului.

- A luat cuvântul la diferite manifestațiuni culturale și patriotice, dând dovadă că este un animator și un patriot plin de însuflețire. Se exprimă ușor în limba literară și face față onorabil la toate solemnitățile și ocaziunile (prezentări, consilii de colaborare etc).

PROPUNEM : îl propun la menținerea în serviciu pe 5 ani fiind un foarte bun gospodar, cinstit, priceput și condus de binele orașului și progresul poporului.

Merită a fi decorat.

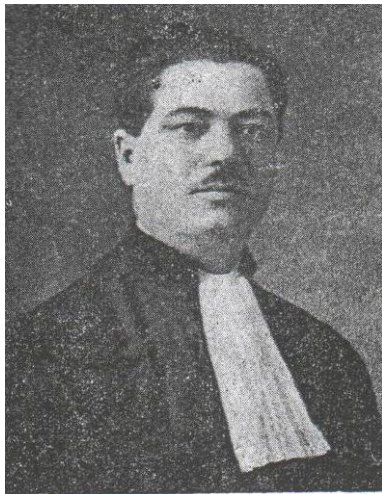
Prefect

General Cicerone Dobrotescu

s.s. indescifrabil.”

Demisionează din funcția de primar, iar prin decizia nr.15334 din 28 octombrie 1944 a Ministrului Afacerilor Interne, General de Corp de Armată, Aldea Aurel, este înlocuit cu prof. Eugen Ghimpețeanu.

16 februarie – decembrie 1938, primar- delegat și președinte al Tribunalului județului Olt - SMARANDACHE CONSTANTINESCU

S-a născut în comuna Tătulești, județul Olt, la 5 noiembrie 1889.

Licențiat al Facultății de Drept din București. După terminarea facultății a intrat în Magistratură, cu următoarele etape în carieră :

- 13 mai 1914, magistrat stagiar Ocolul Lădești (Vâlcea);

- 2 ianuarie 1916, ajutor același ocol, apoi Drăgășani;

- 14 ianuarie 1919, judecător definitiv Ocolul Rezina (Orhei);

- 6 decembrie 1921, judecător instrucție-Tribunalul Orhei;

- 6 iulie 1923, permanent Tribunalul Olt;

- 16 martie 1926, cu grad Președinte Tribunalul

Olt;

- 17 mai 1932, cu grad consilier Curte de Apel. ¹⁰

Cu adresa nr. 2637, din 17 februarie 1938, Prefectura jud. Olt anunță Primăria orașului Slatina:

„Ca urmare a ord. telegrafic al d-lui Ministru de Interne nr. 5352 din 16 febr. crt., și în urma modific. art. 125 din legea organizării judecătorești, prin Înaltul Decret Regal nr. 869 din 15 febr. 1928, publicat în Monitorul Oficial nr. 38 / 16 / II /1938, am onoare a vă face cunoscut că prin deciziunea Ministerială nr. 4896 din 16 / II / 1938, d-l

¹⁰. Agenda și anuarul Magistraturii și baroului, 1936, pag. 171.

Smarandache Constantinescu, președintele Tribunalului Olt, a fost delegat a îndeplini funcțiunea de primar al orașului Slatina.

*Prefect,
Colonel, s.s. indescifrabil.*

*Secretar General,
C. Mărculescu.”*

Deci, Smarandache Constantinescu a fost numit primar-delegat, îndeplinind, în același timp, și funcția de președinte al Tribunalului jud. Olt.

A funcționat ca primar-delegat până în decembrie 1938, când a fost înlocuit cu alt magistrat, Emil Răureanu.

A decedat pe 28 nov. 1942, la Slatina.

La moartea sa, „*Gazeta Oltului*”, *Foaia Căminelor Culturale din Slatina și jud.Olt, nr. 23-24,1942, decembrie 25*, publica un necrolog în care elogia meritele celui dispărut :

„*În ziua de 28 Noembrie, s’a stins din viață Smarand Constantinescu, Președintele Tribunalului Olt, cu gradul de Consilier de Apel și a fost înmormântat în ziua de 29 Noembrie în cimitirul orașului, condus fiind până la locașul de veci de corpul magistraților și al avocaților și tot ce are Slatina mai de seamă.*

Fiu al Vrednicului Preot Vasile din Tătulești, Smarand. Constantinescu fusese destinat de către părinți să se facă preot. Înclinarea sa însă a fost mai puternică de cât voința părintească și Măndiță a urmat facultatea de drept, după care a intrat în magistratură.

Începuturile carierei sale de magistrat le-a făcut departe de județul său natal, multă vreme la Soroca, cuib de privighetori. Când a venit la Tribunalul Olt ca judecător de instrucție, el era un magistrat deplin format.

D-l Gornescu, actualul primar al orașului, venit de curând ca magistrat la Judecătoria Slatina, m’a întrebat într’o zi văzându-l pe Smarandache.

- Cine e domnul ?
- Judecătorul de instrucție.
- Smarandache ?
- Da, de unde îl cunoști?
- Nu-l cunosc, dar am auzit că este cel mai bun judecător de instrucție din țară.

De la cabinetul de instrucție, Smarand. Constantinescu a trecut ca președinte al Tribunalului.

Dacă, după cum aflase d-l Gornescu, Măndiță a fost cel mai bun judecător de instrucție din țară, magistrații, avocații, justițiabilii toți pot da mărturie că a fost un președinte ideal.

Cabinetul era deschis tuturor: magistrați, avocați, justițiabili erau în totdeauna bine primiți de Smarandache, gata în orice clipă să le dea o îndrumare, o lămurire, un ajutor.

Pe scaunul lui prezidențial, Smarandache era senin ca însăși legea. Dar legea pe care o aplica el, nu era textul strâmt și neîncăpător al textului scris, ci înțelegerea sufletului omenesc, cumpănirea dreaptă a motivelor și nevoilor justițiabililor, conjugate cu grija permanentă de a apăra societatea și temelile ei.

El nu pedepsea pentru-că s'a greșit, ci ca să nu se mai greșească. Iar interesele materiale ale părților, Smarandache știa să le cumpănească cu înțelepciunea feciorului de răzeș, cu tactul bunului gospodar.

Muncitor neobosit, Smarand. Constantinescu a fost întotdeauna la datoria sa și numai boala care avea să ni-l răpească, l-a silit acum vre-o două luni să-și ceară concediu.

La înmormântare, din partea magistraturii locale a vorbit D-l judecător Aurel Popescu, D-l I. I. Florescu a vorbit și în numele corpului de avocați și ca vechi prieten cu decedatul, iar D-l V. Desvaldi secretarul general comunal, a vorbit în numele funcționarilor primăriei locale.

În ziua de 1 Decembrie, Tribunalul a ținut ședință festivă pentru a comemora pe fostul său președinte. Au fost de față toți magistrații și toți avocații.

Au rostit cuvântări de elogiu D-nii Mircea Dumitrescu, președintele Tribunalului, Luca Mihăilescu, procuror șef și N. Polihron decanul corpului de avocați”.

12 decembrie 1938 – 1940, EMIL RÂUREANU, primar

Magistratul Emil Râureanu s-a născut în comuna Sărulești (jud. Ilfov), în ziua de 25 iulie 1875.

Licențiat al Facultății de Drept, din București. Slt. rezervă, reg. 2 Cetate.

După terminarea facultății a intrat în magistratură, de-a lungul timpului având următoarele funcții : ¹¹

- 2 septembrie 1900, ajutor judecător Ocolul Olt,
- 6 octombrie 1901, permanent Ocol. Șerbănești (Olt),
- 1902, Judecătoria Ocol. Șerbănești, ajutor judecător,
- 1904, Ocolul Șerbănești (reședința în Drăgănești-Olt), ajutor judecător,
- 1905, același ocol,
- 1 ianuarie 1906, judecăt. Ocol. Șerbănești,
- 23 iunie 1907, judecător Ocol. Slatina,
- 1 mai 1908, judecător provizoriu același ocol,
- 14 iunie 1908, judecător definitiv același ocol,
- 2 noiembrie 1920, înaintat pe loc Consilier de Curte de Apel.
- 1923, judecător, Judecătoria Ocolului Slatina,
- 1924, judecător, Judecătoria de pace Slatina,
- 1925, judecător, la Judecătoria Slatina, cu gradul de Consilier de Curte de Apel.
- 1 ianuarie 1926, judecător la Judecătoria Slatina, mixtă,
- 1 ianuarie 1927, judecător la aceeași judecătorie.

În numărul său din 15 august 1936, ziarul *Vremea Nouă* anunța: *Emil Râureanu fost judecător cu gradul de Consilier de Curte de Apel, a fost numit avocat al Băncii Naționale.*

Pe 12 decembrie 1938, a fost instalat ca primar, prin ordinul Prefecturii jud. Olt, nr. 21217 / 1938, decembrie, 12, funcție pe care a îndeplinit-o până în 15 august 1940, când și-a dat demisia și a fost înlocuit, în mod provizoriu, de dr. Marin Soreanu.

¹¹. *Anuarul Magistraturii, București*, 1904 (pag. 158), 1905 (pag. 60-61), 1906, 1911 (pag. 245), 1920 (pag. 19-34), 1923 (91), 1926 (pag.110), 1927.

În martie 1940 era membru Sfatului Căminului Cultural Orășenesc Slatina.

La această dată, locuia în str. Ionașcu, la nr. 48. A fost căsătorit cu Alexandrina (n. 1883). În 1945 figura, împreună cu soția, în listele electorale.

18 august – 8 octombrie 1940, primar numit provizoriu, MARIN SOREANU.

octombrie 1940 – ianuarie 1941, TRAIAN - CORNELIU BIJU, primar

Profesorul Traian Biju (*Memoria Oltului* nr. 16, 19/2013; 37, 39/2015) s-a născut în ziua de 12/25 decembrie 1883, la Caransebeș.

Tatăl, Alexandru Biju, era inginer, născut la Caransebeș în anul 1847. A studiat Politehnica din Viena și a participat la organizarea Expoziției Naționale din 1906.

Mama, Elena, era născută Niezinski. Traian Biju a mai avut trei frați:

- Alexandrina, pictoriță,
- Leon Dumitru, pictor¹²

- Aurel, marinar și aviator, deschizător de drumuri în arta parașutismului, decedat în 1925, în urma unui salt nereușit cu parașuta .

Sora tatălui său, Ana,¹³ a fost soția lui Ștefan Velovan.¹⁴ Părinții lui Traian se vor stabili, ulterior, în București, unde fiul lor va urma școala primară, Liceul „Gheorghe Lazăr” (absolvit în

1903) și Universitatea – Științele Naturii (licențiat în 1907).

A fost căsătorit cu Maria (n. 1887), cu care a avut trei copii:

- **Mircea** (n. 9 iulie 1913 – d. 1989), doctor în drept al universității București, avocat, înscris la 18 martie 1938 în Baroul Avocaților Ilfov. După 1950 a activat, ca specialist, la diferite bănci din Capitală.

- **Victor** (n. 1919, în 1941 avea 22 de ani și era student).

¹² **Leon Dumitru Biju.** S-a născut în 02.02. 1880 și a încetat din viață în 1970. A fost un pictor român, ale cărui opere sunt expuse la Muzeul Național de Artă al României. A studiat la Școala de Belle Arte din București, cât și la Academie de Beaux Arts din Paris. A fost membru al Tinerimii Artistice. Este apreciat pentru peisajele sale din călătoriile africane, în special peisaje din Maroc și Algeria. După 1948, datorită regimului comunist și a simpatiei sale legionare, a cunoscut o perioadă manieristă, caracterizată prin picturi de flori, în special crizanteme. ([www.arhivele.nationale.ro / images](http://www.arhivele.nationale.ro/images))

¹³ **Ana Velovan** (1855 – 1946). *S-a stins din viață în dimineața zilei de 30 nov. 1946, și doamna Ana Velovan. Împlinise 91 de ani. Vârsta patriarhală, trăită în duhul luminoasei tradiții creștine a Bijuleștilor caransebeșeni și a Velovanilor rusbercâni, (Foaia Diecezană, organ oficial al eparhiei ortodoxe a Caransebeșului . Anul LXII, Caransebeș, 26 ianuarie 1947; nr. 3-5).*

¹⁴ **Ștefan Velovan.** S-a născut la Rusca Montană, la 23 sept.1852 și a decedat la 26 iulie 1932, fiind înmormântat în cimitirul ortodox din Caransebeș. După terminarea claselor primare și gimnaziale s-a înscris la Univ. din Viena, unde a urmat filozofia și științele naturii. Primind o bursă din partea Episcopului Ioan Popasu s-a înscris și a terminat Fac. de Pedagogie din Gotha. Reîntors la Caransebeș, în anul 1877, a fost numit prof. și director al Instit. Pedagogic din Caransebeș. A publicat numeroase articole și cărți de specialitate. A trecut în România, unde a pus bazele învățământului pedagogic, fiind director al Școlii Normale din Craiova. A fost socotit cel mai mare pedagog român al timpului său.

- **Elena (Ileana)**, născută la 18 octombrie 1922, căsătorită cu avocatul Corilă I. Nicolae (n.28 mai 1914, comuna Negreni, județul Olt). Amândoi au fost deținuți politici.

S-a stins din viață la 11 martie 1997. A scris poezii, iar un timp a predat pianul la Școala de Muzică din Slatina.

Începuturile profesoratului său (**Traian Biju**), după ce scurt timp a funcționat ca asistent la Fac. de medicină București, se desfășoară în perioada 1908 – 1912 ca suplinitor în orașele Piatra Neamț, Câmpulung-Muscel, Giurgiu, Turnu-Măgurele.

Începând cu 1 septembrie 1912, Traian Biju ocupă catedra de geografie și Științe naturale, ca titular, la Gimnaziul „Radu Greceanu”, devenit apoi liceu, pe care îl va sluji cu devoțiune până la pensionare (iulie 1944), adică timp de 32 de ani.

Simultan cu activitatea la catedră, îndeplinește funcția de director al Liceului „Radu Greceanu” în anii școlari 1919 – 1920 ; 1922 – 1929; 1931 (01.05) – 1931 (01. 12); 1932 – 1938, în total aproape 15 ani.

A avut o bogată activitate politică și culturală. În urma fuziunii Partidului Conservator Progresist cu Partidul Poporului, în Comitetul Executiv al P.P.din jud. Olt a fost cooptat (printre alții) și Traian Biju.¹⁵

Tot „Gazeta Oltului”, în numărul din 1 iunie 1924, anunța membrii Comitetului Executiv județean al Partidului Național al Poporului, constituit în 18 mai 1924, printre aceștia numărându-se și profesorul Traian Biju.

În 15 martie 1933, era președinte al Asociației profesorilor secundari din Slatina.¹⁶

În mai 1940 îl găsim ca președinte al societății corale „România”, filiala Ciprian Porumbescu, din Slatina.

Cu adresa nr. 14547/28 sept. 1940, Prefectul de Olt cere *D-lui Ministru Afacerilor Interne-București: La ordinal nr.16412/1940, rugăm aprobați numirea D-lui Traian Biju, profesor, în postul de Primar și a d-lui Ioan Roșulescu în postul de ajutor de primar al orașului Slatina.*¹⁷

A funcționat ca primar după 8 octombrie 1940, data demisiei primarului Marin Soreanu, până la sfârșitul lunii ianuarie 1941.

S-a stins din viață, în al 97-lea an de viață, la 14 august 1980.

27 ianuarie 1941 – 7 iulie 1941, MARIN SOREANU, primar.

7 Iulie 1941 – 28 octombrie 1944 (demisionat), CORNELIU GORNESCU, primar (vezi pagina nr. 73)

28 octombrie 1944 – mai 1945, ION (“EUGEN”) GHIMPEȚEANU, primar

Profesorul Ion Ghimpețeanu, „Eugen” pentru cei apropiați, s-a născut în comuna Luciu, județul Buzău, la 16 ianuarie 1901. În unele documente apare cu prenumele „**ION**”.¹⁸

¹⁵ „Gazeta Oltului”, din 1 iunie 1923.

¹⁶ Ibidem, din 15 martie 1933.

¹⁷ Arh. Naț. Slatina, fond Prefectura jud. Olt, ds. 38 / 1940, pag. 59.

¹⁸ Listele electorale din 1945.

Absolvă școala normală în 1921 și liceul în 1927, facultatea în 1930, capacitatea în 1931.

A fost învățător din 15 octombrie 1923 și profesor secundar din 1932.¹⁹

Din anul școlar 1934 – 1935 este profesor de filozofie și drept la Liceul „Radu Greceanu”, Slatina.

Pentru alegerile de la 31 ianuarie 1936, Partidul Național Liberal a depus o listă. Printre cei 28 de consilieri comunali propuși, se număra și el.

Consiliul Comunal, ales în urma alegerilor, număra 38 de membri, care formau 9 comisii de lucru.

Eugen Ghimpețeanu era președintele „Comisiei pentru constatarea impunerilor” și consilier în „Comisia de Asistență Socială”.

În martie 1940, figura printre membrii Sfatului Căminului Cultural orașenesc Slatina.

Prin decizia nr. 15.334, din 28 octombrie 1944, este numit primar al orașului Slatina:

”Ministerul Afacerilor Interne

Direcțiunea generală a administrației

Direcția Administrației și finanțelor

DECIZIUNE

Noi, General de corp de Armată Aldea Aurel, Ministru Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Interne.

Având în vedere raportul Inspectorului General Administrativ al circumscripției Pitești, nr. 4164 / 1944.

În interesul administrației orașului de reședință Slatina.

În baza dispozițiilor art.10, 11, 19 și 20 din Legea Administrativă din 14 august 1938 și a Legii nr.811 din 13 sept.1941

DECIDEM :

Art.1 D-l profesor Eugen Ghimpețean ,se numește în funcțiunea de primar al orașului de reședință de județ Slatina în locul d-lui Corneliu Gornescu, avocat, demisionat, iar d-l Vasile Angelescu funcționar, se numește în funcțiunea de ajutor de primar la acelaș oraș, în locul d-lui Maior Ștefănescu Andrei, demisionat.

Art.2 Direcțiunea Administrației și Finanțelor locale, se însărcinează cu executarea prezentei deciziuni.

Ministrul Af. Interne

General de Corp de Armată

s.s. Aldea Aurel

¹⁹. Iancu St.Toma-Liceul Radu Greceanu 1884 – 1945, București 1994.

*Director General, s.s. Gh. Glod.
Nr.15334, din 28 oct. 1944.²⁰ ”*

Primariatul său a durat până în mai 1945. În 24 ianuarie 1945, la Slatina a luat ființă filiala A.R.L.U.S. Eugen Ghimpețeanu, profesor și primar al orașului, făcea parte (de drept) din comitet. În noiembrie 1946 era secretarul organizației județene a P.N.L.-Tătăărăscu.

În luna ianuarie a anului 1948, îl găsim membru al Comitetului de conducere al A. S. „Tineretea” Slatina.²¹ Ca apartenență politică, în această perioadă era membru P.C.R.

În 15 ianuarie 1948, E. Ghimpețeanu era secretar cultural al căminelor culturale din jud. Olt, iar în decembrie 1948, lector la Școala cu activul de partid de la țară – seria I (2 decembrie – 22 decembrie). Era și inspector școlar educativ (pedagogic).

La 1 februarie 1950, E. Ghimpețeanu revine la catedră, la Liceul Radu Greceanu (profesor de filozofie).

A fost căsătorit cu Ecaterina (n. 1909), casnică, cu care a avut o fată, Marina.

A decedat în iunie 1979, la București.

mai 1945 – iulie 1946, NICOLAE POLICHRON, primar

S-a născut în Slatina, la 20 august 1882. A fost fiul lui Polichron Dumitru (n. pe la 1842), comerciant.

Prin „*deciziunea nr. 5792 din 17 ian. 1950 a Ministerului Justiției s’a încuviințat schimbarea numelui de familie din Dimitriu în acela de Polichron conform adresei Com. Prov. Slatina nr.1631*”.

O altă decizie, nr. 710 / 950, a Comitetului Provizoriu al orașului Slatina, conform, *decretului nr. 432/1949, rectifică numele din Dimitriu în acela de Polichron, urmând a se numi Nicolae Polichron.*²²

Oricum, în toate documentele cercetate până la data schimbării numelui de familie, l-am găsit cu acest nume, **Nicolae Polichron (Polihron)**.

A absolvit Gimnaziul real Slatina, promoția 1899 – 1900. Licențiat în drept.

Înscriș în Baroul avocaților din Olt, în anul 1907.

„*În ziua de 24 dec. 1932 s’a făcut instalarea noului Consiliu de Administrație al baroului Olt și a noului decan, D-l avocat N. Polihron.*”²³

La 29 martie 1936 a fost ales, pentru a doua oară, decan al Baroului Olt.²⁴

Era și membru în Consiliul General al Uniunii Avocaților.²⁵

La 24 ianuarie 1945, la Slatina s-a înființat Filiala asociației A.R.L.U.S.²⁶, Nicolae Polihron, avocat și decanul baroului Olt, fiind numit președintele Comitetului.

²⁰ Buletinul Oficial al Primăriei orașului Slatina. Anul VIII, nr.1-2, 25 ianuarie 1945.

²¹ Arh. Naț. Slatina, fond. O.S.P. jud. Olt, ds. 2 / 1946 – 1948, f. 35.

²² Arh. Naț. Slatina. Col. Registre de Stare Civilă, Primăria Slatina, născuți, anul 1882.

²³ Gazeta Nouă, din 1 ianuarie 1933.

²⁴ Anuarul județului Olt, 1936, pag. 148 – 149.

²⁵ Agenda și anuarul Magistraturii și baroului, 1936, București

²⁶ **A.R.L.U.S.**, este acronimul pentru Asociația Română pentru strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică, o asociație al cărei scop declarat era cunoașterea reciprocă și promovarea legăturilor de prietenie dintre România și U.R.S.S. Inițiativa de înființare a asociației a aparținut unui grup de intelectuali „de stânga”,

În 17 martie 1945 era președintele organizației F.N.D.²⁷ din județul Olt, iar în 27 martie 1945 se înscrie în P.C.R. Înainte fusese membru al Partidului Socialist. În P.C.R. era responsabil cu Educația Politică, în cadrul Secției Agitație-Propagandă.

A funcționat ca primar în perioada mai 1945 – iulie 1946.

În decembrie 1945, primar fiind, era membru de drept al Consiliului Politic care funcționa în cadrul Prefecturii.

În ianuarie 1946, era responsabil cu educația politică în Județeană Olt a P.C.R., iar în februarie – octombrie 1946, a fost profesor (lector) și Responsabil al Școlii superioare de cadre.

În noiembrie 1947, Nicolae Polichron era președintele filialei A.R.L.U.S. Slatina, avocat și decanul baroului Olt.

A fost căsătorit cu Florica (30 septembrie 1884 – 2 august 1965, Slatina), fiica lui Gheorghe Ionescu-comerciant și Elena Ionescu. Nu cunoaștem dacă au avut copii.

A încetat din viață, la Slatina, în ziua de 25 februarie 1957.²⁸

iulie – 8 august 1946, VASILE ANGELESCU, primar

Născut în comuna Șerbănești, județul Olt, la 20 iulie 1882. A fost fiul preotului Ion Angelescu (n. 1858). A absolvit liceul și a lucrat la P.T.T., ca funcționar (telegrafist). Într-o perioadă a fost dirigintele Oficiului Poștal Slatina.

În 17 iunie 1907 se căsătorește cu Tudorița N. Constantinescu, 29 de ani, născută și domiciliată în Slatina.²⁹ Vasile Angelescu, pensionar, în anul 1941 era recenzor pentru Slatina (Recensământul general al României, din 1941).

Prin decizia nr.15.334 din 28 octombrie 1944, semnată de Ministrul Afacerilor Interne, general de Corp de Armată Aldea Aureliu, *Vasile Angelescu, funcționar, este numit în funcțiunea de ajutor de primar, în locul maiorului Ștefănescu Andrei, demisionat*³⁰. A fost decorat cu medalia „Centenarul Regele Carol I”.

La începutul lunii martie 1946, Partidul Național Țărănesc, Organizația județeană Olt, trimite Prefecturii o adresă cu următorul conținut :

Domnule Prefect

*Avem onoare a vă aduce la cunoștință că supleantul delegat al organizației noastre în Consiliul Politic Județean este D-l Vasile Angelescu ajutor de primar al orașului, care urmează a se prezenta la ședința de marți 26 martie a.c. când titularul va fi plecat la București în intersul serviciului.*³¹

În perioada iulie – august 1946 a fost primar al orașului Slatina, iar în noiembrie același an, înainte de alegerile parlamentare, era președintele organizației județene a Partidului Național – Anton Alexandrescu.

care se aflau în vizită în casa Prof. Constantin Ion Parhon în seara zilei de 20 octombrie 1944, devenită apoi „Ziua Prieteniei româno – sovietice”.

²⁷. F.N.D. La 2 octombrie 1944, Partidul Comunist și Partidul Social –Democrat au format Frontul Național Democrat, la care se alătură F.P.A. : Sindicatele Unite, Apărarea patiotică, U.T.C., Madosz (maghiari) etc.

²⁸. Arh. Naț. Slatina, col. Registre de Stare Civilă, născuți, 1882

²⁹. Arh. Naț. Slatina, Primăria Slatina, col. Registre de Stare Civilă, căsătorii, registrul 236 / 1905 – 1909.

³⁰. Buletinul Oficial al Primăriei orașului Slatina, anul VIII, nr. 1-2, 25 ianuarie 1945.

³¹. Arh. Naț. Slatina, fond Prefectura Olt, ds . 91 / 1946, f. 3.

PRIN CARACALUL DE ALTĂDATĂ

Dumitru Botar

Nu știu câți din cei de azi mai sunt interesați de ceea ce era odată în orașul lor, tradiții, obiceiuri, politică, literatură, negustorie, chefuri și, desigur, tot felul de afaceri, destul de frecvente și atunci. Pe mine chiar mă pasionează întâmplările și faptele ce s-au derulat cândva, le-am căutat, le-am consemnat, iar acum le trimit și către cei interesați, în special pe adresa caracalenilor indiferent unde sunt în prezent.

Presa a fost întotdeauna un izvor, o sursă de informare din care se poate afla pulsul unei societăți la un moment dat, bucuriile, necazurile și chiar înfrângerile oamenilor care s-au aflat (tot politic) temporar în fruntea urbei. Luptele politice sunt foarte bine redade, uneori depășindu-se măsura, dar de multe ori pline de umor și sinceritate.

Prin anul 1915, când primar era liberalul Constantin Mustață cineva din opoziție îi cere să răspundă cu ce număr de recipisă s-au eliberat primarului din Rotunda lemne (1000 lei uluca), iar cine vrea să le vază să poftească la magazia primarului din Rotunda.

Acuzatorul insistă și cere un alt răspuns: *a primit dl. C. Mustață brânză de la acest primar? Căci așa a fost tocmeala (ROMANAȘUL, 5 IULIE 1915)*. Tot el îl atacă pe alt liberal puternic din Caracal și Romanași, care mai târziu va ajunge șeful liberalilor din județ, într-un mod destul de

haios:

Felicităm pe dl. Deputat Jane C. Popescu, să mănânce sănătos suma de lei și mieii pe care i-a primit

plocon de la Ilie Dobrescu, un pușcăriaș care de trei ori a fost dat afară din funcția de secretar al comunei Drăghiceni, iar după această „atenție” a fost numit din nou.

Mustață, de fapt, era ținta preferată a adversarilor politici, pentru că și el le oferea posibilitatea să fie luat la țintă, iar în politică și atunci se lovea fără menajamente. Un alt „prietен” al primarului Mustață, ține să facă cunoscut caracalenilor, că *simpaticului primar Mustață i s-au furat din curte un porc (cel primit cadou de Crăciun), 2 curcani și 6 rațe, iar polițaiul doarme. Concluzia: pe apă au venit, pe apă s-au dus.*

În tandem cu Mustață, ca prefect, era Petre Becherescu, la fel de incomod pentru adversari și destul de implicat în tot

C. Mustață, avocat, senator și primar al orașului Caracal (S.J.A.N. Olt).

felul de afaceri, situație în care opoziția pune tunurile și pe el, trebuind să răspundă la multe întrebări între care: Să ne spună dl. prefect dacă automobilul prefecturii cară brânză și lână de la Zimnicea la Zănoaga (aici avea conac și moșie), adăugând: *Tăgăduiești d-le Pripășescu?*

Atacurile continuă tot prin *ROMANAȚUL* (29.03.1915), cerându-i-se prefectului să spună public de ce sergentul de oraș, din Caracal, în loc să facă ceea ce trebuie este prezent aproape zilnic, ca slugă, pe moșia din Zănoaga, martor la căratul porumbului. *Tăgăduiești, Pripășescule, că nu-i așa?*

Vânat peste tot, în toate situațiile, Becherescu pare că nu se sinchisește de atacurile furibunde care nu mai conțin, continuându-și „recitalul” de prefect și de nabab local. Astfel, pe data de 18.02.1915, el are două convorbiri telefonice particulare cu hotelul „Imperial” din Zimnicea, dar caracalenii nu știu cine va plăti aceste convorbiri, prefectul fiind somat să răspundă public.

Mai găsim o altă situație destul de bizară legată de acest prefect care este rugat să dea explicațiile necesare. Serviciul sanitar suprimase, pentru bugetul pe 1914, posturile mai multor moașe sătești., printre care și pe cel al moașei Ioana Filipescu din Drăghiceni. Adversarii politici vor să știe ce l-a determinat pe dl. prefect Becherescu să mențină această moașă, de la 1 septembrie 1914 până la 1 aprilie 1915, în bugetul comunei și de ce atâta atenție pentru ea de a permite ca, prin noul buget al comunei, să i se pună la dispoziție pentru a rămâne în continuare, suma de 60 lei. Cel care adresează această întrebare continuă, în final: *Cam multe moașe ospătează dl. prefect din bugetul bietelor comune, iar copilul cu multe moașe...*

Un alt fapt semnalat tot în timpul lui C. Mustață (1915), în presa locală, este o chestiune care nu face deloc cinste orașului și administrației locale. Într-una din nopți, cimitirul din Caracal a fost profanat de necunoscuți, printre mormintele devastate fiind și cel al căpitanului Pleșoianu, hoții crezând că decedatul poate are pe degete inele de aur, numai că, deschizând cu greu capacul, un miros ucigător iese din coșciug, punându-i pe fugă. Deci (se întrebă oamenii de bine din oraș) la cimitir nu există nici un sergent pentru pază, așa cum sunt în alte orașe care au cultul morților, dar sergentul de pe strada Carpați ar putea supraveghea și cimitirul care este în raza lui de acțiune; desigur primarul nu știe acest lucru, iar pentru el cimitirul nu este ceva care trebuie protejat.

Dar cu Mustață nu este de joacă, nu-l interesează ce spun alții, el își face jocul, însă nici adversarii nu-l lasă, au destulă muniție, pentru unul ca el care totuși rezistă, făcând ce știa el mai bine, desigur profitabil. Un fapt de condamnat îl aduce, din nou, pe primar în prim plan, în legătură cu Marghioala Ristea, din Bold, care se prezintă la redacția ziarului *ROMANAȚUL* (1915), plângându-se că primarul Mustață (Primărie) i-a luat cele 5 pogoane pe care le avea la Udroaia. De disperare, soțul ei s-a spânzurat, lăsând-o cu 7 copii și un tată orb, ziarul intervenind în salvarea acestei femei, deschizând o listă de subscripție, strângându-se în final 4300 lei. Printre cei cu inimă bună, care au venit în ajutorul ei, au fost: frații Demetrian (Mimo și Camil) – 500 lei, Mihai Dimonie (100 lei), Ilie Constantinescu (100 lei), Virgil Marineanu (200 lei) etc.

Din județ, aflăm două evenimente de corupție care nu trec neobservate, presa fiind pe fază, fără menajamente. Astfel, într-o noapte, la Corabia s-au furat 20 de păsări, exact cât a trimis la București polițaiul Duțescu, adică 20 de curcani tăiați. Coincidență ciudată, pentru că păsările furate de care se plâng cetățenii erau chiar curcani.

În comuna Golfîn, era de arendat o cârciumă, și concurenți erau destui, dar nu s-a

scos la licitație de un an de zile, fiindcă s-a cerut șpagă, 700 lei. Astăzi, desigur nu se mai întâmplă așa ceva...

Ziarul *Vreamea*, după opinia celui care scrie aceste rânduri fiind cel mai select ziar românețean din perioada interbelică, ne aduce o știre interesantă, în numărul din 16 iulie 1933, în special pentru dl. inginer Marian Doldurea. Este vorba despre un apel pe care dirigintele oficiului poștal Caracal îl face către autoritățile locale, de a muta localul poștei din casa BANCU, undeva în centrul orașului, lucru de apreciat, spunem noi, deoarece vrednicul funcționar dorește să scutească populația orașului de odiosul local al poștei locale. Păcat că acesta nu mai trăiește să vadă astăzi cum arată casa BANCU care, sub „privirile” noului proprietar devine cât de curând, o clădire cum rar se poate găsi în județul nostru. Sunt sigur că și-ar retrace plângerea.

Consemnăm și unele întâmplări haioase care desigur fac deliciul celor de astăzi, dar atunci au avut un impact negativ asupra celor care au participat la ele. La primăria Caracal a fost un timp când ofițerul stării civile nu avea registre pentru căsătorie și astfel fostei d-șoare Iancovici, din Caracal, deși făcuse formele de căsătorie, când a venit la primărie i s-a spus că nu poate fi cununată din lipsă de registru. Toți cei prezenți, tinerii, părinții, martorii, au plecat la gară ducându-se în alt oraș, situație apreciată de conducerea ziarului *ACUZ*, (15 sept. 1923) drept o mare rușine.

Tot acest ziar amintește de o întâmplare nefericită petrecută la baia comunală din oraș, când plafonul s-a prăbușit peste câteva persoane care făceau baie, printre cei răniți fiind colonelul Florescu Pavel, viitorul prefect de Romanați (1938). Baia fusese reparată în 1921, serviciul tehnic făcând recepție, dar s-a văzut cu acest prilej, spun cei de la *ACUZ cum se risipește și se fură banul public*.

Înceiem acest periplu, prin orașul Caracal, cu un gest deosebit făcut de un om modest pe care *LIBERTATEA ROMANAȚULUI* (1.III.1945) îl amintește cu multă admirație și respect. În anii 1945-1946, în Moldova seceta, foamea au fost mai grele decât în alte zone, situație în care un funcționar modest, de la Oficiul Asigurărilor Sociale Caracal pe nume TOMA MIHĂESCU, a strâns mici donațiuni, de la prietenii și cunoscuți, adăugând și din modestele sale economii, pe care le-a trimis copiilor din Moldova. Este vorba de un colet ce cuprindea 12 rochițe, o pereche de ciorapi și o căciuliță. L-am cunoscut pe TOMA MIHĂESCU, alături de care am petrecut zile minunate în casa lui TUDOREL VASILICĂ, avea o voce extraordinară, iar când cânta „În rariștea de lângă vii” parcă era glas dumnezeesc. Dânsul era tatăl pictorului VINTILĂ MIHĂESCU, coleg cu mine și prieten de la „Ioniță Asan”. În discuțiile noastre despre Caracalul de altădată îl amintim mereu pe acel om minunat care a fost tatăl său.

Oameni, fapte, întâmplări, cu bune și rele, de altfel ca și astăzi, dar viața merge înainte.

Memoria locului

Importanța studierii toponimiei

Prof. Ilie Dumitru

Am devenit un fidel cititor al revistei *Memoria Oltului și Romanașilor*, revistă care își propune să aducă în atenția cititorilor istoria acestor locuri. La o privire fugară, județul nostru pare lipsit de un trecut istoric demn de luat în seamă. Adevărul este cu totul altul: istoria Oltului este la fel de bogată ca și cea a județelor vecine, cu care formează, de altfel, o entitate istorică. În urma discuțiilor purtate cu doamna dr. Aurelia Grosu și cu domnul Ion Tilvănoiu, director al revistei, am considerat că ar fi bine să se deschidă o secțiune în care să fie publicate articole despre toponimia județului.

Întrucât toponimia este expresia legăturii omului cu locul în care a trăit, este vocea înaintașilor care ne vorbește nouă, cei de astăzi, m-am gândit ca această secțiune să se numească *Memoria locului*. Cititorul nostru își va pune întrebarea firească: Ce informații va aduce studiul toponimiei?

Primii care s-au ocupat de numele de locuri au fost geografil, pentru că orice formă de relief studiată de ei era purtătoarea unui nume care o individualiza: Ion Conea [1] (*Memoria Oltului* nr.1/2012; 11/2013; 17/2013), de loc din Coteana (a se vedea *Buletinul Societății de Geografie*, XLVIII, 1929), Simion Mehedinți, George Vâlsan. Ion Conea arată că studiul toponimiei oferă informații de geografie, istorie, sociologie, viață economică.

Ion Conea în 1942 (Arhivele Naționale București, colecția fotografii, cota I 1634).

Toponimul este un cuvânt care are formă și sens, ca atare era normal ca el să intre în atenția lingviștilor. Studiul toponimiei este o ramură a lingvisticii, folosind metode de cercetare specifice acesteia, dar care se folosește și de informații oferite de istorie, geografie, etnografie, sociologie și de alte domenii ale științei. Se înțelege de aici că studiul toponimiei este un demers științific interdisciplinar.

Între lingviștii români care s-au ocupat de toponimia românească, un loc de frunte îl ocupă Iorgu Iordan [2]. El consideră toponimia o adevărată istorie, arhiva nescrisă a unui popor, unde se păstrează amintirea atâtor evenimente și fapte, mai mult sau mai puțin vechi sau importante, care s-au petrecut de-a lungul timpului și au impresionat într-un chip sufletul popular. Lingvistul francez A. Dauzat [3] afirma despre toponimie că această uriașă arhivă reflectă migrațiile de populație, cuceririle, colonizările, schimbările de limbă, ne informează asupra solului, despre succesiunile rială și spirituală. Când le facem să vorbească,

numele topice devin dovezi autentice incontestabile care ne permit, dacă nu să datăm, cel puțin să jalonăm, în timp, întemeierea așezărilor umane, să aflăm cum erau ele locuite la un moment dat, adică atunci când toponimele respective au fost create. Lingvistul clujean I.I. Rusu [4], care s-a ocupat de limba traco-dacilor, spunea că, în toponimie, nu de puține ori, găsim singurele resturi de limbă vorbită, odinioară, pe un anumit teritoriu.

Ideea aceasta este confirmată de toponime din județul Olt care provin din apelative dacice: cătun-Cătunul de Sus (vechi nume al satului Dobrotinet), cioflic-Cioflic (Tătulești), Cioflig (Coteana), momaiul-Momaiu (Tătulești), măgură-Măgura (Perieți, Sârbii Măgura) și altele. Toponime de acest fel dovedesc că niciodată acest pământ nu a fost părăsit, apoi ocupat de noii sosiți care ar fi creat ei, o toponimie complet nouă, în conformitate cu limba lor.

Deschizătorul de drumuri în lingvistica românească, B. P. Hașdeu [5] sugera că un toponim, fiind înainte de toate un fenomen geografic și antropogeografic, el constituie element de legătură între om și pământ, este limba geografică a unui popor.

Toponimia Oltului păstrează apelative generice care formează această limbă geografică: deal-Dealul Nucilor (Curtișoara), câmp-Câmpu Mare (Dobroteasa), coastă, muchie, vale (Valea Mare), vâlcea (Vâlcele), obaie- Obaia (Zorleasca), obagă, obogiste (Oboga), grui – Gruiu (Corbu) și altele.

A. Duzat a consemnat opinia lingvistului Gaston Paris care aprecia că nimic nu este mai de preț, mai interesant și mai emoționant, ca numele de locuri. Ele oglindesc primele impresii pe care pământul le-a făcut asupra ochilor și sufletului oamenilor, lucru firesc, căci pământul le-a fost adăpost, i-a hrănit și sub el se odihnesc, de veacuri, osemintele înaintașilor. De aceea, toponimia este considerată un prețios capital de psihologie socială, ea dându-ne posibilitatea să înțelegem mai bine sufletul popular, înclinările sale mistice sau realiste, mijloacele sale de expresie. Vechile așezări, care continuă până la așezări din paleolitic și neolitic sau din epoci de viață mai noi, păstrează toponime cu rezonanță mitică.

Slatina este o asemenea așezare, cu mult mai veche de anul 1368, anul atestării, pe vatra căreia au fost descoperite urme din paleolitic, din neolitic și epocile următoare. S-au păstrat până astăzi trei toponime mitice: Streharețu, Valea Muierii - și cu varianta Valea Fetei și Obrocari. Toponimul Streharețu provine din slav – bulgărescul Strehii – loc ciudat, înspăimântător. În mentalul colectiv, pădurea a fost locul unor ciudate apariții și întâmplări.

Pe drumurile din mijloc de buget sau de cerăt, s-au arătat în miez de noapte duhurile necurate, iar de atunci drumul s-a numit – Drumul Rău, Drumul Dracului, Drumul Pustiu (Potcoava). Mitul ielelor, al drăgaicelor se păstrează în toponimul slătinean Valea Muierii (și cu varianta Valea Fetei). Ielele erau numite metaforic – mândra, frumoasa, frumoasele – Mândra (Nicolae Titulescu) sau, dacă lua mințile bărbaților care le priveau jocul diabolic sub clar de lună, erau numite Nebuna, Valea Nebunei (Tătulești). Despre practicile vrăjitoarești, amintește toponimul Obrocari care provine din apelativul bulgăresc oboriti- „a fermeca, a vrăji” („a obraci, a ormoci”), păstrat și în formele de vocativ „obracitule, ormocitule”. Nu este greu să intuim de care toponim amintește „Hotarul Călușarilor” (Stoicânești) – locul unde era dezgropat și îngropat steagul călușarilor. Toponimul „Lacul Crucii” (Zorleasca) amintește de ritualul implorării ploilor.

De formele primare de creștinism, amintesc toponimele Icoana (Zorleasca), Icoana (Icoana) care teaurizează mitul icoanei dăruite de divinitate, ca să fie loc de

închinăciune. Mitul moroiului se regăsește în toponimul Moroasa (Movileni) - pădure bântuită de moroi. Ca să nu mai amintesc de mitologia care înconjoară măgurile care ascund comori blestemate – Măgura, Săpata, Comoara.

Aspecte ale psihologiei sociale sunt identificabile în satele de moșneni care aveau mândria de a se numi cnezi – oameni liberi, proprietari de pământ. Ei formează o comunitate întemeiată de un strămoș comun: Zorilă - personaj mitic, vestitorul zorilor – Zorilești (Zorleasca), Tatu (Tătulești), Mogoș (Mogoșești). Pe teritoriul acestor sate apar toponime care amintesc de proprietatea comună: Obștea, Devălmășia (Corbu), Comuna (Zorleasca), Frățioarele, Brătioarele (zona Balș). La Priseaca se păstrează toponimul Ocinul – moșia moștenită după tată, apelativ provenit din slavo-bulgărescul „otețu” – tată.

La Zorleasca, moșnenii formau o ceată (cuvântul este vechi, autohton) care era condusă de un reprezentant important: Giula, în 1619, Barbu Zorlescu, în anul 1763, Părvu Zorlescu, în anul 1860. Moșnenii de la Priseaca s-au rumânit la boierul Teodosie Rudeanu, un apropiat al lui Mihai Viteazul, dar cu ajutorul fraților de moșie, s-au răscumpărat, redevenind oameni cnezi. Pământurile răscumpărate s-au numit Cumpărături.

La mijlocul secolului al XVIII-lea, obștile moșnenești au intrat în procesul de disoluție: fiecare moșnean a primit partea sa de moșie care, la Corbu, s-a numit Codru, iar acțiunea s-a numit Codrire, ambele toponime s-au păstrat. Aspecte de psihologie socială sunt evidente în numele unor sate care sunt în concordanță cu starea materială a locuitorilor: Sărăcești, Pârliți, Jarcaleți (Șerbănești) – „arși de sărăcie”; Risipiți, Adunați – „fugari de pe moșii, recuperați cu forța”. Multe toponime oglindesc primele impresii pe care pământul le-a făcut asupra ochilor și sufletului oamenilor. Aș adăuga la aceasta toponimele care oglindesc raportul practic al omului cu pământul, utilitatea pe care i-a dat-o pământului, calitățile lui: Fauru (Dobroteasa) – „loc arabil foarte bun”, Livada (Tătulești), Făuriștea – arătură, Țarina (Zorleasca), Fâneața, Iniștea, Valea Cânepii, Dealul Viilor etc. Terenurile improprii pentru cultură erau numite: Suat (Perieți)- „vale cu coaste abrupte, uscate”, Părăsiște, Pârloaga, Oblegu (Perieți), Fleștenoage (Bistrița Nouă)– „locuri mlăștinoase” și altele. Sunt numeroase toponimele legate de creșterea animalelor, de stupărit: Târla, Surla, Stâna (Brâncoveni), Stupina, Stupineaua (Cârlogani), Dealul Urdii, Văcăria, Staniștea, Nimiezeala, Valea Calului, Valea Boului (Topana) și cu varianta – Valea Vițelului (Cireășov) .

Forma terenului a generat toponime ca: Feși (Turia), din latinescul – fasscia, Sfoara, Sfoara de Trei Cai (Brebeni), Clinuri, Pristoase (Zorleasca)- „completări”. Un toponim deosebit este Poganu (Verguleasa). Mulți cercetători au considerat că provine din apelativul slav poganu – suprafață de teren care poate fi arată cu boii pe durata unei zile. A fost emisă și părerea că ar fi un apelativ de origine dacică, fără însă a se cunoaște sensul. Părerea mea este că acest toponim este derivat din tema Pog la care a fost atașat sufixul an (ean).

Toponimele metaforă au la bază o analogie, o asemănare care vizează nu neapărat substanța obiectului: locul de unde începe o vale este numit gură – Gura Văii, Gura Padinii, Gura Căluui; culmea dealului este numită sprânceană, de la care s-a format toponimul Sprâncenata. Asemănarea dealului cu un stârc a generat toponimul Dealul Stârcului (Cârlogani). Sunt toponime metaforă: Chici (Brâncoveni), Chicioara – „loc împădurit”, Păroși (Leleasca), Păroasa, Flocoasa– „hățișuri, locuri împădurite”. Toponimul Smidoasa (Tâmpeni - Ursoaia) – vine de la „smidă” – pădure smidoasă- „pădure luminată de fulgere, pădure care sclipește”. Sens metaforic au și toponime de tipul: Lupa (pădurea

Jid-Brebeni), Pârâul Lupului, Vâlceaua Lupului, Ursoaia, Urși, Drumul Ursului, Brazda lui Novac, chiar și Dealul Gruului – Novac, Gruia sunt personaje mitice. Lupul, ursul sunt animale simbolice păstrate în mentalul colectiv: lupul – simbol al îndrăzneții, al ferocității, ursul – simbol al forței, al renașterii, al trecerii de la iarnă la primăvară. Nu întâmplător ursul era jucat prin satele oltene la început de martie. Ursul avea puteri tămăduitoare: vindeca, prin *călcare*, de durere de oase, părul ursului vindeca de spasme, de frică, pe copii. În folclorul oltean, s-a păstrat mitul jidovilor – ființe fabuloase, oameni extrem de voinici și de puternici. Din apelativul Jidov, au derivat toponimele: Jidioara, Jidova, din slavul „Zidova”. Eu am altă opinie, despre etimologia și sensul acestor toponime, pe care am s-o exprim la capitolul hidronime. Acesta este un caz de transfer al realului în imaginar, în mitic și metaforic.

Toponimia ne ajută să jalonăm în timp întemeierea așezărilor umane – după cum enunța A. Dauzat.

Așezările umane primare au apărut în locuri fortificate natural: vârfuri de dealuri de pe care au fost tăiați copacii: Priseaca, Runcu (Grădinari), Lisa (Greci), Pleșoiu, Rotunda, Poiana, Vârtop, Vârtina. Aceste așezări primare au rămas în toponimie cu numele de „cetate”.

Mihail Butoi, în studiul său *Descoperiri arheologice în județul Olt*, Slatina, 1999, menționează multe cetăți ale dacilor: în zona Cireașov, Buicești, Priseaca și în alte zone. Toponimul „cetate” apare în localitățile: Crâmpoia, Chilia – Făgețelu, Mărunței, Racovița, Buzești-Corbu, Ursoaia – Icoana (dealul pe care este așezată cetatea se numește Ciuci – este derivat apelativul dacic cuc, cucă, ciucă – „înălțime”). Similare ca așezare sunt cetățile de la Sprâncenata și de la Mărunței: ambele sunt înconjurate de gâlmeie, apelativ provenit din slavă – *chlumu- chlimî*, dat după secolul al IX – lea de populația româno – slavă autohtonă.

Pe gâlmeie - dealuri – erau alte așezări fortificate. De-a lungul timpului, așezările umane și-au schimbat amplasamentul, situație pe care toponimia o comunică fără dubii: *Valea cu casele* (Perieți), *Vâlceaua Caselor* (Bârca), *Valea Rastului* (Baldovinești), *Odăi* (Perieți), *Dealul Săcele* – *dealul săcelelor* (satelor), *Săliște* (Cireașov) – pe acel loc nu mai este un sat, dar toponimul indică faptul că acolo a fost sat.

Toponimia, după cum au arătat mai mulți cercetători, jalonează, convingător, succesiunea de populații care au trecut prin Olt și Romanați. Toponimia provenită din apelative dacice atestă prezența acestora pe cursul Oltului Inferior. Limba dacilor a fost limbă indo-europeană ca și latina, slava, limbile baltice. Este posibil ca multe toponime să provină direct din dacă, deși ele sunt atribuite altor limbi. Sunt cert dacice: *Olt*, *Vedea*, *Jid*, *Siu*, *Tisor*, *Cerăt*, *Bungea*, toate derivate din tema „bâr” (Bârlui) și altele. Romula și Romanați sunt două toponime care atestă prezența romanilor aici și a populației romanizate: Romanați vine de la *roman* + suf. participial *at* + desinența de plural *i*.

Toponimele *Drumul de Piatră*, atestat în anul 1612 pe teritoriul satului Dranovățu, *Brazda lui Novac*, *Troianul* (Brâncoveni) atestă prezența romanilor și a populației romanizate și în secolul al V-lea, când împăratul Iustinian a recucerit sudul Olteniei. Urmele acestor șanțuri romane apar pe teritoriul satelor Osica, Brâncoveni, Coteana, Ghioca.

Prezența celților pe aceste meleaguri este atestată de oiconimul Carast, atestat în anul 1615, în apropiere de Brebeni, în Valea Obogii, unde Mihai Butoi a descoperit un tell neolitic („Car” – piatră). Ulterior, satul s-a numit Ordorești.

Pe teritoriul Oltului și Romanaților, există o bogată toponimie de aspect slav. Discuții contradictorii au apărut în legătură cu momentul prezenței slavilor pe Oltul Inferior. Ovid Densusianu a considerat că raporturile lingvistice dintre slavi și populația romanizată au început în secolul al V-lea [6]. În *Istoria României*, volumul I [7], se afirmă că slavii sunt atestați la Dunărea de Jos, în prima jumătate a secolului al VI-lea. Ioan Pătru [8] afirmă următoarele: „*Influența slavă cea mai veche și totodată cea mai puternică asupra limbii române are indiscutabil caracter bulgăresc... Viitoarele graiuri bulgărești și-au căpătat fizionomia specifică numai începând cu secolul al IX-lea. Prin urmare nu pot fi aduse argumente de natură lingvistică în sprijinul aserțiunii că influența slavă – bulgărească este anterioară acestei date (secolul al IX-lea)*”. Autorul mai arată că legăturile dintre români și slavii bulgari s-au intensificat în secolul al X-lea și mai ales în al XI-lea, când statul bulgar slăbește și este desființat de bizantini (anul 1018), urmată de emigrarea în masă a slavilor bulgari la nord de Dunăre unde s-a format și trăia majoritatea populației românești. Din secolul al IX-lea, aproximativ, când graiurile slave de la sud și de la nord de Dunăre au deja o fizionomie nouă, bulgărească, mascată de următoarele schimbări fonetice: *tart, talt-trat, tlat*; t+j, k'l, d+j- st, zd, se trece la o nouă etapă a relațiilor slavo-grecești și începe influența slavă-bulgărească asupra limbii române. Aceste schimbări fonetice se regăsesc și în toponimia românească de aspect slav din Olt și Romanați: *Braniște, Grădiște, Ograda, Vârtop* – (vechi bulgăresc *vrutupu* – „vârf”).

Toponime, cum sunt: *Clocociov, Slatina, Ostrovu, Sopotu, Vârtopu, Lunca*, au putut să apară și înainte de secolul al IX-lea și după acest secol, ele provenind din apelative slave pătrunse în limba autohtonilor prin asimilarea slavilor de către aceștia.

(va urma)

Note:

1. Ion Conea - *Țara Hațegului, geografie, toponimie și istorie*, în *Natura*, XX, nr.3/1968.
2. Iorgu Iordan- *Toponimia românească*, București, 1963.
3. A. Dauzat- *Toponimia franceză*, Paris, 1971 (apud Vasile Frățilă- *Nume de locuri din Banat*, Editura Facla, Timișoara, 1982).
4. I.I. Rusu- *Limba traco-dacilor*, București, 1967.
5. B.P. Hașdeu- *Istoria critică a românilor*, București, 1875.
6. Ovid Densusianu- *Istoria limbii române*, vol. I, Ed. Științifică, București, 1961, p. 161.
7. *Istoria României*, vol. I, Ed. Academiei, 1960, București, p. 808.

Hotărnicia moșiei Branețu din județul Romanați

Viorel Călugăru, Ion D. Tîlvănoiu

Documentul original se păstrează la Arhivele Naționale din București, fondul Mihai Bălăianu, pachetul II, documentul 38, are patru file tipărite și un sigiliu în ceară roșie. Hotărnicia moșiei Branețu sau Gorganii din județul Romanați, proprietatea lui Gheorghe G. Brătășianu, a fost lucrată în 1883 de inginerul hotarnic D. N. Brătianu și, după cum dovedește însemnarea de pe prima pagină, exemplarul a aparținut „reprezentantului casei decedatului Ioniță Bârzanu din Bârza”, moșie vecină cu Branețu. Documentul aduce informații despre proprietarii moșiilor vecine Balșului și documentele vechi de proprietate ale acestora.

În transcrierea documentului s-au respectat normele actuale.

În virtutea adresei nr. 22107 din 19 noiembrie 1882 a domnului președinte al Tribunalului Romanați prin care conform cererii domnului Gheorghe G. Brătășianu înregistrată la nr. 13688 mă autorizează să hotărnicesc moșia Branețu sau Gorganii din județul Romanați, Plasa Oltul de Sus, despre toate vecinătățile sale; subsemnatul procedând în operație și conformându-mă regulamentului de administrație publică pentru facerea și executarea hotărnicii am fixat zilele de 25,26,27 și 28 aprilie 1883 chemând pentru aceste zile pe toți vecinii răzeși cu moșia Branețu sau Gorganii a domnului Gheorghe G. Brătășianu tot prin citații personale adresate la domiciliu cât și publicate prin «*Monitorul Oficial*» nr. 236 din ianuarie 1883, însă :

Vecinii chemați sunt:

1. Casa Baici proprietară a moșiei Piatra prin procurator Ștefan de Patianschy;
2. Domnul Ștefan Rusănescu vecin cu moșia d-sale Rusănești ;
3. Ceata moșnenilor Bîrzani cu moșia moștenescă Bîrza ;
4. D. C. Cezianu din Comuna Racovița vecin cu moșia d-sale Mărgăritești ;
5. Ceata moșnenilor Teișani vecină cu moșia lor Teișiu;
6. Domnul Gheorghe Chițu vecin cu moșia d-sale Mirila;
7. Dl. primar al Comunei Branețu pentru obștea locuitorilor înprietăriți la 1864 pe Braneți - Gorgani;
8. Casa decedatului Ioniță Bîrzan.

Înainte de ziua fixată pentru hotărnicia moșiei Braneț, domnul G. Brătășianu proprietarul acesteia, mi-a înmănat următoarele documente, cerându-mi să le am în vedere la operația de hotărnicie ce o voi face la moșia sa Branețu –Gorgani.

4 noiembrie 1840 – Act de vânzare prin care domnul mare logofăt al dreptății Barbu Știrbei cu soția sa Safta vând moșia lor de zestre Branet ce i se zice și Gorgani din județul Romanați domnului C. Braboveanu în preț de 6250 dându-i zăpis pentru pașnică stăpânire precum și semnăturile ce au avut împreună cu carte de hotărnicie săvârșită în leatul 1839 decembrie 22 și cu planul său ridicat de domnul serdar Grigorie Oteteleșianu dându-i cumpărătorul toată întinderea drepturilor sale ca putând cu vremea descoperi călcarea despre Doicești ce acum se zice Teiș să și-o poată dobândi ; acest act este legalizat de judecătoria județului Romanați la 17 ianuarie 1841.

10 martie 1841 – Act de vânzare prin care domnul Constantin Braboveanu vinde măriei sale Alexandru Dimitrie Ghica B.B. moșia Branet ce-i zice și Gorgani cu acelaș preț și drepturi cu care a cumpărat-o de la mare logofăt al dreptății Barbu Știrbei. Acest act este legalizat de Judecătoria Trib. de Romanați la 12 martie 1841.

21 martie 1841 – De către Măria Sa Preaînălțatul nostru domn Alexandru Dimitrie Ghica Voievod fiind împuternicit prin luminata procură a Înălțimii Sale de la 19 ale trecutului Februarie ale următorului leat ca să iau pe seama casei Înălțimii Sale toată partea de moșie ce are domnul Grigore Brătășianu în mijloc și alături cu moșia Bîrca a Înălțimii Sale din județul Dolj, m-am și înțeles cu domnul sus pomenitul Brătășianu și am luat aceste părți de moșie ale numitului în stăpânirea Înălțimii Sale, dându-i schimb pentru dânsa moșia Branet ce-i zice și Gorgani din județul Romanați, pe care și Înălțimea Sa o are cumpărată de la domnul pitar Constantin Braboveanu cu osebit zăpis. Drept aceia pe temeiul mai sus pomenitului act al Înălțimii Sale prin care mă împuternicește pentru aceasta, am dat acest zăpis domnului Grigore Brătășianu împreună cu toate documenturile ce au avut Înălțimea Sa pentru hotarele moșiei Gorgani ; după care are a stăpâni în bună pace cu toate drepturile pe care le-a avut și Înălțimea Sa. Asemenea primind și eu de la domnul pomenit Brătășianu în stăpânire pe seama casei Înălțimii Sale toată partea sa de moșie din hotarul Bîrca în mijlocul și alătura cu proprietatea Înălțimii Sale precum și zăpis din partea pomenitului și din documentele ce au avut, poftind totodată și pe cinstitul Tribunal de a adeverit acest zăpis de schimb spre mai bună și neclintită stăpânire.

Aghiotant al Înălțimii Sale

Major K. Folkoianu

Legalizat de judecătoria tribunalului de Romanați la 28 aprilie 1841.

22 decembrie 1839 – Carte de hotărnicie făcută după porunca nr. 11713 a cinstului departament al dreptății de către Grigore Oteteleșianu.

După citirea mai sus pomenitelor acte de proprietate, văzând că moșia Branet nu are documente cu sumă de stânjeni sau semne, și luând de bază hotărnicia lui Grigorie Oteteleșianu care s-a servit cu documentele prezentate de vecini de la care a și luat înscris de mulțumire precum și posesia actuală am procedat în operația alegerii hotarelor în modul următor:

Alegerea hotarelor moșiei Branetu sau Gorgani

1. Despre vecinătatea cu moșia Rusănești a domnului Rusănescu

În ziua de 23 aprilie 1883, zi fixată pentru hotărnicia moșiei Branetu din partea moșiei Rusănești nu s-a prezentat nimeni, deși domnul Ștefan Rusănescu proprietarul moșiei a fost chemat prin citație personală precum și prin *Monitorul oficial* nr. 236 din 20

ianuarie 1883; procedura fiind îndeplinită și având dovada iscălită de domnul Rusănescu de primirea citației, am procedat în lucrare în lipsă conform art. 13 din regulamentul pentru facerea și executarea hotărnicilor.

Întrebând oamenii bătrâni care erau de față de cunoștința hotarelor, îmi arătară cu toții posesiunea actuală, în malul apei Mirila o movilă de pământ, hotar între Rusănești și Braneț ; pe urmă îmi arătară o piatră sub coastă în poalele dealului tot pe posesia actuală ; o movilă unde spun oamenii că este o piatră îngropată și care se numește în drumul Brâncovenilor; și o altă movilă în capul piscului; subsemnatul având în vedere că posesia actuală trece prin aceste puncte și considerând că poziția lor coincide întocmai cu punctele cardinale și găsite în 1839 de inginerul Grigore Oteteleșianu și pentru care răposatul vistier Rusănescu dăduse mulțumire scrisă, având în vedere că movila de la malul Mirilei este în prelungirea liniei ce unește piatra din drumul Brâncovenilor cu piatra de sub coastă și că movila de la Crângul cu Corni hotar dinspre moșia Piatra este după cum se arată și de inginerul Oteteleșianu în prelungirea liniei ce unește movila din drumul Brâncovenilor cu movila din capul Piscului, am regulat ca și pe viitor stăpânirea să urmeze prin aceleași puncte, însă: din punctul pe plan lit. **A** numită la mătura cu Cornii, hotarul despărțitor între moșiile Gorgani, Piatra și Rusănești, unde s-a făcut mușuroiu mare de pământ, drept la punctul din capul piscului Teișului depărtat de acesta de 250 stânjani pe plan lit. **B**; de aici în prelungirea liniei **AB** traversând linia ferată drept la punctul numit piatra din drumul Brâncovenilor pe plan lit. **C**, punct pomenit în vecinătatea hotărniciei și depărtat de punctul **B** de 1224 stânjani făcând pe această linie încă cinci mușuroaie intermediare depărtate de 210 stânjani unul de altul; din acest punct și în direcția pietrei de sub coastă am mers drept în distanță de 275 stânjani la mușuroiul din marginea șoselei, în actuala posesiune hotar și dinspre delimitarea locuitorilor împrăștiți la 1864 pe Branețu pe planul lit. **G** ; de aici în prelungirea lit. **C.G** tot în direcția pietrei de sub coastă la o distanță de 268 stânjani am găsit mușuroiul vechi pe care l-am reînnoit, în muchia coastei pe plan **H** ; din acest punct în aceeași direcție, coborând coasta și trecând prin piatra de sub coastă, pe plan lit. **d**, drept la mușuroiul vechi din marginea Bîrluiului distanță de mătura **H** cu 248 stânjani și însemnat pe plan cu litera **E**; de aici urmând această linie în distanță de 203 stânjani, drept la mătura din malul Mirilei pe plan **R**, punct unde se isprăvește vecinătatea moșiei Gorgani a domnului Brătășianu, cu moșia Rusănești a domnului Rusănescu.

2. Despre vecinătatea cu moșia Piatra a casei Baici

În ziua de 28 aprilie 1873 defiptă [decisă, n.n.] pentru facerea hotărniciei moșiei Gorgani, din partea moșiei Piatra s-a înfățișat domnul Ștefan Patianschy procurator al doamnei Baici cu procură legalizată nr. 1360 din 1878 și adevărită de agenția din Viena la nr. 2149 din 25/6 ianuarie cerând ca în hotărnicia ce o voi face să respect linia planului ce mi-a înfățișat lucrat de inginerul Karminschi la 1847.

Subsemnatul având în vedere posesia actuală, având în vedere hârtia de mulțumire a domnului Clucer Tache Bengescu proprietarul de mai înainte al moșiei Piatra și hotărnicile depuse de dânsa, una din 3 iunie 1783 și alta din 18 octombrie 1814; și semnele cuprinse într-această hotărnicie fiind : semnul de la apa Bîrluiului din dreptul buzei de peste Bîrlui, drumul părăsit; piatra de lângă drum din muchia dealului și crângul cu corni din marginea poenii Voevodii, având în vedere că posesia de azi trece chiar prin acest semn am regulat ca și pe viitor stăpânirea să se urmeze tot prin ele, adică din punctul

pe plan lit. **A**, hotar despărțitor între moșiile Gorgani, Rusănești și Piatra, numit la măgura cu Corni, hotarul merge drept pe linia actualei posesii pe marginea pădurii de pe Piatra în distanță de 1180 stânjani, trecând prin cinci mușuroaie intermediare în direcția pietrei de lângă drum din muchia dealului, la o veche movilă ce s-a găsit pe marginea pădurii lângă lac, pe plan lit. **F**; de aci, pe aceeași linie în distanță de 410 stânjani drept la movila cu piatră de lângă drum despre care se vorbește în vechea hotărnicie pe plan **I**; de aici hotarul merge pe drumul părăsit din pădure coborând coasta până la punctul pe plan lit. **K** de sub coastă unde s-a făcut mușuroi ; de aici în distanță de 275 stânjani, trecând apa Bîrluiului la punctul numit semnul de la apa Bîrluiului din dreapta buzei piscului, pe plan lit. **L**.

Aici se și termină vecinătatea moșiei Gorgani ce-i zice și Braneț despre moșia Piatra fără nici o călcare de vreo parte, iar actul de mulțumire al domnului Bengescu e cel următor: *La hotărnicia făcută de domnul Serdaru Grigore Oteteleșianu moșiei Braneț ce-i zice și Gorgani proprietate a domnului mare logofăt al dreptății Barbu Știrbei care se învecinează cu moșia mea Piatra; înfățișând și eu sineturile acestei moșii, adică două hotărnicii, una a 24 de boieri în anul 1783 noiembrie 3 și alta de 8 boieri în anul 1814 octombrie 18, cu cuprindere de sumă de stânjani și semne de jur împrejur și descoperindu-se cele de către Braneț întocmai după dânsule s-au făcut și movile, tot la semnele cele vechi cât și pe liniile drepte ce s-au tras din semn în semn, însă : din muchia Bîrluiului, din dreptul buzei piscului ce este spre apus drept în movilița ce s-a făcut unde s-a cunoscut bine drumul părăsit, de aici pe acel drum părăsit pe deal până la piatra de lângă drum ce este în muchia dealului; și de aici drept în movilița făcută la crângul cu corni unde dă în moșia Rusănești și se isprăvește înjugarea acestor două moșii, pe care hotare dintre aceste două moșii precum mai în sus arată rămânând eu mulțumit, am dat această înscrisă sub a mea iscălitură.*

18 decembrie 1839

Clucer Titu Bengescu

3. Despre moșia Mirila a domnului Gheorghe Chițu

Din partea domnului Chițu proprietarul moșiei Mirila în data de 20 aprilie hotărâtă pentru facerea hotărniciei moșiei Gorgani, nu s-a prezentat nimeni, deși domnul Chițu a fost chemat atât prin *Monitorul Oficial* cât și prin citație personală adresată la domiciliu, procedura fiind îndeplinită s-a făcut operația în lipsă-i conform art. 13 din regulamentul pentru facerea hotărnicilor.

Având în vedere posesia actuală, considerând că tot prin aceste semne s-a dat mulțumire la 1839 de Mănăstirea Mamu, fosta proprietară a acestei moșii, considerând că între aceste două proprietăți deși nu se posedă linia dreaptă din punct în punct ci cotită ceea ce nu se poate numi călcare am regulat ca și pe viitor stăpânirea să fie prin aceleași puncte, însă:

Din punctul **L** semnul mușuroi de la apa Bîrluiului din dreptul buzei piscului unde se termină vecinătatea moșiei Gorgani cu moșia Piatra, suind coasta, în distanță de 123 stânjani drept la mușuroiul din muchia dealului, pe plan **M** în cerul mic din coasta vâlcelei lui Grivei, de aici în distanță de 169 stânjani sub un unghi intern de 153°3' drept la punctul lit. **N** din lacul cel mic din câmpul lui Brânzanu; de aici sub un unghi intern de 33° în distanță de 142 stânjani drept la punctul de plan lit. **O** în acest punct din cauza apei neputându-se face mușuroi chiar în mijlocul lacului s-a făcut movila cu 10 stânjani mai

spre apus în aceeași direcție; din mijlocul lacului cu peri, sub un unghi intern de 164° , iar o distanță de 318 stânjeni drept în punctul pe plan lit. **P** movilă hotar în care se termină vecinătatea moșiei Gorgani despre Mirila, urmând ca stăpânirea să urmeze în linie dreaptă de la un punct la altul.

4. Despre vecinătatea cu moșia Teișul a moșnenilor Teișiani

Din partea moșnenilor Teișiani, proprietari ai moșiei Teișul, în ziua de 26 aprilie fixată pentru facerea hotărniciei moșiei Gorgani neprezentându-se nimeni, procedura fiind însă completă și având dovada de primire a citației s-a procedat în lipsă-le conform Art. 13 din regulamentul pentru facerea și executarea hotărnicilor.

Având în vedere posesia actuală și considerând hotărnicia inginerului Oteteleșianu din 1839, am stabilit după planul său la fața pământului punctele de la lacul cel mic și lacul cu vizuinele regulând posesia între aceste 2 moșii în modul următor :

Din punctul movilă pe plan lit. **P** hotar despărțitor între moșiile Mirila și Gorgani în distanță 285 stânjeni drept la lacul lung la vizuini pe plan lit. **Q**; de aici sub un unghi ieșind de $177^\circ 30'$ în distanță de 118 stânjeni drept la o moviliță hotar pe plan lit. **S**, lângă un mic lăculeț, de aici urmând aceeași direcție cu distanța de 260 stânjeni la punctul pe plan lit. **T** numit la lacul cel mic unde s-a făcut movilă; de aici sub un unghi extern de 121° cu distanța de 332 stânjeni traversând șoseaua la punctul de hotar pe plan lit. **U** unde se termină vecinătatea cu moșia Teișul și începe moșia Bîrza a moșnenilor, urmând ca între aceste puncte să se urmeze cu stăpânirea în linie dreaptă; din punctele **S** până în **U** posesia azi se ține de un drumeag în zigzaguri călcând moșia Gorgani în Teișul cu o porție de 3 pog. 36 stânjeni, iar moșia Teișul în Gorgani cu o porție 7 pog. 652 stânjeni petr.

5. Despre vecinătatea cu moșia Bîrza a moșnenilor Bîrzani

În ziua de 25 aprilie defiptă pentru facerea hotărniciei moșiei Gorgani, din partea moșnenilor bîrzani proprietari ai moșiei Bîrza nu s-a prezentat nimeni, deși au fost citați atât prin monitor cât și prin citație trimisă la domiciliu, având însă dovadă de primire a citațiilor, s-a procedat în lipsă conform art. 13 din regulamentul pentru facerea și executarea hotărnicilor.

Pentru această vecinătate având în vedere actul moșnenilor Bîrzani iscălit de dânsii și legalizat de subcârmuirea plășii Oltețului la 22 august 1839 sub nr. 1646 care este acesta: *La hotărnicia moșiei Braneț ce-i zice și Gorgani a marelui logofăt Barbu Știrbei ce se face prin domnul Serdaru Grigore Oteteleșianu, înfățișându-ne și noi toate Sineturile ce am avut pentru moșia Bîrza de sus și cea de jos ce se învecinește cu mai sus numita moșie, și descoperindu-se hotarele după cele mai temeinice din ele s-au și preînnoit cu movile, însă: din apișoara Mirila ce se numește și Gingea unde se învecinează trei moșii: adică Bîrza de jos, Mărgăritești și Braneț de acolo drept în movila ce s-a făcut pe malul cel despre miază-noapte alătura ei în linia semnului de peste apa Mirilei unde s-a împlinit suma stânnenilor Bîrzei de jos de către Mărgăritești și a pietrei de la nuc care în hotărnicia noastră se numește piatra de peste drum de la groapă, și tot pe această linie dreaptă în piatra de la nuc, de acolo drept în movila ce s-a făcut în colțul dinspre răsărit și miazăzi al Bîrzei de jos unde s-a cunoscut bine drumul vechi al Olacului care în hrisovul Bîrzei de jos se numește al Diului; de aici, fiindcă chiar după sineturile noastre, s-a făcut*

linie în piatra ce se numește la crucea lui Vișianu care s-a găsit aproape de drumul vechi al Olacului între Bîrza de sus și cea de jos și pentru că după stăpînirea ce am avut pînă acum ne-a strîmtorat prea mult cu acea linie, am căzut cu mare rugăciune la domnul marele logofăt Știrbei de s-a milostivit de ne-a dat un clin de loc, și așa din acea movilă din colțul Bîrzei de jos s-a tras cam spre miază-noapte linie dreaptă prin marginea dinspre răsărit al lacului cel mai mare dintre cele două ce sunt aproape de drumul Olacului, care lac se numește al lui Borhotă sau al Stancului pînă în marginea dinspre miază-noapte a Bîrzei de sus unde se isprăvește înjunghierea ei cu Brănețu; pe care linii și movile s-au făcut pe dănele rămânând mulțumiți și odihniți ramâne a ni se urma stăpînire de acum înainte în pace și liniște, pentru care am și dat acest înscris sub ale noastre iscălituri întărite de cinstita subocârmuire, ce am făcut pentru a fi mai temeinice.

Având în vedere că posesiunea se urmează chiar prin aceste puncte fără de nici-o încălcare, am regulat ca și pe viitor, hotarul să meargă prin aceleași puncte, însă: din punctul movilă pe plan U, hotar între moșia Brănețu și Teișul, linia dreaptă trecând pe la marginea dinspre răsărit a lacului lui Borhotă în distanță de 661 stânjeni drept la movila din marginea drumului Diului, pe plan lit. V; de aici sub un unghi extern de 115°30' în distanță de 344 stânjeni drept la piatra de la nuc pe plan lit. W; de aici sub un unghi extern de 114°45' în distanță de 321 stânjeni drept la movila din malul apei Mirila.

6. Dinspre moșia Mărgăritești a domnului Cezianu

Din partea domnului Cezianu, proprietarul moșiei Mărgăritești, neprezentându-se nimeni la ziua de 25 aprilie fixată pentru facerea hotărniciei moșiei Brănețu ce-i zice și Gorgani, având însă în vedere că aceaste moșii se lovesc la capete și că hotarul a fost totdeauna între dănele matca apei Mirila, astfel după cum ea cotește, hotar care s-a păzit totdeauna și se stăpânește și azi, am regulat ca și pe viitor hotarul să fie tot pe unde este, din punctul X, unde se isprăvește vecinătatea moșiei Gorgani cu moșia Bîrza de jos pînă în punctul R, hotar tot pe malul Mirilei, unde începe moșia Rusănești a domnului Rusănescu.

7. Despre delimitarea locuitorilor împroprietăriți pe Brănețu

În ziua de 29 aprilie defiptă pentru facerea hotărniciei moșiei Brănețu sau Gorgani din partea locuitorilor împroprietăriți în anul 1864 pe această moșie, s-a prezentat domnul Mandache Rugianu, primarul comunei, fără niciun act sau plan de delimitare: subsemnatul având în vedere lista și rolul clăcașilor am văzut că se cuvine locuitorilor .

1. În vatra satului

	<u>Pog.</u>	<u>Stj. p.</u>
Pentru 146 locuitori cu locul de casă.....	56	132
Biserica și localul comunal	0	996
Casa și locul rezervat proprietății	7	440
Total	64	272

2. Locuri de arătură, fînețe și islaz

Pentru nouă locuitori frunțași a 11 pogoane99

Pentru 103 locuitori mijlocași a 7 pog. 19 prăjini -	802	702
Pentru 22 cu brațele a 4 pog. și 15 prăjini	-101	972
Pentru biserică	-17	
Coaste și apa Bîrluiului	-2	
Total general.....	1086	650

Se cuvine dar locuitorilor împrăștiți o sumă de 1086 pogoane și 650 stânjeni pătrați, în care intră tot locul de casă cu grădină și pătule al proprietății cât și locurile neproductive.

Măsurând după această parte de pământ ce posedă locuitorii și calculând-o s-a găsit că ei stăpânesc 1145 pogoane și 848 stânjeni pătrați adică cu un prisos pe plan β de 59 pogoane și 198 stânjeni pătrați. Având în vedere că parte de pământ ce s-a dat locuitorilor este parte dinspre apa Mirila, între moșia Rusănești și moșia Bîrza și Teișu, considerând că pentru partea de linie ferată ce taie pământul locuitorilor sătenii au luat despăgubire, dar că șoseaua județeană s-a făcut în urma legii rurale, luându-se astfel din pământul rural, și calculând perimetrul conform legii adică având suprafața ce li se cuvine am delimitat această parte tot în limitele ce avea, iar despre partea rămasă proprietății hotarul va fi cel următor:

Conferință la societatea agricolă din Braneți la 8 februarie 1939 (S.J.A.N. Olt).

Din punctul mușuroi pe plan lit. **P** pe hotarul Teișului depărtat cu 170 stânjeni de hotarul Mirilei, hotarul merge drept în întindere de 814 stânjeni la punctul pe plan lit. **Y** unde s-a făcut mușuroi; de aici sub un unghi extern de $165^{\circ}30'$ și o lungime de 632 stânjeni drept la punctul pe plan lit. **Z**; de aici sub un unghi intern de 162°

luând în sus pe ruscă drept la movila din marginea șoselei pe hotarul Rusăneștilor pe plan lit. **G**; luându-se cu modul acesta porția de pământ β pe plan albă ce aveau locuitorii peste pogoanele ce li s-au dat după lege.

Suprafața moșiei

	pog.	stj. p
Suprafața moșiei Branețul sau Gorgani mărginită în hotarele ce trebuie să se urmeze este de	2948	1100
Din care scăzându-se pământul dat locuitorilor	1086	650
Rămâne moșia absolută	1862	450
Actuala stăpânire este de	1798	932

Inginer- hotarnic [Semnătura].

Romanații, Oltul și Doljul- căminul ospitalier al refugiaților moldoveni

Costel Vasilescu

Evacuarea de pe teritoriul expus jafului și cotropirii de către armatele bolșevice – a industriilor, populației, instituțiilor publice și a bunurilor materiale și culturale – a reprezentat un capitol dramatic și costisitor în economia celui de-Al Doilea Război Mondial. Reflectăm, în rândurile de mai jos, cauzele și consecințele acestui fenomen crucial din viața poporului român în contextul realităților din Olt și Romanați.

În conjunctura favorabilă determinată de câștigarea bătăliei de la Stalingrad (1942 - 1943), coroborată cu seriile de victorii de la El Alamein (încheiate cu alungarea trupelor germano-italiene din Africa) și, în scurt timp, cu capitularea Italiei, Națiunile Unite au preluat inițiativa războiului. Crucial și determinant în cursul operațiunilor a fost factorul moral al militarilor și populației; în timp ce poporul german și-a pierdut încrederea în victorie, moralul soldatului rus și al întregii Armate Roșii era foarte ridicat datorită ofensivei și recuceririi multor orașe mari, în contextul așa numitului război sfânt pentru apărarea patriei.

În contrast, în România creștea neîncrederea în victoria finală a trupelor germano-române, ostașul român fiind abătut din cauza neajunsurilor de front pe toate planurile, de la înzestrarea cu armament atipic și insuficient la echipamentul, hrana și asistența sanitară precare, și, deopotrivă, de propaganda care-l încredința că nu are ce căuta peste Nistru, ci, mai degrabă, ar fi angajat în lupte pentru eliberarea Transilvaniei.

Împrejurările devoalau, pe de o parte, scepticismul militarilor români, al cârmuitorilor din aparatul de stat și partidelor politice, iar pe de alta, ofensiva sovietică, de neoprit, spre vest.

Numai Conducătorul statului, mareșalul Ion Antonescu, mai credea în victorie, bazat pe asigurările și declarațiile lui Hitler (uneori contradictorii), în timp ce liderii partidelor istorice încercau să contribuie la evitarea dezastrului, sfătuindu-l să iasă imediat din război, preîntâmpinând astfel condițiile grele de armistițiu.

Era finalul anului 1943, iar țara amenințată de urgia provocată de soldatul sovietic dezlănțuit asupra teritoriilor disputate, și nu numai, asupra economiei și a populației. Trupele sovietice, dotate cu armament greu de ultimă generație și constituite din militari pătimași până la fanaticism, se apropiau de hotarele țării, trecerea teritoriilor românești prin foc și sabie fiind o posibilă tristă realitate și nu o figură de stil.

În această situație limită a devenit tot mai imperioasă evacuarea populației din calea ocupantului sovietic. În fapt, această situație de rezervă a fost cuprinsă în planurile decidenților vremii, dovadă că încă din vara anului 1943 începuseră evacuările de averi în Vechiul Regat.

În ședința Consiliului de Miniștri din 26 ianuarie 1944 s-a discutat posibila evacuare a Bucovinei, în timp ce marea majoritate a românilor bucovineni își făcuse căruțele, își luase alimente și era gata de evacuare.

Eventuala evacuare a Basarabiei, Bucovinei, Transnistriei și Moldovei a fost ordonată în ședința Consiliului de Miniștri din 22 septembrie 1943, iar în noiembrie 1943 colonelul Gh. V. Moisiu a fost însărcinat cu organizarea, supravegherea, îndrumarea și coordonarea operațiunilor pentru pregătirea și execuția evacuărilor.

De fapt, este impropriu spus evacuarea populației, întrucât procesul a vizat: strămutarea industriei și economiei, a fabricilor și uzinelor din teritoriile Basarabiei și Bucovinei, a administrațiilor, intelectualilor, preoților și învățătorilor, a școlilor, instituțiilor de cultură și operelor de artă.

Un proces așa de necesar, precipitat și în condiții presante a stârnit numeroase controverse între decidenți și stupefacție în populație, cu privire la priorități și masa ce trebuia evacuată.

Conducătorul statului a optat pentru evacuarea industriilor și uzinelor cu capacități de război. „În prima urgență, în care figurau și capacitățile din Iași, Cernăuți și Pașcani, după calculele efectuate, trebuiau evacuate, din ambele Provinciile aproape 113.156 tone, fiind necesare pentru această operațiune 1.008 vagoane, dar, în total erau de evacuat, după estimările Marelui Stat Major, 624.550 tone pe calea ferată și 6.600 tone pe apă, fiind nevoie de 41.002 vagoane și 17 șleपुरi. Guvernământul Bucovinei avea la dispoziție 200 milioane lei pentru evacuarea industriilor”. (A.N.R.M. Chișinău, Fond 706, inv. 1, ds. 595, f. 53).

Totodată, Conducătorul statului opina pentru evacuarea numai a românilor (întrucât nu avea încredere în elementul slav), pentru o evacuare selectivă, liber consimțită, urmare căreia nici ținuturile românești să nu rămână depopulate de români și nici de intelectuali *pentru ca turma să nu rămână fără păstor*, pentru a apăra viața populației românești și interesele ei și ... *a asigura continuitatea muncii românești. Altfel, s-ar produce greutăți de tot felul și complicațiuni de ordin politic.*

S-a urmărit determinarea populației de a rămâne pe loc, propaganda și acțiunile jandarmilor convergând *a stăvili evacuarea masivă a populației civile*, dar, cu toate aceste atitudini prudentiale, Corneliu Dragalina (guvernatorul Bucovinei) dezvăluia într-un raport că doar puțini români și ucraineni vor să rămână pe loc și aceștia sunt din categoria celor săraci, bătrâni și legați de case, iar măsura guvernului de a lăsa pe loc o bună parte a populației a produs o adâncă consternare în sânul bucovinenilor și era calificată ca *sacrificare fără folos*, ei preferând *să fie împușcați de armata română, decât să rămână pradă hoardelor rusești și organelor NKVD-ului bolșevic.*

Sugerând oportunitatea evacuării preoților și învățătorilor din Basarabia și Bucovina, la o întrunire din casa lui Pan Halipa, Iuliu Maniu a fost susținut de asistență și, mai mult, încurajat pentru evacuarea tuturor moldovenilor de peste Nistru, pentru a nu fi lăsați pradă terorii staliniste.

Chiar dacă mareșalul Ion Antonescu a fost partizanul evacuării elementului românesc, la 7 februarie 1944 Comitetul Internațional al Crucii Roșii din București îi solicita să li se acorde evreilor din Bucovina aceleași drepturi de evacuare ca și populației românești. Și așa s-a procedat, cu excepția interdicției acestora de a se stabili în București.

Acest episod al războiului a fost destul de complex și cumplit, cunoscut, oarecum, fragmentat, și a cuprins evacuarea unei mari părți a populației de naționalitate română, ucraineană, poloneză, evreiască, pe criterii bine definite, presiunea populației de a se feri din calea rușilor fiind fără precedent. Au fost elaborate modalitățile în vederea gestionării fenomenului, în ceea ce privește transportul, cazarea, integrarea socială.

Grosul evacuațiilor a fost dirijat spre județele din Oltenia și Banat, zone considerate mai lipsite de interes pentru sovietici și care nu se aflau în calea spre Berlin... Despre Ardeal nici nu putea fi vorba, întrucât era sub ocupație maghiară.

*

Un regim special a fost impus premilitarilor și deținuților, pentru a nu fi prinși de armata bolșevică și înregimentați, și, pentru a fi puși la adăpost, în rezervă, pentru o eventuală chemare sub arme. *Premilitarii evacuați, cei din contingentele anilor 1942 – 1946 din Bucovina și Basarabia, și din contingentele anilor 1945 – 1950 din Moldova, adunați pe județe (Cernăuți, Hotin, Storojineț, Rădăuți, Suceava, Dorohoi și Botoșani), trebuiau să se evacueze în zona: Buhuși, Târgu Trotuș și Frumoasa pe Taslău. Toți trebuiau să aibă hrană pe 12 zile și să fie însoțiți de un tren regimental de 20 de căruțe.*

Deținuții, încolonați la penitenciare, trebuiau să aibă asupra lor efecte de corp, cazarmamentul necesar (pături, dosuri de saltea ș.a.) și hrană, fiind însoțiți de o pază puternic înarmată care va putea face uz de armă la cea mai mică încercare de evadare (DJAN Suceava. Fond Pref. jud. Suceava. Ds. 6/1944, f. 111).

Exodul era imens, astfel că operațiunea de evacuare a populației pe jos decurgea anevoios. După o lună de la începerea operațiunii de evacuare, la 24 aprilie 1944, Marele Stat Major ordonă evacuaților să se grăbească, „astfel ca zona armatei să fie cât mai curând degajată de persoanele în trecere (A.N.R.M. Chișinău, Fond 2042, inv. 2 ds. 7, fila 189).

Au fost constatate dificultăți în ceea ce privește transportul pe CFR. Biletele de călătorie către centrele de evacuare au început să se elibereze încă de la 14 ianuarie 1944. Frica, de a nu rămâne sub bolșevici, făcea ca trenurile să fie arhipline, numărul refugiaților depășind cu mult numărul de locuri, astfel că se călătorea pe locomotivă și acoperișurile vagoanelor. Multă lume, care nu se putea urca în tren, rămânea disperată în gară, iar trenurile circulau greu, la mică distanță între ele, chiar la vedere, creând pericol pentru siguranța circulației.

Evacuarea din zona periclitată a fost aprobată începând cu data de 9 martie 1944, iar primele loturi de refugiați au pornit spre noua destinație la 13 martie 1944 și erau constituite din familiile funcționarilor publici, cadre didactice, personalul instituțiilor, bolnavi.

Anterior, prefectii din județele evacuate au fost împuterniciți să ia măsuri pentru ca, în mod secret, în fiecare localitate să fie o persoană care să preia conducerea; la conducerea unei preturi să rămână un pretor și un funcționar iar la prefectură, prefectul și un funcționar, care vor constitui permanențe care se vor retrage odată cu ultimele elemente de poliție și jandarmi.

Instituțiile și-au încetat activitatea încă de la începutul anului 1944, iar instituțiile de învățământ erau pregătite pentru evacuare în vest.

Pentru coordonarea și bunul mers al acestei ample operațiuni au fost create *Comisii reglatoare de circulație pentru evacuări*; pentru hrana evacuaților, Crucea Roșie Internațională a înființat cantine în zece localități; s-au luat măsuri de reorganizare a centrelor de reprovizionare în 16 localități, a căror capacitate de aprovizionare varia între 10.000 și 155.000 persoane și 5.000 – 120.000 animale. Asistența medicală era asigurată de Societatea Națională a Crucii Roșii Internaționale care organiza infirmerii volante de marș.

Evacuarea teritoriilor românești s-a petrecut cu durere, drama era îngrozitoare, iar rănilor provocate vor săngera veșnic. Unii dintre refugiați au fost urmăriți de armata și serviciile sovietice în localitățile în care aceștia s-au stabilit; reacția populației, mai ales cea căreia i-au fost alocați refugiați, a fost reticentă (numai unde a fost posibil refugiații au mers în casele rudelor, cunoștințelor, prietenilor). Locul de destinație a fost repartizat, de către prefectură și comisiile însărcinate cu coordonarea evacuațiilor, în locuințele ale căror

camere au fost rechiziționate și în spațiile libere ale statului. Marea masă a fost concentrată în orașe, dar nu există localitate în care să nu fi fost repartizate câteva persoane sau familii din categoria celor refugiați.

Și totuși, refugiații, așa cum au fost cunoscuți printr-un termen nu tocmai adecvat, s-au integrat în scurtă vreme; s-au constituit chiar în fermenți culturale, organizându-se în cluburi de prietenie și asociații culturale de cunoaștere și promovare a tradițiilor și obiceiurilor, participând în formații corale și la lansări de carte, etc.

Într-un gest de pioasă recunoștință și cunoaștere a unei sumbre realități, revista *Memoria Oltului și Romanașilor* a reflectat calvarul unei categorii speciale, într-un amplu serial sub genericul *Drama învățătorilor refugiați*.... Este concentrată experiența tristă, neîncăpătoare în cuvinte, a unor destine și a sistemului pe care-l croiau în scop nobil: luminarea cetății!

Sute de personalități, necuprinse în materiale documentare și încă neafiate din arhive, au părăsit forțat localitățile din județele aflate fie în Basarabia și Bucovina, fie în teritoriile din nord intrate sub ocupație maghiară sau din Cadrilater și s-au așezat, statornic, în Olt și Romanași.

O experiență asemănătoare au trăit-o și unele unități militare din zona predispusă direcțiilor de atac și ocupație ale armatelor sovietice. Acestea au fost retrase în zona Olteniei, în pădurile mărginașe localităților, în care și-au instalat tabere, într-o deplină armonie, trăind împreună sub sceptrul incert al unui imprevizibil sfârșit, așa cum rezultă și din următoarele documente.

Din preambulul adresei cu nr. 315/1/ 27 aprilie 1944 a Preturii Slatina, semnată de pretor N. Râmboiu, înaintată Prefecturii Olt, aflăm: *Cu onoare raportăm că de la data de 20 martie și până astăzi am fost obligați să facem următoarele transporturi de rechiziție pentru evacuarea unităților militare ale Diviziei a 8-a Cernăuți, pentru transportarea evacuaților și dispersarea autorităților din Slatina : Bărcănești – 600, I. Kalinderu – 100, V. Brătianu – 200, I.C. Brătianu - 700, Stejaru – 100, Brebeni – 1.100, Milcov – 300, Turia – 200, Valea Mare – 400, Priseaca - 300, Cireașov – 700, Curtișoara – 250, Teslui – 350, Deleni – 200, Dobrotinet – 600, transporturi dintre care cele mai multe gratuit, din*

această cauză muncile agricole au întârziat și însămânțările au rămas în suferințe.... și solicită ca unitățile militare să dea mână de lucru și animale de muncă, locuitorilor. La rândul său, prefectul – generalul C. Dobrotescu, prin raportul nr. 2/129/30 aprilie 1944 se adresează Comandamentelor teritoriale 1 Craiova și 4 Balș, încunoștințându-le că numai în plasa Slatina s-au executat 6.400 transporturi de rechiziție ...în vederea evacuării unităților pentru dispersare în caz de bombardament aerian, transportarea evacuaților de la gară la locul de destinație, cât și transporturilor militare, necesitatea de deplasare a magaziiilor și mobilizare, aprovizionării cu lemne de foc, furaje, grăunțe etc.... solicitând, ca unitățile

încartiruite să dea ca plată locuitorilor atât mână de lucru, cât și animale de muncă,

document înaintat atât Ministerului Afacerilor Interne, cât și Inspectoratului IX Teritorial Pitești.

Marele Stat Major al Armatei ordonă Corpului 1 Teritorial: *Rugăm dispuneți ca în lucrările cu Permanențele M.U. evacuate, părțile sedentare evacuate pe cuprinsul județelor Olt, Dolj și Romanați să contribuie la maximum de lucrări.*

Exemplificăm cu situația din comuna Bărcănești [n.a. azi Vîlcele] în care a fost retras **Regimentul 7 Vânători P.S.**, cartiruit în pădurea Mișoaica, aflată la cca. o jumătate de kilometru de sat, în partea sudică, în perioada martie - noiembrie a anului 1944. Pentru cazare și-au amenajat, pe o vâlcea din pădure, orientată pe direcția SE – NV, bordeie, urmele acestor așezăminte fiind evidente și astăzi. Conform mărturiilor, mulți militari erau cazați în casele sătenilor, cu prioritate militarii, copiii de trupă și o parte din cadrele active; nu purtau asupra lor armament; nu exista program de pregătire și instrucție specială, regimentul aflându-se în retragere, mai ales că, potrivit inițialelor PS, constituia partea sedentară a trupelor, având misiunea de a completa, la nevoie, efectivele părții operative și a interveni în situații speciale.

Având în vedere că și populația din Moldova a fost refugiată, cu prioritate tot în părțile noastre, mulți militari și-au avut familiile în preajmă, mai mult sau mai puțin timp, funcție de cursul războiului și necesitățile operative ale frontului.

Câteva detalii sunt semnificative:

- Ghidănac Ion (Nelcă al lui Cotoalbea) ne-a vorbit despre prezența militarilor în localitate în stare de patrulare, intervenind și la stingerea anumitor conflicte, cât și de faptul că localul lui Ion M. Vîlcelelanu, care a servit ulterior ca sală de clasă a școlii generale, a fost construit de militari și utilizat ca bucătărie. Pe fațada aceluia local, din care mai există ruinele, mâncat de vreme și intemperii, erau încrustate inițialele I.M.V. – 1944, ceea ce dovedește anul construirii. Tot acest regiment, în curtea proprietate a lui Călin Poenaru, avea amenajat abator pentru sacrificarea animalelor și tranșarea cărnii.

- Din arhiva bisericii rezultă că mai mulți militari au solicitat preotului eliberarea de copii de pe

certIFICATELE DE NAȘTERE, care atestă nașterea copiilor lor în această localitate. Este dovada că soțiile au locuit împreună cu soții militari, dar și că soțiile au născut și și-au botezat fiii alături de bărbații lor, precum și faptul că militarii regimentului au recunoscut copiii concepuți cu anumite fete din sat.

- Avem dovezi că localul școlii din Mandinești, în baza ordinului Marelui Stat Major, a fost eliberat și pus la dispoziția Regimentului 7 Vânători, (dovadă, procesul

D-1 general Cicerone Dobrotescu, prefectul județului și președintele Căminului Cultural județean, la Mîlcov Olt, în mijlocul sătenilor, cu prilejul trimumosai serbări dela 20 Iunie

verbal de predare – primire semnat de directorul școlii Ene Trică și comandantul regimentului).

- O mărturie destul de semnificativă este descrierea făcută de Dumitru Neagoie în cartea sa autobiografică *Vremuri uitate* în care rememorează sărbătorirea de la 10 mai a anului 1944 – sărbătoarea Regatului României și Ziua Eroilor -, la monumentul eroului necunoscut din satul Olteni, la care au participat autoritățile locale, învățătorii, elevii îmbrăcați în uniformele albastre de străjeri ai patriei, *fetele așezate în față purtau bluze albe, fustițe albastre și bască albă*, părinți și bătrâni: „*La serbarea de cinstire a memoriei eroilor participa regimentul încartiruit în sat, cu fanfara sa, ce da un fast deosebit zilei de 10 Mai. Semnalul de începere a programului l-a dat fanfara. Corul elevilor și fanfara militară au intonat imnul Trăiască Regele, apoi Imnul Eroilor, eroi de care satul nu ducea lipsă.*”

Din documentele aflate în arhivă, fond Biserica Bărcănești I (Olteni), rezultă relațiile firești dintre ostașii Regimentului 7 Vânători PS și comunitatea sătească, cât și ale acestora cu instituțiile locale:

- Galan Vasile din Regimentul 7 Vânători solicită preotului paroh „*certificat de botez pentru fiul său Mihai, născut în ziua de 6 noiembrie 1944, ora 6, înscris în registrele stării civile pentru născuți la Primăria Bărcănești sub nr. 128/10 nov. 1944*”;

- Sergentul major J. Manolache solicită „*eliberarea unui certificat de cununie religioasă care a fost oficiată la biserica din Bărcănești pe 27 august 1944*”;

- La 14 septembrie 1944 „*Plutonierul Rotaru Mihai din Regimentul 7 Vânători PS, actual cu domiciliul în comuna Bărcănești, solicită certificat de botez pentru fiul meu Corneliu Rotaru botezat la 27 august 1944.*”

Două imagini cu militari români în curtea școlii Izvoru din Romanați în noiembrie 1944. În partea de vest a satului, într-o zonă împădurită, a staționat atunci „Cercul Teritorial Baia”.

De asemenea, în Registrul pentru Morți, vol. I/anul 1944, al Primăriei comunei Bărcănești, județul Olt, la nr. crt. 25 figurează declarat decesul lui Iacoban Mihai Victor, soldat mobilizat din Regimentul 7 Vânători P.S., în ziua de 14 aprilie 1944, ora 10: *Iacoban Mihai Victor, soldat mobilizat, ortodox, născut în comuna Bălăceanca, județul Suceava, de 38 de*

ani, fiul lui Iacoban Mihai și Iacoban Glicheria, căsătorit cu Iacoban Rachela, în viață, mort în comuna Bărcănești, județul Olt. Moarte verificată de medicul Reg. 7 Vânători P.S. prin procesul verbal din 14 aprilie 1944. Declarațiune făcută de Dumitru Tiron, de 30 de ani, sergent major din Reg. 7 Vânători P.S.

*

Mărturiile autobiografice ale doamnei Miza Popea Alimăneșteanu, arhitect, „ramură” desprinsă din spița moșierilor Alimăneșteni, sunt concludente:

„Mai – Iulie 1944

A început refugiarea populației din Bucovina Moldova. În județul Olt au fost repartizați refugiații din Bacău și Cernăuți. Partea sedentară a regimentului din Bacău s-a stabilit în Vâlcele. Săpaseră bordeie în pădurea de stejar a doamnei Vasilica Isvoranu.

La noi în Alimănești a fost repartizată familia colonelului Popescu. Colonelul și un fiu al său erau pe front. Doamna Popescu cu fiica și fiul student au fost găzduiți la noi.

În locuința noastră din Slatina, încă de la începutul războiului, o cameră era ocupată de un ofițer. Acesta a fost trimis pe front, în locul lui a fost repartizată familia din Cernăuți a doctorului Iulian Găină. Medicul era concentrat pe front și aici era soția cu o

fetiță de doi ani.

Între familiile noastre a fost o înțelegere reciprocă și datorită împrejurărilor prin care am trecut împreună, s-a creat o prietenie temeinică până astăzi.

Am petrecut vara la Alimănești cu greutățile inerente acelei perioade. Între timp a fost chemat în armată Constantin Popescu, studentul.

Acum, doamna Popescu era îngrijorată având soțul și doi băieți în armată, dar noi ne gândeam la bunicii din Bucureștii care erau bombardați.

Îmi amintesc încă zgomotul avioanelor de bombardament, avioanele anglo-americe decolau din Italia și survolau județul Olt în drum spre București sau zona petroliferă. De la noi vedeam formațiile desupra Bărcăneștilor la foarte mare înălțime, iar zgomotul era impresionant.

29 august 1944 !...] aflăm că domnul colonel Popescu a căzut prizonier la ruși. S-a întors după câțiva ani”.

ALECU CONSTANTINESCU- avocat, primar, senator, deputat și prefect
Prof. Cornel Manolescu

S-a născut la Caracal la 01.06. 1851. Părinții săi se numeau Costache Țagiu (sau Tagher, Țoghe) și Mândica (Manda). Costache Țoghe era croitor și a decedat la 1 aprilie

D. AL. CONSTANTINESCU

1868. În 1866 A. Constantinescu era în vârstă de 15 ani. În anul 1880, figura pe Lista suplimentară de persoanele cu aptitudine de jurați pe anii 1880 – 1881 (locul 5). În noiembrie 1881 *constituindu-se Comișul agricol din județul Romanați*, Alecu Constantinescu a fost ales în „*biurou*” ca secretar, alături de I.N.Guran.³² În anul 1883 făcea parte din „personalul *advocaților*”- Romanați,³³ iar în octombrie același an era membru în Comitetul permanent al jud. Romanați.³⁴ La 26 octombrie 1884, sora sa Elena, născută în 1860, se căsătorește cu Florea „Eliu” Georgescu, A. Constantinescu fiind martor la acest eveniment. Pe 8 noiembrie 1885 se căsătorește și el, cu *Domnișoara Matilda Adamiadis de religie ortodocsă de profesie menajera casi domiciliată în Caracal de ani nouăsprezece (n. 07. 03. 1866). Fiica Reposatului Sotir Adamiadis (decedat în anul 1877) și a reposatei Iulica Adamiadis*

(decedată în 1866), fiica lui Ioan Dimitriu, deputat de Caracal, la 1859 [sic!]. *Însoțită fiind de Dumneaei Mitrana Dimitrieana bunica despre Mamă care au consimțit*. Ca martori, la căsătorie, printre alții, notăm pe **Ioan Marineanu**, avocat, viitor primar al orașului Caracal și **Ștefan Ștefan Jianu**, proprietar.

Cei doi soți, Alecu și Matilda Constantinescu, au avut mai mulți copii:

* **Ion**, născut 1886, sept. 24. A decedat la 26 oct.1905, „ *în casa părinților săi din suburbia Protoseni*”. Avea 19 ani și era student.³⁵

* **Eufrosina**, n. 1887, noiembrie 4, căsătorită cu sublocot. Ion Ionescu (n. 1886, în comuna Mărgăritești)³⁶ și mai târziu recăsătorită cu maiorul Gribovschi.

* **Ecaterina**, n.1888, octombrie 30.³⁷

* **Aleksandru**, n. 1890, decembrie 30.³⁸

* **Dumitru**, n. 1892, septembrie 30 – d. 1893, februarie 4.³⁹

³² *Monitorul Oficial*, nr. 189/24 Noiembrie 1881.

³³ *Anuarul justiției*-1883, de Ioan Theodoru, pag. 90, București 1883

³⁴ *Monitorul Oficial*, nr. 146/6 octombrie 1883.

³⁵ .S.J.A.N.Olt, Col. Registre de Stare Civilă Caracal, Reg.342/1886.

³⁶ .S.J.A.N.Olt, Col. Registre de Stare Civilă Caracal, Reg.415/1910-1911.

³⁷ S.J.A.N.Olt, Col. Registre de Stare Civilă Caracal, Reg.349/1888.

³⁸ S.J.A.N.Olt, Col. Registre de Stare Civilă Caracal, Reg.357/1890.

* **Teodor**, n.16 mai 1894.⁴⁰ - d.12 mai 1970, Băile Herculane.

* **Mihail**, n. 1896, februarie 20.⁴¹

* **Elena**, n. 1902, septembrie 4.- d. 1903, octombrie 17.

* **Dan – Nicolae**, n.1905, iulie 29, avocat. Decedat, act de deces nr.1541, din 21.X.1967, înregistrat la C. Ex. al Sfatului popular Craiova.

Al. Constantinescu, în 1888 era trecut pe *Lista suplimentară pentru jurați în orașul Caracal pe anii 1888-1889*.⁴²

În 1891, Alecu Constantinescu era membru în Consiliul de disciplină al corpului avocaților din Romanați⁴³, iar în aprilie 1892 îl găsim „procuratorul Societății „Unirea Comercială” din Caracal.

Cu ocazia zilei de 10 mai 1897 este decorat cu ordinul „Coroana Romaniei”, în grad de Cavaler⁴⁴, iar în 1904, senator fiind, este decorat cu Ordinul „Coroana României” în grad de ofițer.

În 7 martie 1899 este ales ca *Primar al Urbei Caracal*, în locul lui Mihail Bibian care fusese revocat.

Consiliul Comunal al Urbei Caracal

Sesiunea ordinară

Ședința de la 7 Martie 1899

A avut loc alegerea Primarului prin vot secret, numele primarului dorit scris pe o hârtie împăturită în 4.

Majoritatea absolută este de cinci voturi.

Rezultatul voturilor.

D-l Alecu Constantinescu- 9 voturi.

În consecință D-nu Al. Constantinescu întrunind unanimitatea voturilor exprimate s'a proclamat ales Primar.

Prin Ord. D-lui Ministru de interne No. 5152 și adresa D-lui Prefect local No. 2619 prin care'i se făcea cunoscut [n.n. Consiliului Comunal], revocarea D-lui Bibian..... s-a fixat alegerea noului Primar pe ziua de astăzi.⁴⁵

D-nul Alecu Constantinescu a spus : mulțumesc D-lor Consilieri pentru onoarea ce'i a făcut de a'l alege Primar- și promite de a'și face datoria în consecință – și de a'și da tote silințele ca se facă ceva pentru comună care are prea multe de făcut- de și găsesc comuna în ce privesce starea financiară, într'o situațiune forte critică în consecință luând președinția Consiliului, rogă pe D-nii Membrii – ca profitând de ocaziunea că se găsesc deja convocați în sesiunea extraordinară până în ziua de 10 ale curenteii inclusiv, să bine voiască ca cu începere de mâine să vie la ședință de la orele 3 dupe amiazi-spre a urni multe din lucrări , între cari unele f. importante pentru budget.⁴⁶

Primariatul său durează până în 29 aprilie 1899, când se instalează o Comisie Interimară, avându-l ca președinte pe Ștefan Ștefănescu.

³⁹ S.J.A.N.Olt, Col. Registre de Stare Civilă Caracal, Reg.366/1893.

⁴⁰ S.J.A.N.Olt, Col. Registre de Stare Civilă Caracal, Reg.367/1894.

⁴¹ S.J.A.N.Olt, Col. Registre de Stare Civilă Caracal, Reg.371/1896.

⁴² S.J.A.N.Olt. Fondul Prefecturii județului Romanați, ds. 39/1888.

⁴³ Anuarul justiției pe 1891, de Ioan Theodoru.

⁴⁴ S.J.A.N.Olt, Fondul Prefecturii județului Romanați, ds. 15/ 1897.

⁴⁵ S.J.A.N.Olt, Fond Primăria orașului Caracal ds.3/1899

⁴⁶ *Ibidem.*

Proces – Verbal

Noi Ion Brabețianu Prefectul județului Romanați.

Constatăm că astăzi conform Înaltului Decret Regal No. 1901 din 29 Aprilie curent, dupe ce am primit jurământul legal al D-lor Membri cari compun Comisia Interimară din com. Caracal anume:

1. D-nii **Ștefănescu Ștefan** – Președinte
2. „ C. Dobrotescu – Vicepreședinte
3. „ Velisarie Leontopol și M. Ceaulescu – Membri

Fiindcă D-nu T. Vlădescu al 5-lea membru lipsește din oraș și care rămâne a depune jurământul în urmă.

I-am instalat în funcțiune potrivit art. 39 din legea comunală dupe care noi ne-am retras.

Făcut în sala de consiliu astăzi 30 Aprilie 1899.⁴⁷

PREFECT

s.s. ION BRABEȚIANU.

În 1901, Alecu Constantinescu era senator și avea permis permanent de circulație liberă în clasa I, valabil pe toate liniile.⁴⁸

Revine ca primar, în 1902. Sub primariatul său se stinge procesul dintre comună și locuitorii ce cotropiseră moșia boerului Filipescu, în suprafață de 4709 pogoane. Cotropitorii rămân stăpâni realizându-se spiritul testamentului.⁴⁹

În 1905 era avocat admis de Consiliul de Disciplină al Baroului Romanați. Nu practică.⁵⁰

În 25 mai 1907, Al. Constantinescu era președintele Comisiei Interimare a comunei Caracal⁵¹, iar în ianuarie 1908 era deputat și director al Băncii Romanațului.⁵²

În februarie 1911, Al. Constantinescu candidează pe listele liberalilor pentru un loc la Colegiul II - Senat, iar ziarul *Isbânda*, No.3, din 9 Februarie 1911, îi publică următorul „portret”, în articolul „Candidații noștri”.

Ziarul caracalean *Isbânda* din februarie 1911 prezintă candidații Opoziției Unite din Romanați: Mihai Demetrian, Paul Brătășanu, V. Oroveanu, Fană Popp, Dumitru Șuculescu, C. Dumitrescu și Al. Constantinescu.

⁴⁷ S.J.A.N.Olt, Fond Primăria orașului Caracal, ds. 3/1899, pag. 82.

⁴⁸ S.J.A.N.Olt, Fond Prefectura județului Romanați, ds. 29/1901.

⁴⁹ Ricman Ștefan, *Monografia județului Romanați*

⁵⁰ GHIĂCIOIU P, *Anuarul Baroului-1905*. Stabilimentul industrial de Arte Grafice Ralian și Ignat Samitca

– Craiova.

⁵¹ S.J.A.N.Olt, Fond Prefectura județului Romanați, ds. 20/1907.

⁵² *Caracalul*- organ Național-Liberal. Seria IV, Nr.1- Caracal, 15 Ianuarie 1908.

Alecu Constantinescu

Fiul orașului Caracal, născut aci, ridicat din munca sa de aci, trăit aci ca și d-nii Brătășanu și Demetrian.

Intrat în politică în 1878, d. Al. Constantinescu a fost statornic soldat al partidului liberal dându-i-se pe rând toate demnitățile: consilier comunal, consilier județean, ajutor de primar, membru în consiliul permanent, apoi senator la 1901 și iar senator la 1907.

Iată un om care poate privi cu mândrie în urma sa, fiindcă a știut să-și câștige epoleții în politică prin muncă și credință.

Preocupat de starea economică a concetățenilor săi d. Alecu Constantinescu a întemeiat Banca „Romanați”, unde comercianții și agricultorii găsesc sprijin material în vremuri de restriște.

D. Alecu Constantinescu mai e cunoscut ca iubitor al clasei țărănești.

În ianuarie 1914, ministrul de interne trimite M.S.Regelui un raport în care prezintă neregulile de la primăria Caracal, propune dizolvarea Consiliului comunal și numirea unei comisii interimare.

Raportul d-lui ministru de interne către M.S.Regele.

Sire,

Nouă dintre membrii cari compun consiliul comunei Caracal, între cari și primarul și ajutorul de primar nu se mai poate întruni și delibera în mod legal asupra intereselor comunei, cari rămân astfel în suferință.

Pentru aceste motive și având în vedere că demisiunile consilierilor cari au determinat descompletarea, constituie abateri dela datorie, văzând și avizul consiliului administrativ, am onoare a ruga respectuos pe Maiestatea Voastră, ca în virtutea art. 38 și 39 din legea pentru organizarea comunelor urbane, să bine voiască a aproba dizolvarea consiliului comunal Caracal și numirea unei comisii interimare, care să-i gereze afacerile până la alegerea și instalarea unui nou Consiliu comunal.

Totodată am onoare a ruga respectuos pe Maiestatea Voastră, ca în baza art. 2 și 3 din legea procedurii electorale, să binevoiască a aproba și convocarea colegiilor electorale ale acestei comune, spre a procedea la alegerea noului consiliu.

Sunt cu cel mai adânc respect

Sire

Al Maiestății Voastre

Prea plecat și prea supus servitor

Ministrul de interne

V.G.Morțun

No. 1038

1914, Ianuarie 11.

În urma raportului ministrului de interne este numită o comisie interimară, la „comuna” Caracal.

Ministerul de interne

CAROL I.

Prin grația lui Dumnezeu, și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate

Asupra raportului ministrului Nostru secretar de Stat la departamentul de interne sub No. 1038 din 11 Ianuarie 1914,

În baza art. 38 și 39 din legea pentru organizarea comunelor urbane și a art. 2 și 3 din legea asupra procedurii electorale,

Am decretat și decretăm.

Art. I. Consiliul comunei Caracal se disolvă de Noi, pentru motivele expuse în susmenționatul raport și se institue o comisie interimară, compusă din d-nii **Alecu Constantinescu**, președinte; **Virgil I. Marineanu**, vicepreședinte, **Marin Iliescu** și **Constantin Mustață**, membri cari vor gera afacerile comunei până la alegerea și instalarea unui nou Consiliu comunal.

Art. II. Colegiile electorale ale acestei commune, se convocă de Noi, după cum urmează:

Colegiul I, pentru ziua de 9 Martie a.c.

Colegiul II, pentru ziua de 11 Martie a.c.

Alegerea delegaților va începe în ziua de 2 Martie a.c.

Art. III. Ministrul nostru secretar de Stat la departamentul de interne este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 11 Ianuarie 1914.⁵³

CAROL

Ministrul de interne

V.G.Morțun

No. 128.

În 1917, lunile ianuarie – aprilie (1-26) a funcționat ca prefect al județului Romanați, pe 27 aprilie fiind înlocuit cu dr. Emil Marian.⁵⁴

La 29 ianuarie 1917 și februarie era prefect, semna acte emise de prefectura Romanați.⁵⁵ Soția sa Matilda a decedat în anul 1930, iar el pe 16 ianuarie 1932.⁵⁶ Ziarul *Vreamea* într-un număr de la începutul anului 1932 semnala decesul lui Alecu Constantinescu

membu devotat al P. N. Liberal, om corect în viața politică și privată ce s-a bucurat de stima tuturor.

În anul 1937 moștenitorii lui Alecu Constantinescu care participau la succesiune erau:
 -**Alex. Al. Constantinescu** – din Grojdibodu;
 -**Maior dr. Teodor Al. Constantinescu** – Craiova;
 -**Eufrosina Maior Gribovski** – din Sibiu.

Achiziția salariului arătat 6-ului Al. Constantinescu, Prefect al Județului pe 26 zile servite din luna Aprilie 1917 (1-26 Aprilie inclusiv).

№ ser.	Numele și Prenumele	Grada	Zile servite	Pondere	Suma	Spital	Suma de gr.	Suma de primă	Sumătura de primă		
1	Al. Constantinescu	Prefect	26	494	-	104	598	-	19.94	600	06

Pentru achiziție

Stat de salariu pentru Al. Constantinescu, prefect al județului, pentru 26 de zile servite din luna Aprilie 1917 (1 – 26 apr. inclusiv).

⁵³ Monitorul Oficial al României, No.229 / 14 Ianuarie 1914

⁵⁴ S.J.A.N.Olt, Fond Prefectura jud.Romanați,dos.24 / 1917.,pag.2 v.

⁵⁵ S.J.A.N.Olt, Fond Prefectura jud.Romanați, dos.10 /1917.

⁵⁶ S.J.A.N.Olt Fond Primăria orașului Caracal, ds. 6/1932.

Inedit

Memoriile prefectului de Romanași Al. Constantinescu, 1917 (I)

Nicu Vintilă

Ocupând înalte demnități în județul Romanași și în Parlament, Alecu Constantinescu a cumpărat de la urmașii Jienilor aproape întreaga moșie de la Grojdibodu, în sudul județului Romanași. Decorat în două rânduri de regele Carol I pentru merite deosebite, a avut cu soția Matilda Adamiadis 10 copii, dintre care au trăit 6, iar doi dintre aceștia au fost botezați de amicul său politic Constantin Poroineanu și de sora acestuia, Eufrosina. Doamna Matilda-Mariela Tolvai, fiica medicului Teodor (Dorel) Constantinescu și nepoata lui Al. Constantinescu a păstrat manuscrisul cu aceste însemnări pe care ni le-a încredințat în copie, spre publicare.

Memoriile sale, care se publică aici întâia oară, dovedesc faptul, mai puțin cunoscut, că Alecu Constantinescu a fost prefect de Romanași în perioada neagră a ocupației germane, din timpul primului război mondial. Am ales să prezentăm aceste însemnări, în revista *Memoria Oltului și Romanașilor*, acum, la împlinirea a 100 de ani de la scrierea lor, ca un omagiu adus acelei generații care ne-a dat România Mare. Având în vedere dimensiunea jurnalului, am ales să îl reproducem în două părți. În redarea materialului s-a respectat grafia epocii. Intervențiile noastre în textul original au fost încadrate între paranteze drepte.

Alecu Constantinescu.

După intrarea mea în funcția de prefect a survenit o grea sarcină asupra populației: cartelele de ficșarea cantității alimentației: 440 grame pâine amestec de făină cu mălai și 50 grame carne de om pe zi.

În seara de 3 februarie [1917] m-am prezentat la Comandant cu monstre [mostre, n.n] din aceste lucruri alimentare și la propunerea mea că publicul le găsește insuficiente – Colonelul a răspuns că tot atâta au mâncat și dâșii, iar la obiecția mea că la dâșii populația consumă cartofi – care la noi nu să găsească – a ordonat de a să aduce cartofi din

judet.

Relativ la cazanele de fabricat țuică, obținusem de la comandament voie d'a să lăsa la fiecare comună 2-3 cazane. Azi 4 februarie m'a chemat spunându-mi că s'a răsgândit și nu admite nici-o toleranță. Lucrul acesta să datorează intervenirii Comandantului Silvester – voi vedea ce va mai intriga. În chestia alimentației reglementarea cartelelor a produs în populație mare nemulțumire de oare-ce brutarii nu fabrică bine pâinea-mălai. Va trebui să opresc ori ce manifestare ostilă, lumea să primească, cu resemnare ori ce ordine, cu speranța că într'un viitor apropiat onor Comandament va bine voi a îndulci traiul.

Pentru populația săracă s'a evitat a să deschide o cantină în localul de restaurant Borcescu la care D. Colonel a bine voit să ofere pâine și carne.

Azi 6 februarie la ora 11½ în prezența dl. colonel Fiala, fiind față și câțiva notabili sa inaugurat cantina făcândușă un serviciu religios de Protoereul Florescu, Preotu T. Popescu și Bălulescu. Am mulțumit d^l Colonel pentru acest nobil gest, la care a răspuns exprimând dorința ca această instituție să aibă lungă durată. La plecare'mi a întins mâna contra obiceiului.

Azi miercuri 7 februarie la obicinuita conferință a primarilor, D. Comandant între alte ordine cu caracter economic le'a cerut să aducă tot fânul și țuica; semințele de in, floarea soarelui, cânepă, câte 20 oca untură de porc de comună, iar până vineri 200 boi, apoi pentru a veni în ajutorul populației sărace din oraș câte 2 care de lemne din fie care sat, care li se va plăti cu 2½ bani iar săracilor li să va vinde cu 3 bani.

Joi 8 februarie Comandamentul a cerut și i sa comunicat:

1). Întinderea terenurilor cultivabile, pădurile, livezi din judet.

2) Numărul supușilor englezi – din fericire pentru noi că avem unul singur Canadianul Rezia.

Vineri 9 februarie 1917 Comandantul punândușă de acord cu hotărârea Tribunalului militar austro-ungar dela Florica – ca afacerile penale privind pe Români să să judece de către autoritățile civile – mie ca Prefect – mi-a comunicat că am dreptul ca împreună cu judele instructor să instruim și să pronunț chiar pedeapsa raportând numai de rezultat. Tot astăzi Comandantul a pus în libertate pe cauțiune pe fostul primar Iliescu și ceilalți complici.

La 10 septembrie s'a primit de la Ministerul de interne un ordin circular relativ la devastările ce comit țărani spre a se face constatări. Profitând de aceasta ' i am informat despre punerea în funcțiune a tuturor instituțiilor și am reperat această stare financiară lăsată de fostul Prefect și Primar cari s-au refugiat cu tot numerarul. Dar n'am primit nici un răspuns.

Tot azi 10 februarie am trimis primul act la judecător în chestia de ordine publică, am pronunțat o hotărâre condamnând la pedeapsa de corecțiune: 25 de lovituri a 2 indivizi. Pedeapsa care s'a și executat de polițai.

Duminica 11 februarie ca ofier al stării civile am pronunțat căsătoria farmacistului Diaconescu. La celebrarea religioasă la biserică a rostit și dl. Col Fiala și

câțiva oficiali.

Miercuri 14 februarie la Conferința Primarilor colonelul a anunțat că din cazanele de fabricat rachiou a decis să rămână la fiecare comună câte unul. Deci Comandantul a mâncat rahat.

La 19 februarie Căpitanul Mihnamei a obiectat cu ton arogant pentru ne executarea unui ordin dat în ajun de a să da niște lucrători la serviciul instalației telefoanelor. Aceia ce m'a impresionat foarte rău regretând ca am primit Prefectura.

De la 20-28 Februarie nu s'a petrecut nimic important. Earna grea, geru, zăpada mare, să vede că a suspendat ori ce acțiune. Trenul însă s'a pus în circulație și mulți dintre refugiații aflați în București au început să sosească.

Pentru a se face față plăților, cheltuielilor primăriei și a salariilor funcționarilor, s'a cerut și dl. Comandant a admis să se înceapă și încasarea veniturilor statului, osebitt s'a restituit Comunei cu titlu de împrumut suma de lei 20 mii din garanția de 100 mii, pe termen până la 1 Mai cu dobânda 5%.

Datorită unor statistici false neputândușă preda de Primari, numărul promis de porci, dl. Comandant a ordonat să se adune toți porcii din oraș și să ducă la cazarma regimentului doi Călărași.

Babele nemțești au eșit mincinoase.

Din noaptea de 1 Martie a început a ninge, a nins 2 zile o zăpadă de ½ metrii, întrerupândușă Comunațiunea. Acest lucru a scăpat porcii orașenilor, căci dl. Comandant a revocat măsura ce luase.

Conacul lui Al. Constantinescu de la Grojibodu.

Pentru a să armoniza personalul Gimnaziului unde este neînțelegere după cererea directorului sa cerut și Comandantul a desărcinat pe dl. Eft. Constantinescu de a preda cursul de Științe naturale, însă numitul intervenind Comandantul a revenit menținându-l. Deci a rămas încă acolo – Cuiul lui Nastratin Ogea. Mobilul este notoriu – Popii care au primit a suplini gratis pe titularii lipsă, au revenit, d'aci deschiderea poștei și a d-lui Eftimie care să oferise tot gratuit. Chestia este încă prezentă.

De la 2 la 22 Martie – liniște. Comandantul – urmând dispozițiunile centrale a dat ordin să să întocmească statele cu reduceri de personal al instituțiilor din acest județ, care de la 1 Aprilie vor fi plătiți de ad-ția militară. S'a acordat voe ca Comuna să plătească pe pensionari cu titlu de ramburs – însă Comandantul Rușilor a intrigat și s'a oprit. Tot acestui intrigant să datorează observația ce mi s'a făcut de dl Comandant d'a fi primit leafă ca Prefect pe motiv că sunt bogat și trebuie să lucrez gratuit. Această canalie care este lipsit de ori ce sentimente – și un adevărat vrăjmaș al populațiunei – lucrînd numai pentru a complace Comandanților, a obținut favoarea ca să fie admis (numit) ca Primar definitiv –

pe zioa de 1 Aprilie – azi 24 Martie D-nu Colonel mi a Comunicat acest lucru și m'a însărcinat ca împreună cu el să îi prezint lista a patru persoane care să compună Comisia Comunală care să'l secondeze în serviciu.

La 25 Martie am referat Comandamentului numele acelor patru persoane: V. G. Demetrian ca ajutor, V. Argeșanu, I. Andreescu și [Emil] Unverdorben. Tot la 25, Dl. Comandant mi'a pus în vedere o publicație politică a federației partidului naționalist unde propune candidatura lui Goga la Cameră – și pentru reclamă citează persoane de frunte care ar susține această candidatură între care și pe mine. A fost semnificativă atragerea atenției asupra acestei gazete. Totuși i'am răspuns că sunt strein de acest lucru și că voi proba că n'am avut nici-un amestec. Prietini – au crezut că le va servi această acuzare – ca răzbunare [referire la ziarul *Ardealul* ce susținuse candidatura lui Goga la Romanați în decembrie 1915].

Abia azi 29 Martie am găsit ocazie ca să mă justific dovedindui c'ua altă gazetă că în acea acțiune n'am avut amestec ne făcînd parte din federația unionistă.

Conform însă noii dispozițiuni dela Centru ca plata lefurilor funcționarilor de la 1 Martie pînă la 1 Aprilie să se facă de către ad-ția militară, după ordinul Comandamentului sa început a se întocmi ștatele și tablourile cuprinzînd afara de funcționarii statului, și pe acei ce n'au fost chemați în serviciul ad-tiv, militari, pensionari, familiile mobilizaților etc.

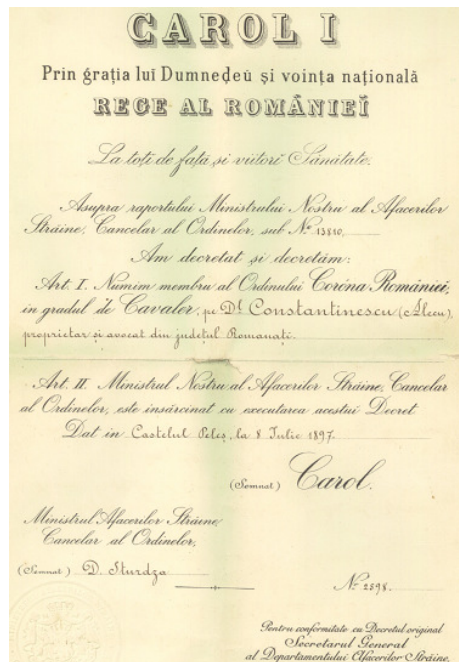
În vederea modificării calendarului, Comandantul a dat ordin ca Paștele să se serbeze de toată lumea Duminică 8 Aprilie.

Deci, Vineri 23 Martie, stil vechi sau 6 Aprilie – s'a făcut la Biserica Adormirea Maicii Domnului serviciul îngropării Domnului. Protoereul Florescu a fost aspru dojenit de dl. Colonel Fiala și chiar îi să promisese o pedeapsă de 5000 lei că nu avizase ca Paștele să preceadă celelalte slujbe. Dar reușita serbarei de Vineri noaptea îi a ridicat pedeapsa.

Sîmbătă 7 Aprilie, ora 6 seara toți Șefii de serviciu ne am prezentat la Comandament unde am adresat felicitări d-lui Colonel Fiala. Ne-a primit și mulțumit.

Duminecă 8 Aprilie la ora 3 în Biserica Adormirea Maicii Domnului s'a început serviciul religios al Învierii la care au luat parte 4 preoți și Diaconul. Au asistat șefii de servicii și multă lume, la ora 8 s'a terminat. Iar zioa la ora 11 la a doa slujbă a luat parte și Dl. Colonel cu 6 oficeri. Clerul același iar corul gimnaziului a fost bine condus. La ora 12 cînd s'a terminat, s-au retras.

Joi 12 Aprilie Comandantul mi-a comunicat că mergînd în inspecție în județ la Rotunda a văzut oamenii trîntiți pe marginea caselor șezînd – că pentru aceasta a condamnat Comuna la 500 lei amendă și a ordonat a se da instrucții Primarilor ca în zilele de lucru toată lumea să iese la muncă. Conformîndu-mă am dat ordin în consecință.

**Al. Constantinescu decorat cu
ordinul Coroana României.**

Tot Joi s'a ordonat ca prizonierii din district să nu mai fie aduși în oraș la corvezi și că dela ora 7 seara în sus circulația oamenilor pe străzi să fie interzisă. Cu tot acest ordin – Țăranii prizonieri au fost încă opriți cu toate că ei au reclamat Comandamentului de oare-ce după intervenirea Cîlăului – Colonelul n'a mai insistat în ordinul dat. De alt-fel această măsură favorizează pe orașani care ar fi putut să li pună la aceste sarcini.

De mai mult de 1 lună se vorbește că la Comandament se așteaptă bani – 1 milion cu care să plătească lefurile și celelalte ajutoare – dar încă n'a sosit.

Multă lume săracă a rămas cu speranța și Duminică 15 Aprilie vor face Paștele fără nici un ajutor.

Sîmbătă 14 Aprilie. Comandantul mi-a atras atenția asupra unor știri colportate de către rău voitori, cum că populația ar fi alarmată pentru serbătorirea zilei de Paște etc., etc. Am desmințit această versiune ca fiind născocită de către spioni, asigurîndu-l de supunerea și liniștea cetățenilor. În fine *Jurnalul de București* a adus știrea că în toată țara afară de Caracal, Paștele s'a serbat azi 15 Aprilie.

Conform unor dispozițiuni a ad-ției militare de luni 16 curent, ora se va schimba cu 1 mai mult pînă la 17 Septembrie cînd se va da înapoi iarăși cu o oră. Iar circulația pe străzi va rămîne pînă la 1 Mai aceeași și d'atunci pînă la 9 ore seara. În acest sens am lansat ordonanțe.

Prieteni doritori de răzbunare alimentează versiunea înlocuirii mele prin dl. Mariani proprietar de la Piatra Olt.

Gazeta Bucureștilor, 1917.

De alt-fel încă dela 1 Aprilie mi s'a adus această știre de către amicul meu Cornel G. Ionescu și m'ași bucura dacă s'ar realiza căci s'ar scuti districtul de rușinea de a avea un pungaș pe care'l doresc prietini d'al lor.

Azi 16 Aprilie în vederea schimbărei în Comandament s'a dispus ca și localul primăriei să ocupe cu birouri militare iar prefectura și primăria să mute în localul fostului Club Conservator vis-a-vis.

Azi 17 Aprilie 1917 Comandamentul a lansat o ordonanță prin care se supun la o piesă de lei 10 fie care cîine și lei 20 fie care cățea ce posesorii voiesc a păstra, plată în folosul Comandamentului și anual.

La 8 dimineața Mika a dat naștere unei fetițe căreia i-a dat numele Josefina Georgeta.

La 18 Aprilie a apărut Ziarul Agrar în care este trecută numirea ca Prefect la Romanați a d-lui E[mi]l Mariani. Mulți „prietini” se vor fi bucurat. Tot azi s-a mutat Prefectura și Primăria în localul Clubului Conservator.

Azi 19 Aprilie pot constata că dacă Comandantul a emis diferite ordonanțe, unele cu caracter economic, altele de ordin ad-tiv - totuși n'a uzat de sancțiunile hotărâte – încât populația nu s'ar putea alarma.

La 20 Aprilie s'a făcut o schimbare în Comandament : Colonelul Fiala s'a numit comandant al întregului district, iar în locu-i ca comandant dealtfel al circ. Caracal Colonelul Rab. S'a dat ordin a să întocmi ștatele de lefuri ale tuturor funcționarilor: stat, județ și comune din întreg județul pe care Comandamentul le va trimite la București spre a ordona plata. În același timp s'a organizat și serviciul perceptorilor din întregul județ și s'a ordonat încasarea tuturor veniturilor.

De la 1 Aprilie toate plățile se vor face de Comandament.

Eri 24 Aprilie o circulară a Ministerului de Interne către Prefecți îi autoriza a ordonanța plata lefurilor până la 1 Aprilie 1917.

Azi 27 Aprilie zioa onomastică a Împăratului Austriei, din ordinul Colonelului s'a făcut drapele nemțești și ungurești care s'a arborat la edificiile publice apoi la Tribunal în sala de ședințe și la Biserica Adormirea Maicii Domnului s-a făcut tedeumuri la care am asistat cu toți șefii de serviciu, la ora 10 ne am prezentat colonelului de i'am adresat felicitări.

Casa lui Alecu Constantinescu din Caracal.

Ne a mulțumit și ne-a spus că va referi la superiori de această atențiune. În urmă m'a chemat și mi a comunicat că Prefectul Mariani numit de la centru fără știrea sa va sosi azi, că a fost mulțumit de mine și că va păstra suvenirul unei osebite recunoștințe.

La ora 11½ m'am văzut cu noul Prefect

care'mi a părut băiat bun.

În noaptea zilei de 27 Aprilie la 12, a sosit în gazdă la Mika un colonel Austriac făcând zgomot și Matilda s'a alarmat și speriat și a permis a arăta surpriza și mirarea că tocmai așa de târziu au venit. A doa zi a plecat, dar a reclamat la Comandament că a fost rău primit. Colonelul Rab a dat ordin ca Matilda să să prezinte spre a da explicațiuni, am intervenit și deocamdată s'a renunțat la executarea acestui ordin.

Luni și Marți (1 Mai) am fost la Grojdibod și Corabia, am găsit câmpul rău, mare secetă: sămănăturile de primăvară compromise, dacă n'ar ploa va fi mare pagubă. Grădina încă distrusă de omizi, fructe nu vor fi de loc afară de vișine și struguri.

Balta nu se poate vâna din cauza apelor mari și apoi Comandamentul cere ca tot peștele să li se predea în schimb de bonuri plătibile la sfântul așteaptă. Grâul s-a predat tot, o speranță că recolta 1916 se va plăti pe jumătate, restul la încheierea păcei.

Am regulat ca să să bată porumbul care să va cere în curând.

Encea, isprăvnicelul s'a stricat din beție și din vitele și lucrurile din Conak a înstrăinat multe – l'am izgonit din serviciu.

Până azi Vineri 4 Mai nu s-a mai cerut de la Comandament explicațiuni relative la primirea acelui Colonel. Însă Căpitan Mihart ajutorul Comandantului de echipe – m'a chemat spre a-i da deslușiri asupra deschiderei a 3 scrisori în timpul prefecturii mele. La observația sa că nimeni n'are drept a deschide scrisori, - i'am obiectat că acele scrisori

mi a fost trimise oficial spre a le restitui celor în drept fiind trimise înapoi de la București și că spre a ezeceuta acest ordin a trebuit să le desfac ca să știu dela cine sunt. Atunci găsind obiecția mea dreaptă a făcut o observație Caporalului de serviciu care a făcut greșeala și cu această ocazie am avut neplăceri.

Militarismul și lipsa de orice considerație pentru noi servii lor nu face nici o distracție.

După eșirea mea din prefectură, Comandamentul avizând după ordinul administrației militare la Completarea și Constituirea Consiliului Județean, m'a numit ca membru între cei 18 și Joi 10 Mai fiind toți convocați în sala prefecturei în prezența comandantului s'a întrunit toți și conform dorinței d-sale în loc de a se depune jurământ, a promis întinzând mâna Colonelului că va îndeplini misiunea cu cinste și în consecință, apoi constituindu-să Consiliul, a ales ca Președinte pe Mihai Demetrian iar eu ca vice Președinte, apoi hotărându-să ca pentru anul acesta să se aplice budgetul anilor trecuți.

Ședința s'a ridicat anunțând însă altă ședință a Consiliului la 20 Mai, când s'ar decide contractarea unui împrumut la Banca Națională.

În cea ședință de Joi 10 Mai a luat parte Dl. Colonel Baron Ambrosek care este delegat a înlocui pe Dl. Colonel Fiala pe timpul absenței sale în concediu, urmând a pleca în familie la 15 Mai. Cu această ocazie Dl. Colonel Ambroșek a exprimat nemulțumirea că cetățenii nu salută pe ofițeri și ne'a întrebat dacă în caz a să mai repeta aceste impoliteți și pedepsi cu ștreif 300 de lei etc., etc.

La 11 Mai am fost la moșie, acolo am găsit 3 musafiri Prusaci (unul din cei doi hoți).

Comandantul secției economice sesizat prin Dl. Baron despre isprăvile lor, acela a tăgăduit și față cu tăgăda lui ofițerul s'a găsit în drept a reproșa.

Reparândusă motorul va trebui să stea 3 zile, în acest timp multe necazuri am avut pentru a le procura hrana.

Dumincă 20 Mai la ora 12 s'a întrunit Consiliul județean sub președenția Colonelului Von Ambras locțiitor al Comandantului Fiala care a votat cu 17 voturi fiind o abținere, împrumutul a 9½ milioane lei de la Banca Națională pentru plata cheltuielilor d'administrație.

De câteva zile să fac pregătiri pentru primirea răniților, deja s'a regulat 6 spitale.

În aceste 2 zile (20 și 21) s'a făcut în toată țara o statistică a populației rurale, de vite și de produse. După această statistică se va decide cantitatea rezervată pentru hrană până la noua recoltă, plusul se va requiziționa.

Împrumutul județului, se pare a fi destinat la plata requizițiilor și încă cu selectarea de persoane străine, tot, iar noi cât s'o milostivi...

Pentru lucrarea pământurilor din județele Vlașca, Teleorman și Ialomița, s'a ridicat și trimis acolo peste 20 mii perechi de boi cu care și plugari, mulți dintre țărani au abandonat totul și s-au înapoiat acasă, altora li s'a oprit acolo vitele și li s'a dat voie să plece.

Din regiunea Buzăului unde este zona de război, evacuându-să satele, o parte din populație ca 3000 suflete s'a anunțat că va sosi spre a să împărți în județ.

Ad-ția militară sechestrând și recolta de vin pe 1917 a avut grijă să procure podgorenilor sulfatul de cupru necesar pentru stropire și prin sindicatul viticol s'a și distribuit cantitatea necesară pentru prima stropire. Costul nu s-a ficsat, și cred a fi 5 lei chilu.

În sindicatul acesta viticol ca și în cel agricol eu am calitatea de vicepreședinte al Consiliului de administrație.

În noaptea de 21-22 mai a căzut ploaie cu furtună însoțită de zăpadă care a cauzat o vătămare pomilor și rupând lăstarii viilor. Este temere ca frigul și seninul nopților să nu aducă alte pagube ca brumă etc.

Dirigintele Poiescu venit de la București adusă știrea că din sorginte de încredere să speră ca până la 1 iulie se va încheia Pacea iar poșta românească adică corespondența particularilor se va reînființa pe zioa de 1 Iunie.

În cursul acestei săptămâni s'a aflat că după o nouă dispozițiune se va organiza toate tribunalele, judecătoriile de pace, Prefecturile și subprefecturile că s-a decis plata lefurilor acelor funcționari nechemăți în serviciu cu 70%, a pensiilor, a ajutoarelor familiilor cu oarecare reducere. Deja a început plata pensiilor pe Aprilie, pentru trecut mai târziu.

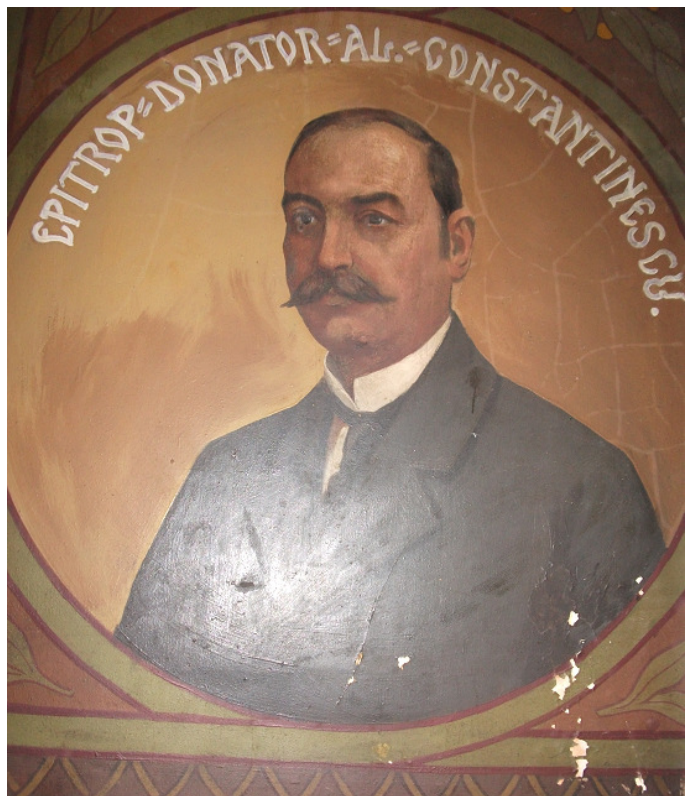
La 1 Iunie Comandamentul a invitat pe toți proprietarii din Circ. Caracal și pe cetățenii fruntași din oraș pentru a le propune să subscrie la împrumutul Austro-Ungar. Întrunirea a avut loc în sala restaurantului Borcescu unde s'a arătat avantajele acestui împrumut. La apelul făcut a scris pe loc un număr mic, cei mai mulți s'au retras cu hotărârea d'a să consulta și a face subscrieri la agenții Băncii Naționale. Să zice că Comandamentul a rămas nemulțumit de acest rezultat. Eu încă n'am scris căci cum fac parte din circ. Corabia va trebui să fac acolo subscrierea.

Luni 4 Iunie mă voi duce la Corabia ca să restituie Comandamentului avansul de lei 16 mii ce mi s'a dat în martie ne voind să fac împrumut la Banca Națională după cum am fost solicitat.

Atunci când spun că mi să va plăti ½ din Costul produselor – recolta 1916 – voi face subscrierea împrumutului.

Am fost azi 4 Iunie la Corabia dar tot nimic, Comandamentul n'a avut bani și nu mi'a plătit grâul. După o înțelegere în sat am angajat logofăt la moșie pe Petre Bolborea un țaran prizonier de fel din Vișina pe care l'am și instalat în serviciu.

Cărându-să la rechiziționat toată lâna oilor, finu Avram a și predat'o încasând costul a 2 lei chilogramul dar a putut reuși să oprească 50 de chile pentru a

Portretul lui Al. Constantinescu din Biserica Jienilor din Caracal.

reface saltelele ce mi s-a furat de la moșie. Tot el a rămas să mă anunțe când vor sosi banii și să mă duc la Corabia.

12 Iunie – zilele acestea au sosit în țară mulți prizonieri din Germania unde au existat răniți mulți din cei tineri și au pierit foarte mulți. S'a aflat de la un dezertor din Moldova că în Iași este tifos esantematic și că s'a prăpădit multă lume și 170 de medici. Jurnalele arată că pe toate fronturile s'a luptat contra germanilor și să bănuiește că în realitate pe frontul englez și francez această însemnează că luptele sunt sângeroase.

O mare activitate să depune pentru transportarea productelor și relativ la recolta 1917 ridicată imediat și s-a promis o ofertă de 400 lei în plus la vagon ce va apărea în cele din 4 septembrie. La țară timpul s-a îndreptat, ploile a făcut bine cerealelor iar viile n-au suferit nimic în luna aceasta. Col. Fiala, comandantul militar al Districtului plecând în concediu a venit să'l ramplaseze Colonelul Ambrošek care s'a purtat rău cu orașenii. Voind a controla aus Vaisurile într'o zi de duminică a ordonat poliției de a controla toată lumea din Cadrilater și care și câți nu aveau aus vaisuri ' i'a dus la poliție.

14 Iunie – La înapoiere Colonelul Fiala a desaprobat acest fapt și a dat ordin ca pentru fiecare să să elibereze aus vaisuri speciale în puterea căroră să stea până la 11 noaptea apoi a avizat să să comunice populației că dorința d-sale este ca lumea să fie mulțumită, să petreacă fără a simți rigorile războiului, însă rețeta alimentației o menține tot la 38 grame carne și pâine amestecată cu mălai stricat/amară ca fierea.

19 Iunie – Am fost la Corabia, am încasat ½ din costul grâului 1916, restul nu să știe. Trecând la Grojdibod am găsit regulată chestia pescuitului, acordat voie oamenilor învoiți, și noă de a opri pește mărunț pentru servitori, cel mare conform regulamentului să varsă Burourilor din Potel cu 20% reducere. Din neglijența servitorilor, o vacă a murit mâncând lucernă.

21 Iunie – Am restituit comandamentului prin Banca Națională cei 16 mii lei ce mi să avansase asupra recoltei 1917.

23 Iunie- Din cauza epidemiei (tifos) s'a ordonat închiderea localurilor publice.

În vederea necesității măsurilor de igienă Comandamentul prin căpitan Mihna mi-a ridicat amândouă trăsurile. Intervenind către Col. Bob nu m'a satisfăcut a'mi libera una măcar că au recunoscut că n'am cai. Le am oferit trăsura veche gratis, totuși nu s'a decis reținându-le la comanda trupei fără regulă.

24 Iunie – Intervenind la Col. Bob pentru localul de cofetărie, a promis că va aviza să să deschidă. Circulă versiunea că cu calea ferată să transportă multă armată din Ungaria spre București iar pă Dunăre cu vaporul și șlepuri să ducă în Bulgaria armată germană. Poate că este temere de o ofensivă mai cu samă acum după detronarea regelui grecilor.

Regimul de trai să înăsprește, specula tuturor articolelor de trai mai cu seamă cu peștele care se requiziționează și din bălțile particulare a ajuns la exces. Carne nu să mai poate cumpăra. Ultimele măsuri privesc: lâna oilor care să ia fără milă și de fiecare sat câte o vacă cu lapte și oi cu lapte.

25 Iunie – S'a pus în fine în funcțiune poșta civilă, să depun scrisori și cărți poștale cari să trimit spre cenzurare la București de unde apoi să vor espedia la destinație.

Tânărul Jean Boven căzut în lupta dela Petroșani – Gorj și care să credea mort s-a aflat în viață prizonier într'un lagăr din Ungaria – am citit scrisoarea lui către mama sa.

În *Gazeta Bucureștilor* de azi este o știre din Elveția că armata rusă s'a retras din România și că armata Română s'a reconstituit. O altă versiune din sorginte românească ar

fi reluarea Cernavodei de către Ruși și înaintarea armatei noastre în Carpați, de aceea linia Predeal s'a închis. Mai târziu nu s'a confirmat – deci visuri.

1 Iulie – A sosit colonelul Ambrozius care să zice că va înlocui pe colonelul Fiala, ar fi de regretat această schimbare de oarece colonelul Fiala este un om bun și s'a purtat bine cu noi.

4 Iulie – Confirmându-să versiunea schimbării Comandamentului am luat inițiativa ca unii cetățeni să prezinte colonelului Fiala pentru a-i manifesta mulțumiri și regrete de plecare.

5 Iulie – La ora 10 în salonul Prefecturii ne-am întâlnit ca 30 orășeni și în numele lor am adresat Colonelului sentimentele de recunoștiință pentru blândețea cu care ne a tratat, apoi regrete de plecare, urându-i bun voiaj. Aceste cuvinte i s-a tradus de secretarul Primăriei Marengo. Colonelul Fiala a răspuns mulțumindu-ne, întinzând mâna la fiecare în parte.

6 Iulie – Bulgarii ne a trimis oficeri care prin intermediul germanilor să rechiziționeze cai tineri ce ne a mai rămas.

Toate clopotele de la bisericile din oraș s-a rechiziționat și ridicat, lăsând numai unul la Biserica Catedrală. Această măsură să va ezechuta în toată țara.

7 Iulie – La Mika s-a stabilit un oficer – aghiotantul Col. Ambrozius.

8 Iulie – Am trecut la Grojdibod, de și Duminică din ordinul Comandamentului – au fost scoși la secerat toți țărani de pe moșiile mari afară de Grojdibod unde Primarul a refuzat.

Locul de veci uitat al lui Al. Constantinescu din cimitirul orașului Caracal.

În Corabia am aflat că din ordinul Comandantului Ambrozius s-a luat 4 ostateci care deja s-a închis în Hotelul Cosma Constantinus.

La Grojdibod n'am găsit bine. Plutonierul ungur e foarte aspru și a luat rolul de comandant, a luat trăsura spre a i servi la plimbări și stricându-să roțile a ordonat ca să i să repare, prin atitudinea sa mi aduce multe neazuri – voi evita.

9 Iulie – De dimineață sosiră la Conac, D-nu Paraseu

c'un ofițer agronom – căruia i reclamai purtarea plutonierului promițându-mi că va aviza. Mi a recomandat de a cultiva pentru anul viitor mac și muștar iar pentru stok la cerere ' mi va trimite mecanic.

După amiază a sosit respectivul plutonier – un nemțoi îndrăsneț care mi să recomandă ca comandant al secției din Grojdibod, să mi ceară explicații asupra reclamației mele. Deși vorbea puțin românește totuși am recurs la tălmăciul Moți, 'i am spus în scurt că rolul D-sale este de a ne proteja împotriva țăranilor care ' mi a devastat și continuă a mi devasta conacul – că pentru trăsura n'ași face caz, dar 'mi a descompletat gabrioleta și în fine să nu țină seama de vorbele țăranilor. A plecat promițând că 'mi va da tot concursul.

Am rămas cu impresia că compatriotul său Moți ar putea să facă ceva dar nu voiește.

12 Iulie – Azi Sf. Petre al nostru, regulasem a să ezececa locuitori recalcitranți de a eși la seceră, deoare–ce ofițerul agronom a esprimat dorința ca până sâmbătă 14 să să termine seceratul, însă de cu noapte a început a ploa, care poate va dura 2-3 zile, deci voi pleca la Caracal.

14 Iulie – Caracal, am luat inițiativa ca mâine duminică notabilii orașului să fie primiți de noul comandant Col. Ambrozius.

15 Iulie – (Duminică) Prefectul Mariani mi’a comunicat că azi la ora 11 vom fi primiți de Colonel. Un număr de 21 cetățeni ne am prezentat la Comandament, acolo am improvizat o mică cuvântare la care ne a răspuns mulțumindu ne și ne a atras atenția că în Corabia rău voitori au tăiat sârmele telegrafice și că conform legilor războiului a arestat ostateci luând severe măsuri. Ear la rugăminte noastră de a se aviza să să fabrice pâine fără amestec cu mălai, a răspuns că să va interesa.

19 Iulie (Joi) – Pentru ora 5 p.m. Prefectul mi-a scris că cu toți cei ce Duminică am fost la Comandament să ne prezentăm la Prefectură. Acolo ni s’a comunicat că și la Caracal s’a comis nereguli, s-au spart izolatoarele de la firele telefonice, că colonelul ne cere autorii, contrar să vor lua măsuri riguroase contra cetățenilor. Din discuții s-a stabilit că este un joc de copii ai locuitorilor și s’a evitat să să cerceteze și descopere autorii.

20 Iulie – Cercetându-se pe autorii distrugerii izolatoarelor, s’a înlăturat vina de intențiune însă 4-5 frunțași din Balș împreună cu Popa s’a arestat ca ostateci.

(va urma)

Restituiri

Stabilit la București în toamna anului 1928, Mircea Damian (n. Izvoru- Romanați la 14 martie 1899) debutează cu o schiță în revista „Universul Literar” condusă pe atunci de Camil Petrescu. Devine un obișnuit al cafenelei Capșa și este introdus de Ion Valerian în cenaclul „Sburătorul” condus de criticul literar E. Lovinescu. La ședințele de cenaclu era însoțit adesea și de soția sa Piri Damian, aceasta neavând însă veleități literare. În volumul de instantanee intitulat „București” (scris în 1934 la Izvoru- Romanați și apărut în 1935), unul dintre cele 43 de capitole se intitulează „Cenacluri literare”. Într-o zi, Mircea Damian a venit cu fotografia în casa lui E. Lovinescu din str. Câmpineanu 40 unde se țineau ședințele duminicale de cenaclu. După cum notează criticul în jurnalul său la 18 noiembrie 1934, cu acest prilej s-au făcut 3 fotografii dintre care două sunt reproduse în volumul „București” . O notă din *Viața Literară* a lui Ion Valerian (an. IX, nr. 164 din 1-15 dec. 1934) relatează în registrul comic acest moment care a generat mare larmă printre cei prezenți:

„- Tăcere, domnilor, poftiți la fotograf. Întâi doamnele.

A urmat o perturbație de nedescris : scaunele s-au golit scârțâind, poșetele s-au deschis în pocnituri de mitraliere, tuburile de buze au scânteiat în lumina becurilor, iar sexul tare s-a tras deoparte ca Marea Roșie sub bagheta magică a lui Moise . Se făcu beznă ca la nașterea unui an nou. Momentul era solemn. Se fixau figurinele pentru eternitate. Într-o explozie de tun, flacăra de magneziu încremeni inimile asistentelor sburătoriste.

-Mulțumesc, aprindeți lumina. Acum domnii [...]

La plecare, Mircea Damian râde zgomotos remarcând către un amic :

„-Ha, ha! Când ar ști cum am scris despre ei, nu s-ar mai fi pozat!”

Ion D. Tilvănoiu, Nicu Petria

CENACLURI LITERARE

Mircea Damian

Vorbind despre cenaclurile literare imediat după Moși, n-aș dori să mi se atribuie cine știe ce intenții perfide. N-aș dori, adică, să se creadă cumva, că în succesiunea capitolului ar subsista gândul vreunei comparații jignitoare între Moșii cu panorame, cu monștri și cu tot soiul de distracții, – și saloanele literare, unde domnii scriitori și doamnele scriitoare se produc în fața „Maestrului” care tronează...

Dar bag de seamă că tot explicând, am intrat în fond!

Așa dar, sunt trei cenacluri literare în București: al „Vieții literare”, al „Literelor” și al „Sburătorului”.

Conduse de Maeștrii: I. Valerian, Matei Alexandrescu și E. Lovinescu. Primele două, mult mai tinere, mult mai restrânse și mult mai modeste, se intitulează „cercuri” și nu contează. Sunt mai tinere și foarte puțin interesante.

De aceea, mă voi ocupa numai de cenaclul literar Lovinescu.

Salonul propriu zis este un birou destul de mare, foarte înalt, cu cinci colțuri, ocolit aproape în întregime cu 3-4 rafturi de cărți legate în roșu și albastru. Mai este un divan lat așezat în colțul din dreapta, vreo 10 scaune de sufragerie, o bibliotecă, 2 fotolii, o măsuță pe care stă aparatul de radio, și biroul.

Ședințele au loc în fiecare Duminică seara de la 7. Lumea începe să sosească de la 6. Amfitrionul are pentru fiecare o vorbă, care este întotdeauna aceeași!

– A, lume nouă!... Ce faci, domnule? Ia loc...

„Lumea nouă” este aceeași lume care a fost duminica trecută, care a fost acum două săptămâni și acum șapte ani, și care va veni și duminică. Uneori „lumea nouă” l-a vizitat pe domnul Lovineacu abia ieri după

Mircea Damian (cu lavalieră) alături de Eugen Lovinescu, A. Văitoianu, G. Brăescu, L. Dauș, ș.a.

masă „în particular”...

– Salut, saluuuut!

– A, ce faci, domnule? Ce mai faci?

– Mulțumesc, Maestre.

– Bună seara, Maestre.

– A, lume nouă... Ce mai faci, doamnă?

– Bonsoaaaar!

– A, ce faci? Ce mai faci? Lume nouă!...

Se ridică de pe scaun politicoș și greoi, pe sfert, pe jumătate, pe trei sferturi sau de tot: după obrazul celui care a intrat. După obrazul literar și social. Pentru că deși domnul Lovinescu crede în aristocrația spiritului, este încântat până la emoție când îi vine în casă cineva din aristocrația cealaltă, indiferent dacă musafirul are talent sau nu.

Divanul este rezervat: în unghete stă transparenta domnișoară Bebs Delavrancea, arbitrul cenaclului, înghesuită în sine, numai cap și ochi. Doamna Mia Frolo se întinde, voinică, de-a curmezișul, după ce și-a pus între spinare și perete o pernă. Fumează mult, vorbește mult și orice, râde mult, este catolică și candidă. Scrie numai chestii

Colțul doamnelor. În centru Piri Damian și fiul Dan.

duioase și nostalgice, amintiri din Italia și Beiuș, este evlavioasă și bună. În proza dumneaei nu ridică nimeni tonul, nu înjură nimeni, nu se aude ecoul unei palme... Toți eroii sunt oameni de treabă, cu aduceri aminte, cu neveste gospodine, cu copii la locul lor și cu icoane în pereți...

– O palmă, doamnă, sau un borcan spart, sau măcar o amenințare aș dori să citesc în literatura dumitale! –i-am spus odată.

M-a privit cu bunătate, și mi-a răspuns că „nu poate”.

Lângă ea domnișoara Romano, cu un cap mic, blond și ironic, se uită drept în ochii cititorului cu niște ochi largi și mirați și-i vine mereu să râdă. Mereu. Suspect de atentă, strânge buzele ca să nu izbucnească în râs, încrețește sprâncenele, pufnește din când în când înăbușit, și-i dă drumul tocmai când autorul a ucis pe cineva sau a aranjat o aventură. Domnișoara Romano are un râs lin și contaminant, un râs întreg, definitiv și tranșant. Râde toată lumea. Iar domnul Lovinescu, de la birou, nedumerit, pentru că dumnealui bagă de seamă cel din urmă:

– Ce este? Ce s-a-ntâmplat? De ce râzi domnișoară?!

Și râde și dumnealui, râde gras și sever, clătinându-se pe scaun.

Lângă domnișoara Romano, șade doamna Maura Prigor, brunetă și atentă. Dumnaei face și politică. Este înscrisă în partidul național-agrar și pretinde că e, după Octavian Goga, șeful nr. 2. Un șef al femeilor din partid, adică, și consilieră a șefului. Are idei politice și literare, pentru care se ia de gât cu tot cenaclul, organizează ceaiuri dansante și conferințe la „Asociația

Publiciștilor Români”, luptă pentru „luminarea femeii române”, scrie literatură patriotică, ține discursuri și face poezii. Are întotdeauna un proiect grandios, firește, în realizarea căruia crede cu fanatism...

Doamna Paula Petrea, foarte gătită, – tace. În tot cursul serii, tușește,

fără nicio trebuință și fără nicio aluzie, de patru ori, și-i zâmbește domnului Lovinescu de două ori, când îi dă mâna: odată la sosire, – odată la plecare. De câțiva ani n-a mai citit nimic, n-a criticat pe nimeni, nu s-a enervat de nimic. Tace mereu și ascultă, este cea mai ideală femeie din salon.

În schimb, doamna Roman nu prea tace. Și din când în când, citește. Rar, este adevărat. Dar citește.

Pe ultimul scaun de lângă divan, șade doamna Clementina Delasocola, care nu vine, dealtminteri, la cenaclu, decât de curând. Dar vine cu regularitate exasperantă, și-i aduce domnului Lovinescu flori. Are în grădină. Și de! Cu lucruri de astea se câștigă bunăvoința cuiva: cu flori, cu bomboane...

– Lăsați, doamnă... protestează Maestrul.

– Sunt frumoase! – spune dumneaei.

Și începe să vorbească de flori, de grădini, de pomi, de copii, de vecini, de căței...

Domnul Lovinescu ia buchetul în mână, și dă fuga cu el în sufragerie. Buchetul este atât de mare, că abia îi cuprinde cotorul cu palma. Ar trebui purtat în brațe. Dar domnul Lovinescu nu-l ia în brațe să-l omori. Îl ia în mână, de cotor, și-l ține cu vârful în jos, ca pe mătură. Și e foarte stingherit, ca și când ar face un lucru de rușine...

– Ooooofff!

– De ce oftezi, domnule!? – mă întrebă cineva.

Tac și iar oftez și mă uit la doamna Delasocola. Are 60 de ani, poartă mănuși și ochelari, și vorbește și vorbește...

– Câți ani ați trăit cu bărbatul dumneavoastră, doamnă? – o întreb.

– 30

– Au!

– Ce te miri, domnule?

– Cunosc câteva acte de eroism, doamnă, în fața cărora mă închin cu multă umilință...

A publicat până acum două volume, foarte originale. Din cărțile dumneaei am aflat că viața este trecătoare, că moartea vine pe negândite, că toamna plouă, că omul are două picioare, și așa mai departe...

Pe scaunul de lângă sobă, generalul Văitoianu, mustăcește. De partea cealaltă a biroului, lângă fereastră, stă domnul Ghibaldan, care a fost vreme de 40 de ani, un om foarte de treabă. Acum a început să scrie și el, și să citească. Are o admirație desăvârșită pentru domnul Lovinescu. Dar și domnul Lovinescu are multă simpatie pentru dumnealui; îl reține aproape regulat la masă și consumă împreună câte-o halbă de bere în Cișmigiu, seara. Onoarea asta

îi mai este acordată generalului Văitoianu...

Pe scaunele din dreapta, înșirate la rând de lângă ușă până la divan, stau poeții și prozatorii mai tineri, printre care: Anton Holban, Vasile Lovinescu, N. Crevedia, George Dorul Dumitrescu... Mai vin: Ilarie Voronca, I. Peltz, Zaharia Stancu, Mihai Moșandrei, Ludovic Dauș... Când are o piesă de citit vine și Victor Eftimiu. Rebreanu, nu mai vine de câțiva ani. S-a supărat pe el domnul Lovinescu de când a fost atacat în „*România Literară*” de Camil Petrescu. În sfârșit, înghesuiți pe lângă ușe, câțiva poeți cu totul tineri și cu totul geniali...

– A, lume nouă... Ce faci domnule Ioanid?

Domnul Ioanid, este domnul Dinu Nicodin, autorul volumului *Lupii*. Nu știu cum s-a rătăcit p-aci, că prea are maniere de *Five o' clock*.

– Bună seara, domnule profesor.

Așa îi spune: domnule profesor. Și e om inteligent, n-o fi băgat și el de seamă că domnul Lovinescu nu poate suferi titlul ăsta? Că printre altele, dumnealui are două antipatii mari: titlul de profesor, și numele de Eugen...

Domnul Dinu Nicodin strânge viguros câteva mâini (de boxeur și duelist). Se-nclină distins la cucoane și zâmbind se așează.

– Ce mai faci, domnu' Ioanid?

– Mulțumesc, domnule profesor

Pe urmă:

– E cald... Îmi dați voie să scot haina?

– Vai de mine, poftiți! – încuviințează o cucoană.

– Pofitim, pofitim! – zice și Maestrul.

Domnul Nicodin își dezbracă haina și rămâne în cămașă. Are o cămașe de mătase albă cu monogramă albastră și mare și artistică. Se așează apoi la birou,

despachetează câteva file bătute frumos la mașină și începe să cetească un roman. Acțiunea pornește cam de la Descălecătoare, trece prin revoluția franceză și prin cea de la 48 și descrie răscoala din 907. Numai sânge...

– Foarte bine! – zice cineva

– Admirabil! – încuviințează domnul Lovinescu.

– Pariez pe-o țigară că a dezbrăcat haina numai și numai ca să-i vedem cămașa! – șoptește un poet de lângă ușe, vecinului.

Domnul Dinu Nicodin, nu mai citește. Acum explică ce are să scrie în volumele următoare, ține un curs întreg despre revoluție și altul despre răscoală, dă o definiție, trage o concluzie... Vorbește, din gât, ca englezii, și nu admite alt punct de vedere. E categoric și definitiv.

– Eu am studiat tot ce s-a scris despre revoluția franceză, dragă domnule! – și se uită peste public.

Apoi, tot distins, gustă dintr-un pahar cu apă și se retrage lângă generalul Văitoianu, cu care se cunoaște mai demult, ca să asculte mereu distins, mereu atent, o poezie sau o nuvelă a unui confrate mai tânăr. Din colțul lor, domniile poeți îi admiră cămașa, manierele și țigările...

– Ce faci, don Crevedia?

Maestrul Crevedia, ridică nedumerit din umeri, încrețește chinuit sprâncenele, și răspunde ca la școală:

– Mulțumesc, Maestre... Bine.

Altădată, era mai arțagos. Ba în câteva rânduri s-a luat la harță chiar cu domnul Lovinescu, pe niște chestiuni foarte importante, dealtminteri. În ajunul apariției romanului „*Bizu*”, Crevedia i-a spus domnului Lovinescu că un critic literar nu poate să scrie decât un roman prost. A doua oară i-a reproșat că nu l-a reținut niciodată la masă. Iar a treia oară,

s-a înfuriat că pe el nu l-a trecut în *Memorii*. Și deodată s-a muțat..

– Te-ai vândut, canalie! – i-am spus.

– Drrragă...

– Las-că știi: te-a reținut la masă... Te reține aproape în fiecare duminică, trădător infam... Te-ai vândut pentru o cină... Cel puțin ia spune-mi se mănâncă bine?

– Drrragă...

– Fără introducere... Răspunde la ce te-ntreb: se mănâncă bine?

– Sigur că da.

– Ceva băutură?

– Vin.

– De paișpe lei kilogramul și cu sifon, așa e?

– Drrragă, ești extraordinar...

Mă obligi să fiu prost crescut...

... S-ar putea crede că există o ordine, un program ceva. Nu. Citește cel indicat de Maestru... Dar stai s-o iau de la început.

Va să zică, domnii scriitori și doamnele scriitoare sunt în ființă. Ceasul: 6,30. Până să citească primul invitat se discută evenimentele săptămânii. Politice, literare, mondene. Dacă n-a avut loc niciun eveniment mai pricopsit, – se bârfește. Domnul Lovinescu ascultă bârfelile cu o plăcere sadică. Pune mereu întrebări, se minunează, se face că nu crede pentru ca bârfitorul să repete sub jurământ, și se crucește:

– I-auzi, domnule!

Adevărul este că 90% din toate lucrurile astea, el le știe mai demult. Așa că Duminică seara, are concluzia sau morala în buzunar. Dar ascultă dinadins pe toată lumea, pentru ca la urmă de tot, să-l auzi:

– Ei, acum să vă spun și eu ce știi! Și face haz.

Domnul Lovinescu are fișa personală și foarte complectă a fiecărui

scriitor și-a familiei lui și a rudelor, până la al noulea neam. Poți să negi dumneata un lucru, poți să te juri, că, bunăoară aseară te-ai culcat la ora 9, – dumnealui precizează că la ora 10,30 te-ai plimbat cu o femeie pe Calea Victoriei, la 11 fix ai intrat cu numita în casa cu numărul cutare din strada cutare, iar azi la prânz ai târguit două ziare și un pachet de țigări de la chioșcul de sub cinematograful „Corso”...

După ce s-a terminat cu bârfitul, Maestrul invită pe cineva să citească. Lumea ascultă, sau n-ascultă: – după cum este scriitorul și lectura. Când se citește ceva slab de tot, doamnele dupe divan șoșotesc și râd, câțiva scriitori au evadat în sufragerie, unde vorbesc tare și fumează, iar cei mai bine crescuți stau înfipti pe scaune, și cască.

– Ei, ce zici Bebs?

Pe urmă:

– Ei, ce zici, don general?

După ce ascultă 5 – 6 păreri, și-o dă pe-a dumnealui.

Foarte adesea, se citesc adevărate ineptii. Domnul Lovinescu ascultă totul cu obrazul culcat în palma stângă, peste o batistă strânsă ghem, ascultă și se uită la cititor, neclintit. Nu se enervează niciodată, și nu se înfurie. Au fost lecturi când mie îmi venea să urlu, îmi venea să înfig unghiile în beregata domnului scriitor și să-l arunc de la etaj, – domnul Lovinescu ascultă mototolind batista și uitându-se din când în când, muștrător, la cineva care sforăie pe scaun, sau la divan.

– Ei, don Damian?

Întotdeauna face așa: când se citește ceva prost, îmi cere mie părerea. Dacă spui ce gândesc, se bucură și râde. Dar pentru ca autorul să nu-și închipuie cumva că Maestrul mi-ar împărtăși părerile, – zice moale:

– Ei, asta e!

Și iar râde...

Între două lecturi sau când mai este jumătate de oră până la închidere, dar urmează să citească ceva pe care Maestrul nu are curajul să-l refuze, pentru că îl amână prea demult, – se bârfește iar și se spun anecdote. Uneori spune și domnul Lovinescu câte-o anecdotă. Dar este atât de veche și are o circulație atât de mare încât o știe toată

C. Ardeleanu, Mihai Sorbul, Al. T. Stamatiad, Mircea Damian, Corneliu Moldovanu, Al. Cazaban și I. Minulescu la Capșa în 1935 văzuți de Eugen Ispir.

Ca orice scriitor, domnul Lovinescu se bucură când îl laudă cineva, și se supără când este atacat. Nu mărturisește nici bucuria, nici supărarea, este adevărat. Dar se bucură și se supără.

– Ei? – l-am întrebat, când îl ataca în „România literară” Camil Petrescu. Cum vă simțiți?

– Cum să mă simt domnule? Bine.

– Binele ăsta... să fie pe spinarea altuia... Las-că știu eu...

– Ce știi, domnule, ce știi? – și se căznea să rădă. Crezi că pe mine mă poate atinge cineva?

– Uite, că poate.

De mai multe ori a repetat că dumnealui este deasupra tuturor atacurilor, deasupra tuturor laudelor, deasupra... pe scurt: deasupra binelui,

deasupra răului. Și eu n-am crezut niciodată...

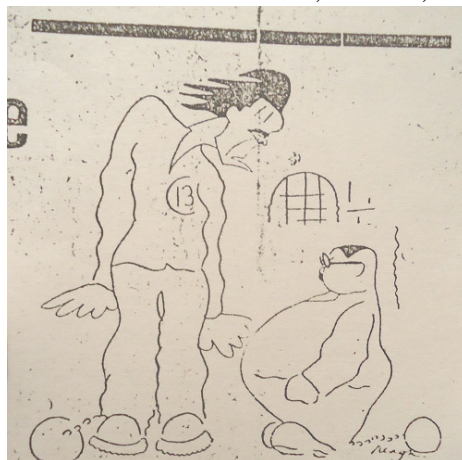
După ora 10 seara, ședința se ridică.

– Saluuut!

– Noapte bună, Maestre!

– Bună seara, domnule Lovinescu.

– La revedere... La revedere... Pe Duminică! răspunde Maestrul fiecăruia, zâmbind afabil. De obicei, la masă, reține

Mircea Damian (Celula nr. 13) și Tudor Arghezi (Poarta neagră) ocnași, (caricatură de Neagu Rădulescu).

3 – 4 persoane: pe doamna și domnul Ludovic Danuș, pe generalul Văitoianu, pe domnul Ghibaldan. În Duminica următoare: pe doamna Mia Frolo, pe domnul Ghibaldan, pe N. Crevedia, pe dl. Peltz... Invitațiile la masă le face cu cotul.

– Mai rămâi! – șoptește, și-i atinge ușor brațul invitatului cu cotul, sau îl trage de mânecă...

Pe urmă iese după cei care pleacă, în antret. Aci iar:

– Bună seara Mestre!

– Saluuuut!

– Bonsoaaaaaar!

Iar Maestrul:

– La revedere... La revedere... Pe Duminecă...

JUDEȚUL ROMANAȚI ÎN IZVOARE DOCUMENTARE (III)

Ion Zăuleanu

Motto: „...administrația nu vine printr-o lege, printr-un regulament ca să ajungă la capăt mai nimic, ci ea începe de jos, din viața organică, cu caracter istoric, de la stratul fundamental al poporului...”

N. Iorga

Integrat formei de organizare numită „*Domnia a toată Țara Românească*” [1], Județul Romanați se relevă în Evul de Mijloc ca o alcătuire de sate, definită de H.H. Stahl ca asociație „*de gospodării familiare, pe baza unui teritoriu stăpânit în comun, în care colectivitatea ca atare are drepturi autonome și superioare drepturilor gospodăriilor alcătuitoare, drepturi exercitate prin organul de conducere...*” [2]

Conducerea satului era, în general, colectivă, exercitându-se prin intermediul adunării satului. Deși conducerea este comunitară, în cadrul structurii satului se diferențiază „*sfatul oamenilor buni și bătrâni*”, grup dominant în cadrul satului care reunea capii de familie vârstnici și experimentați care va prelua, în timp și informal, din atribuțiile adunărilor de sat. Ducerea la îndeplinire a hotărârilor obștei sătești era încredințată unor membri ai acesteia, desemnați prin termenul de jude sau cneaz, al căror mandat era însă limitat și revocabil. [3].

Adunarea/sfatul oamenilor buni și bătrâni avea atribuții de natură juridică, fiscală și militară: judeca pricinile dintre membrii obștii, atât penale cât și patrimoniale/civile, fără a se putea pronunța sentințe capitale, stabilea cîșla, alegea pe cei ce trebuiau să meargă la oaste.

De asemenea, acest organ reprezentativ emitea răvașe, documente care atestau vânzările făcute în cadrul obștii satului [4].

Pentru lucrări de utilitate publică era nevoie de intervenția unor elemente domnești, ispravnici. Acest vechi ispravnic nu era un administrator permanent; el fusese ales pentru o „ispravă” anume. Nici o condiție nu i se cerea decât „*încrederea într’insul*”, convingerea că este în stare să îndeplinească în bune condiții misiunea încredințată.

Putea să fie dintre boierii cei mari de lângă Vodă sau simplu moșnean, toți erau la dispoziția Domnului fără de care ar fi căzut toate privilegiile de care se bucurau. Pentru că erau „*totdeauna gata*”, nu li se putea plăti nimic, lefa fiind ceva servil, în legătură cu funcțiile de la Curte care erau pe lângă Domn, nu în dependență la țară. Slujbasul domnesc care mergea să ducă un ordin, să execute o sentință, primea de la cei interesați o despăgubire ce se numea „*bani de ciubote*”- ciubote care se strică pe drum - dar judecătorul, „*statornicitorul unei garanții*”, acela se mulțumea cu onoarea pe care o avusese de a fi servit de domn [5].

Această administrație „*ce nu vine printr-o lege, printr-un regulament ci din viața organică, de la stratul fundamental al poporului*”, își are izvorul în „*tradițiile și pornirile sufletului nostru național care este omenos, prietenos, patriarhal și bun și care îngăduie o înțelegere de la om la om, iar nu de la o ființă abstractă la o altă ființă abstractă, într-o corespondență mecanică oarecare, aceeași pentru toți*” [6], a funcționat și în Romanațiul anilor 1526-1550, așa cum o ilustrează documentele din colecția DRH, B, Țara Românească, vol. 3 (1526-1535) și vol 4 (1536-1550), pe care le vom prezenta, în continuare, în ordine cronologică.

1. 1526(7034) mai 19, Tîrgoviște. Radu de la Afumați voievod întărește, în urma unei judecăți, jupanului Alexandru, fiul lui Harvat logofăt „*...ca să-i fie Studina*

oricât este partea de ocină a lui Stănimir...iară să fie în Studina din partea lui Guga jumătate.....iar să fie în Studina din altă parte din ocina lui Stănimir...pentru că a vândut-o de a sa bună voie și cu știrea megieșilor... iarăși să fie în Studina partea lui Vlad și a fraților săi, Bădilă și Cristian... pentru că a cumpărat-o Harvat logofăt, încă din zilele lui Basarab voievod.... iar să fie în Studina din ocina lui Dragoslav, oricât se va alege din partea lui, jumătate, pentru că a cumpărat-o Harvat logofăt...

De aceea, am dat domnia mea jupanului Alexandru și fiilor lui, să le fie toate acestea mai sus-zise, ocine și averi de ohabă, lui și fiilor lui și nepoților și strănepoților. Și de la ei prădalnică să nu fie, și să fie celor rămași ai lor și de nimeni neatins, după spusa domniei mele” [7].

2. 1527 (7036) septembrie 10, Tîrgoviște. Radu de la Afumați voievod întărește, în urma unei judecăți, lui Peia portar „...ca să-i fie în Studina partea lui Stănimir toată, oricât se va alege. Pentru că a cumpărat-o jupan Harvat logofăt de la Stanimireasa și de la fiii ei, pentru 1200 aspri, încă în zilele lui Basarab voievod...

De aceea și domnia mea am dat jupanului Peia portar, să-i fie de ocină și de ohabă, lui și fiilor lui și de nimeni neatins, după spusa domniei mele” [8].

3. 1528 (7036) aprilie 4, Tîrgoviște. Radu de la Afumați voievod întărește lui Pîrvu mare ban „...ca să-i fie ocină în Tîrsa, pentru că a schimbat jupan Pîrvu mare ban cu Șerban; astfel a dat Șerban cu fiii săi ocina mai sus scrisă Tîrsa să fie a jupanului Pîrvul mare ban, iar jupan Pîrvu ban de asemenea a dat ocina lui oricât are la Bîrlui să-i fie ocină lui Șerban și fiilor săi” [9].

4. 1528 (7037) <septembrie-octombrie > 15, Tîrgoviște. Radu de la Afumați întărește „.....Balei, ca să-i fie moșie în Hurezi oricâtă se va alege, pentru că iaste a lui bătrână și dreaptă moșie de moștenire.

După aceea, au venit Balea înaintea domniei mele de au înfrățit domniei mele pe Staico pârçălabul pe această moșie ce iaste mai sus scrisă, cu a lui bună voie, ca să fie frați nedespărțiți în veci, însă Balea pe jumătate și Staico pe altă jumătate. Și într-aceia au dăruit pe Bale cu 80 aspri. Și domnia mea le-am ertat calu. Drept ocină le-am dat domnia mea, ca să le fie lor întru moștenire și ohabnice, lor și feciorilor lor, nepoților și strănepoților. Și căruia dintr-înșii i se va întâmpla moartea, într-înșii vânzare să nu fie în veci, ci să fie celor ce vor rămâne. Și de nimeni să nu se clătească, după cuvîntul domniei mele”. [10].

5. 1529 (7037) mai 12, Tîrgoviște. Moise voievod întărește mănăstirii Bistrița „...ca să-i fie ... și Muscelul tot, și trei sălașe de țigani, pentru că a dăruit și a dat jupanul Stroe postelnic la moartea lui sfintei mănăstiri Bistrița, ca să-i fie de ocină și de ohabă..., iar jupanului Stroe postelnic de veșnică pomenire”[11].

6. 1529 (7037) mai 12, Tîrgoviște. Moise voievod întărește mănăstirii Bistrița „...ca să-i fie tot Satul Găneasa și Gîrcovul tot ...toată partea pe care a ținut-o Pîrvul ban și cu 6 sălașe de țigani, pentru că a dăruit și a dat jupan Pîrvul ban la moartea lui sfintei mănăstiri Bistrița, ca să-i fie de ocină și de ohabă aceste mai sus-zise sate și țigani, ca să fie sfintei mănăstiri de întărire fraților de hrană, iar jupanului Pîrvu ban de veșnică pomenire” [12].

7. 1529 (7039) mai 12. Moise voievod scutește mai multe sate ale mănăstirii Bistrița „...anume și Potelu cu balta și Vădastra și Gîndenii.....și Găneasa și Gîrcul, ca să le fie slobode și în pace de toate slujbele și dăjdiile cîte se află în țara domniei mele.” [13].

8. <1529> mai 12. Moise voievod scutește mai multe sate ale mănăstirii Bistrița „...anume Vădastra și Potelul și Gîrcovul și Celeiul și Gîndenii și Găneasa din județul Romanați slobode și în pace de toate dăjdiile și slujbele, cîte se află în țara domniei mele, numai birul să-l plătească și ceea ce se cuvine pentru haraci și în oastea cea mare să meargă, iar de la celelalte slujbe și dăjdii de toate să fie slobozi în pace și la nici o treabă a domniei mele să nu le lucreze, pentru că i-am iertat domnia mea” [14].

9. 1529 (7037) iunie 10, București. Moise voievod întărește „... boierului domniei mele jupan Peia portar și soției lui Neacșa, fata lor, Calea și fiii, dîndu-i moșie în Epotești, partea lui Stan stolnicul banului. O puse zălog Stan stolnic pentru 2500 de aspri la jupan Harvat logofăt în zilele răposatului Basarab voievod, pentru a se plăti de Preda banul, căci Stan stolnic a căzut în mare greșeală; astfel a vrut Preda să-l piardă pe Stan stolnicul, deoarece i-a prăpădit niște dulame lui Preda banul” [15].

10. 1529 (7037) septembrie 25, Craiova. Barbu ban al Craiovei întărește mănăstirii Bistrița „... ca să-i fie de toată stupăria Murgaș, cu toți stupii să-i fie de ocină și de ohabă, călugărilor de hrană, iar nouă veșnică pomenire. Și de nimeni neatins.” [16].

11. 1530 (7038) iunie 23. Vlad Înecatul voievod scutește mai multe sate ale mănăstirii Bistrița „... anume și Potelu cu balta, Vădastra și Gîndeanii ...și Celeiul cu gîrla și Muscelulca să fie slobode și în pace de toate slujbele și dăjdiile, cîte se află în țara noastră de sine stătătoare a domniei mele” [17].

12. 1530 (7038) iunie 25, Tîrgoviște. Vlad Înecatul întărește mănăstirii Bistrița „...ca să-i fie Celeiu jumătate, pentru că îi este veche și dreaptă ocină.” [18].

13. 1530 (7038) august 7. Barbu mare ban al Craiovei și fratele său Drăghici postelnic „... scriu această carte a miea sfintei mănăstiri ce se cheamă Cozia... ca să-i fie ocină ce se cheamă Orlea cu tot hotarul cît are, din hotar, până în hotar, pe unde sunt hotarele cele bătrâne, cît ține balta Orlea, care au fost date dinainte de la răposați părinții noștri și de la unchii și de la frații noștri, ca să fie sfintei mănăstiri, ce scriu mai sus de ajutor, iar nouă să ne fie de spesenie sufletelor și trupurilor noastre” [19].

14. 1530 (7039) octombrie 4, București. Vlad Înecatul voievod dă lui Fîrtat pîrcălab, pentru credincioasă subjă „...ca să-i fie de ocină Brătășani toată partea fiilor lui Bușagă, oricât se va alege partea lor și ocină și dobitoace și scule și casele și toate averile ce se cheamă ori vii, ori moarte, căci fiii lui Boșoagă, ei și-au pierdut ocină și averile cu rea hiclenie față de domnia mea, iar boierul domniei mele, care este mai sus scris, jupân Fîrtat pîrcălab a dobîndit cu dreaptă și credincioasă slujbă către domnia mea” [20].

15. <1530-1531> octombrie 29. Vlad Înecatul voievod întărește mănăstirii Bistrița „... ca să-i fie volnici cu această carte a domniei mele de să-și stăpânească satul anume Grădiștea, ca să le fie de ocină, după cum l-au deținut și mai înainte și să-și ia toată dăjdia ce este din sat, pentru că le-am dat domnia mea, să fie sfintei mănăstiri „ [21].

16. 1531 (7039) mai, București. Vlad Înecatul voievod întărește mănăstirii Cutlumuz de la Athos mai multe sate „...anume și Marcino să le fie de ocină și de ohabă, de nimeni neatins, după spusa domniei mele” [22].

17. <1532-1533>noiembrie 14. Vlad Vintilă voievod poruncește lui Stan din Hotărani „...să te ferești de satul Muscel, căci l-au dat Stroe postelnicul și Pîrvul banul, sfintei mănăstiri Bistrița ...” [23].

18. <1532-1533>decembrie 6. Vlad Vintilă voievod poruncește din nou lui Stan din Hotărani „...pentru treaba acestui sat, anume Muscelul, pe care l-au dat Pîrvul banul și Stroe postelnicul sfintei mănăstiri de la Bistrița pentru sufletul lor, iar domnia mea ți-am spus să te ferești, iar tu nu te-ai ferit, cum ți-am spus domnia mea, [24].

19. 1533 (7041) martie 18, București. Vlad Vintilă voievod întărește lui Lăudat culcer și soției sale Voica „... ca să le fie Runcu jumătate, cu mori și vii și cu tot hotarul.....să le fie de ocină și de ohabă lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților lor. Și la ei prădalnică să nu fie, ci să fie celor rămași ai lor., [25].

20. 1533 (7041) aprilie 15, Tîrgoviște. Vlad Vintilă întărește mănăstirii Cutlumuz de la Athos mai multe sate „.....anume și satul Suhaia, hotarul să se știe care a pus Basarab voievod și hotarnic au fost Rîca portar și au hotărât 12 boieri anume.... .Dadul, Micul ot Crăcești....., [26].

21. 1533 (7042) septembrie 10, Tîrgoviste. Vlad Vintilă întărește lui Peia portar „... ca sa-i fie ocina Recica lui Dabul toată, cu tot hotarul... ca sa-i fie de ocină și de ohabă... și prădalnică să nu fie" [27].

22. 1533 (7042) noiembrie 15, Curtea de Argeș. Vlad Vintilă voievod întărește „...sfintei mănăstiri Govora și fraților din sfînta mănăstire, ca să le fie Bircești partea lui Cernat toată, oricât se va alege partea lui de ocină... pe care a dăruit-o sfintei mănăstiri, pentru pomenire" [28].

23. 1533 (7042) noiembrie 15, Curtea de Argeș. Vlad Vintilă voievod întărește mănăstirii Govora „...această baltă de la Mamina ... ca sa-i fie sfintei mănăstirii de întărire... iar domniei mele și părinților domniei mele veșnică pomenire..." [29].

24. 1533 (7042) decembrie 27. Vlad Vintilă voievod întărește mănăstirii Bistrița „... ca să-i fie de ocină Mirilița, partea lui Dan toată și din partea lui Oancea toată , oricât se vor alege părțile lor în Mirilița , pentru că le-a cumpărat părintele egumen și toți frații care sunt în sfînta mănăstire, de la Dan și de la Stan brutaru si de la Oancea, pentru 5000 aspri gata" [30].

25. 1534 (7042) mai 23, Studina. Vlad Vintilă voievod întărește în urma unei judecăți, lui Barbulea și lui Lupa „... ca să le fie ocină în Studina, jumătate din funie, pentru că le este veche și dreaptă ocină și dedină." [31]

26. 1535 (7043) aprilie 10, Tîrgoviște. Vlad Vintilă voievod dăruiește mănăstirii Argeș „...satul, anume Fălcoi, tot, cu tot hotarul și cu via și cu trei mori, pentru că am dat și am dăruit domnia mea sfintei mănăstiri acest sat....." [32]

27. 1535 (7043) iunie 10, Craiova. Vlad Vintilă voievod întărește lui Bratul și lui Aldea și cu fiii lor „... să le fie ocină în Drăghiceni , partea lui Nanu toată, pentru 300 aspri ..., partea lui Alb din Drăghiceni în vatra satului pentru 60 de aspri ... partea lui Mircea din Drăghiceni ... însă jumătate, pentru 300 aspri.....și iarăși au cumpărat Manila și Stan și Dan cu fiii lor ocină în Valea lui Soare, de seliște în vale din a treia funie, pentru că am cumparat-o de la Bunea și de la Nan din Marotinu... și iarăși a cumpărat Dan ocina în Lihaceni ...pentru 360 aspri..." [33].

28. 1535 (7044) octombrie, București. Radu Paisie voievod întărește mănăstirii Govora „... ca să-i fie bălțile numite Pirotu și Lișteava și Gîrla și de la Cuibul Vulturului până la Piroto, pentru că au fost date de Vlad voievod Călugărul și de la alți domni care au fost dinaintea domniei mele..." [34].

29. <1534> mai 23, București. Vlad Vintilă voievod, întărește „...lui Stan Sturza cu fratele său și cu fiii, cîți îi va Dumnezeu și lui Stoica cu fiii lui...și lui Grozan...și lui Barbul ... și lui Barbul, ca să le fie de ocină în Studina de Jos, de la Struzești, pentru că le este veche și dreaptă ocină și dedină” [35].

30. 1536 (7045) ianuarie 3, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod întărește „... lui Stoica, ca să-i fie moșie în Rusănești ...să fie Ursului... moșie în Rusănești ... lui Dobre cu fiii lui moșie în Celian ...și iarăși să fie Radului, moșie în Celian pași 5, fiindcă a cumpărat Radu de la Mușat drept 2 epe cu mînji și cu bou . Și a dat și domniei mele un cal.” [36]

31. 1537 (7045) iunie 2, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod întărește mănăstirii Cozia „... balta ce se cheamă Mamina cîtă ține, cu toate gîrlele ei, pentrru că iaste ocină mănăstirii o dată cu satul ce se cheamă Orlea... și iarăși să fie sfintei mănăstiri din Codmeanadintr-această baltă ce se cheamă Mamina, din trei bani un ban și din patru pești un pește, pentru că așa a fost miluit răposatul Mircea voievod și au tot ținut cu pace”. [37]

32. 1537 (7045) iunie 18, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod întărește mănăstirii Govora „.....ca să-i fie ocină în Frăsinetul de Cîmpie, partea Comănesei toată ...până se întâlnește cu hotarul Vlădilei și iarăși să fie mănăstirii ocină la Redea lui Florea...” [38].

33. 1537 (7045) iunie 20, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod întărește mănăstirii Govora „...ocină la Redea lui Florea... și iarăși să-i fie mănăstirii Govora în Frăsinetul de Cîmpie partea Comănești toată...” [39].

34. 1537 (7046) decembrie 4, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod întărește mănăstirii Govora „...partea de ocină din Redea lui Florea a jupânului Giurea logofătul, zisă a lui Lepădat toată, pentru că îi este ocină , dedină și cumpărată de Lepădat... de a dat și a închinat această ocină mai sus-zisă sfintei mănăstiri...” [40].

35. 1538 (7046) aprilie 23. Radu Paisie voievod dăruiește mănăstirii Govora „...ca să ia de la balta ce se numește Mamina de la toți oamenii care vor pescui al treilea pește, însă împreună cu Cozia și cu Cotmeana și cu Mușeteștii...” [41].

36. 1538 (7047) noiembrie 17, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod dăruiește lui Radu vistierul „...ca să-i fie silistea care se cheamă Bistrița, însă din balta Bistrița a treia parte și Poiana Urîtii, pînă la hotar în apa Strîmbei, jumătate, pentru că le-au cumpărat domnia mea de la jupînița Marga din Caracal, pentru 30.000 aspri” [42].

37. 1539 (7047) februarie 22, București. Radu Paisie voievod întărește, în urma unei judecăți, „...lui Stan și cu fiii săi, ca să-i fie ocină în Mănești pe Olteț, partea lui toată, oricît se va alege, pentru că îi este veche și dreaptă ocină și dedină” [43].

38. 1539 (7047) ianuarie 8, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod întărește mănăstirii Cozia „... ca să-i fie satele, anume și Vădăstrița ... și balta Mamina de la Orlea în sus cu toate bălțile ...” [44].

39. 1539 (7047) aprilie 25. Radu Paisie voievod întărește , în urma unei judecăți, „...ca să-i fie jupanului Detco clucerul și cu fiii săi, cîți îi va lăsa Dumnezeu, ca să-i fie Recica Dabului toată, cu tot hotarul, pentru că îi este veche și dreaptă ocină” [45].

40. 1541 (7049) ianuarie 26, Slatina. Radu Paisie voievod întărește în urma unei judecăți „... Decăi, ca să-i fie moșie la Blaj, din partea tătine-său Dacăi patru părți, pentru că au dat-o ei tată-său de zestre “ [46].

41. 1541 (7049) februarie 10, București. Radu Paisie voievod întărește, „... jupanului Detco marele armaș și cu fiii săi ..., ca să le fie Piscul ce se numește Voievodu tot, cu tot hotarul și cu Buciumișul tot, dimprejurul Piscului, cât este și pe unde sunt vechile hotare, ca să le fie de ocină și de ohabă...” [47].

42. 1542 (7050) iunie 16, Tîrgoviște. Radu Paisie voievod întărește în urma unei judecăți, „lui Vladul, ca să-i fie ocină la Studina lui Sturza, oricît se va alege, pentru că îi este veche și dreaptă ocină și dedină” [48].

43. <1542-1543> iulie 1. Radu Paisie voievod dă mănăstirii Govora „ca să-i fie la Mamina vama din pește jumătate ... și sfintei mănăstiri de la Mușetești din mai sus-zisă jumătate de vamă al treilea pește” [49].

44. 1543 (7051) aprilie, Mănăstirea Mislea. Radu Paisie voievod întărește „jupanului Chera cu feciorii săi, cîți Dumnezeu îi va da, că să le fie Găneasa toată și Sadova toată, pentru că sunt ale lor bătrîne și drepte moșii de baștină, iar călugării de la Argeș să nu aibă nici un amestec” [50].

45. 1543 (7051) iunie 15, Tîrgoviște. Radu Paisie întărește „jupanului Detco marele armaș și soacrei lui, Neacșa și jupîniței lui, Calea și cu fiii lor, cîți Dumnezeu le va da, ca să le fie sate și anume: Deveselul cu tot hotarul...și Brîncovenii cu tot hotarul Racovița cu tot hotarul...și Harvătești cu tot hotarul și din Spinișor jumătate ...Recica lui Dabul toată cu tot hotarul... bălțile Cîrjeul și Balta Calului... și ocină în Piscul Voievodului” [51].

46. 1543 (7051) iulie 25, Tîrgoviște. Radu Paisie întărește în urma unei judecăți, „lui Vlăican cu frații lui Stanciu și Piturcă și Dumitru și cu feciorii săi, cîți Dumnezeu le va dăru, ca să le fie loru moșie din Plăviceni....pentru că le este loru bătrână și dreaptă moșie....” [52].

47. 1544 (7053) octombrie, 6. Radu Paisie voievod întărește „... boierului Stan Popa cu fiii săi, ca să fie toate părțile lui din Cunești și Crăcești..., pentru că i-au fost vechi și drepte ocine, dedine” [53].

48. 1545 (7053) mai 27, București. Mircea Ciobanul întărește, în urma unei judecăți, „...mănăstirii Bistrița și tuturor fraților care trăisc în sfîntul lăcaș, ca să le fie ocină la Celeiu jumătate și din gîrle jumătate..., pentru că sunt sfintei mănăstiri vechi și drepte ocine și dedine” [54].

49. 1545 (7053) mai 27, București. Mircea Ciobanul voievod întărește mănăstirii Bistrița „...Celeiul tot cu tot hotarul și cu gîrlele Cușmița și Seliștoara, toate și cu tot hotarul și cu toate seliștele, oncile seliști va avea, pentru ca acestea mai sus-zise ocine au fost date și dăruite sfintei mănăstiri de alți domni, care au fost înaintea noastră” [55].

50. 1545 (7053) iunie 1, București. Mircea Ciobanul voievod întărește mănăstirii Bistrița „...anume și satele Gîndenii și Vădastra...cu hotaru pe cîmp, unde se cheamă Vișina, pe unde au fost fătăciunile Vădăstrenilor și Potelu cu Balta Albă și jumătate din Celeiu cu Săliștioara ...și niște mori de la Vulpeni ... toate ca să le fie de ocină și de ohabă...” [56].

51. <1545>iulie 25, Craiova. Teodosie marele ban al Craiovei întărește mănăstirii Bistrița „... ca să-i fie satul Muscelul de ocină și de ohabă, pentru că acel sat mai sus-zis, el a fost dat sfintei mănăstiri....” [57].

52. <1545>ianuarie 20, București. Mircea Ciobanul voievod întărește mănăstirii Bistrița „... *ocina Muhcelu cu tot hotarul, cum a dăruit jupan Stroe, fratele lui Bădica ,sfintei mănăstiri Bistrița*” [58].

53. <1546> iulie 2, București. Mircea Ciobanul voievod întărește în urma unei judecăți, mănăstirii Govora „... *ca să-i fie satul Chințești cu tot hotarul...*”, [59].

54. 1546 (7055) octombrie 5. Mircea Ciobanul voievod întărește domniei sale Despina și doamnei Roxada „...*satul Găneasa, pentru că le este dreaptă dedină și ocină*” [60].

55. 1547 (7055) ianuarie 10, București. Mircea Ciobanul întărește, în urma unei judecăți, mănăstirii Bistrița „... *să-i fie un sat, anume, Muscelul, tot , pentru că îi este veche și dreaptă ocină, dedină*” [61].

56. 1547 (7055) mai 8, București. Mircea Ciobanul voievod întărește, în urma unei judecăți, mănăstirii Bistrița „... *să-i fie ocină satul Vădastra Mare, pentru că îi este veche și dreaptă ocină și dedină...*” [62].

57. 1548 (7056) aprilie 18, București. Mircea Ciobanul voievod întărește „... *fucelor lui Stoica din Tomeni, anume Chera și fucelor Buicăi, Vitae și Chera și cu fiii lor, cât le va da Dumnezeu , ca să le fie Tomenii toți, cu tot hotarul și din Svintești jumătate, pentru că le sunt vechi și drepte ocine, dedine de la părintele lor Stoica vornicul*” [63].

58. 1550 (7058) aprilie 9, București. Mircea Ciobanul voievod întărește, în urma unei judecăți, mănăstirii Govora „... *ca să-i fie ocină în Nănășeti la gura Topologului, pentru că îi este veche și dreaptă ocină.....pentru că au venit cu pîră Danciul din Crăcești și cu Stan, fiul lui Bila din Săpata,.....dar n-au putut mărturisi cu 12 boieri și care să jure, și au rămas cu toată ceata lor de lege*” [64].

59. 1550 (7058) iunie 13. Dumitru marele ban al Craiovei întărește mănăstirii Bistrița „...*ca să-i fie morile ce sunt pe Olteț, la Mirilița, pentru că îi sunt vechi și drepte averi cumpărate...*” [65].

60. 1550 (7058) iulie 5, București. Mircea Ciobanul voievod întărește „...*lui Manea cu frații săi și cu fiii săi și lui Cernica cu frații săi și cu fiii săi și lui Cîrstea cu fiii săi , cîți Dumnezeu le va lăsa, ca să le fie ocină la Crușov ... și iarăș să le fie ocină din Dijma cu Pietre... și iarăș să le fie ocină în Brastavăț... și în Redea...și în Săliște... și la Fîntînele...fiindcă sunt acestea mai sus-zise ocine vechi și drepte...*” [66].

Judecând bunurile din perspectiva celor 60 de documente emise din cancelaria Țării Românești în intervalul 1526-1550, mi se par interesante și demne de remarcat următoarele:

- prezența în actele scrise a 52 de sate, din care 37 menționate pentru prima oară: Tîrsa - 4 aprilie 1528, Bîrlui – 4 aprilie 1528, Hurezi – 15 septembrie 1528, Muscelul – 12 mai 1529, Găneasa -12 mai 1529, Brătășani - 4 octombrie 1530 , Grădiștea – 29 octombrie 1530, Hotărani – 14 noiembrie 1532, Suhaia - 15 aprilie 1533, Mirilița- 27 decembrie 1533, Fălcoi - 10 aprilie, Drăghiceni - 10 iunie 1535, Valea lui Soare- 10 iunie 1535, Lihăceni - 10 iunie 1535, Rusănești – 3 ianuarie 1536, Frăsinetul de Cîmpie – 18 iunie 1537, Vlădila – 18 iunie 1537, Redea - 18 iunie 1537, Caracal – 17 noiembrie 1538, Blaj - 26 ianuarie 1541, Piscul Voievodu -10 februarie 1541, Bucinișu - 10 februarie 1541, Deveselu – 15 iunie 1543, Hărvătești - 15 iunie 1543, Plăviceni -25 iulie 1543, Cunești – 6 octombrie 1544, Crăcești – 6 octombrie 1544, Vulpeni - 1 iunie 1545,

Tomeni -18 aprilie 1548, Svintești -18 aprilie 1548, Vișina – 5 iulie 1548, Brastavăț - 5 iulie 1548, Săliște – 5 iulie 1548, Fîntînele - 5 iulie 1548;

- de-a lungul perioadei analizate, județul Romanați funcționează în aria aceluiași „*hotar creator de viață*”, cu o „*ierarhie de servicii*”, nu de persoane;

- Domnul este acela care, prin acte de moștenire sau de vânzare cumpărare „*confirmă, întărește...dăruiește pentru dreaptă și credincioasă slujbă*”, moșii, ocine sau părți de moșii/ocine atît pentru moșneni cât și pentru dregători și mănăstiri, însoțindu-le cu privilegii de imunitate;

- semnificativ, în sensul acestui studiu, este faptul că multe moșii satești romanațene rămân în afara oricărui litigiu care să ducă la judecata domnească, proprietatea curgând încă lin, în bună înțelegere de la o generație la alta;

- formula „*prădalnică să nu mai fie*”, care apare în unele documente, este o clauză ce garantează pe proprietarul funciar că nu se va evoca vreun caz de felonie (trădare) din trecut și întărea celelalte dispoziții ale actului ;

- în sfîrșit, reținem un alt fapt extrem de important pentru vechimea satelor romanațene, anume menționarea în documente că satul este „*dreaptă ocină*” ceea ce ne indică faptul că este o moștenire de o generație (25 ani), de la părinți, precizarea că nu este doar ocină , ci și „*dedină*”, arată că el este mai vechi cu două generații (50 ani), fiind stăpînit și de bunicii proprietarului din act, iar folosirea mai completă, „*dreaptă ocină, dedină și moșie*”, ceea ce înseamnă că satul se află în stăpînirea familiei de cel puțin trei generații (75ani).

În concluzie, o largă autonomie face ca satul romanațean dintre 1526-1550 - administrat de oameni buni și bătrîni, condus de judele/cnezul său, care își redacta actele și împărțea contribuțiile între membrii comunității – să nu aibe nevoie, în autonomia lui, de un aparat complex de funcționari. Păstrarea acestui mod de organizare era și în interesul domniei, pentru că, garantează strîngerea sigură și la timp a taxelor și a altor obligații față de statul feudal. Altminteri, în acest context, N. Iorga sublinia, cu deplin temei, că „*a fi funcționar din vreme în vreme pentru că te-a ales din motive Domnul este mult mai bine decît a fi funcționar pentru a înnegri hîrtie fără niciun folos pentru societate*” [67].

Note :

1. „*Domnia a toată Țara Românească*” corespunde cu o alcătuire locală și națională, mărginită la un teritoriu geografic și cuprinzând o comunitate/etnie. Cf. Iorga, N., *Administrația de ieri și administrația de mâine*, București, 1928, p. 7.

2. Apud Halic, Alexandru-Bogdan, *Pace și război în Țara Românească în secolele XIV – XVI*, Editura Comunicare, București, 2003, p. 93.

3. *ibidem*.

4. Instituția „*oamenilor buni și bătrîni*” judeca pricinile și lua toate măsurile în ceea ce privește satul; membrii săi nu erau aleși în „*friguri electorale*” și nici în „*momente trecătoare de indignare*”, ci se impuneau prin

vîrstă și înțelepciune. Cf. Iorga, N., *op. cit.*, p. 8.

5. Iorga, N., *Ce sunt și ce pot fi funcționarii*, București, 1922, p. 4

6. *Idem*, *Administrația.....*, p. 9.

7. *DRH*, B, Ț. Românească, vol. 3 (1526-1535), doc.14, p.21-22

8. *Ibidem*, doc. 43, p.72-73

9. *Ibidem*, doc. 47, p.78

10. *Ibidem*, doc. 63, p.114

11. *Ibidem*, doc. 70, p.117,

12. *Ibidem*, doc. 71, p.118,

13. *Ibidem*, doc. 72, p.119

14. *Ibidem*, doc. 73, p.120-121

15. *Ibidem*, doc. 81, p.133

16. *Ibidem*, doc. 88, p.142

17. *Ibidem*, doc. 93, p.149
18. *Ibidem*, doc. 95, p.151
19. *Ibidem*, doc. 97, p.155
20. *Ibidem*, doc. 101, p.161
21. *Ibidem*, doc. 103, p.166
22. *Ibidem*, doc. 114, p.185
23. *Ibidem*, doc. 137, p.215
24. *Ibidem*, doc. 139, p.217
25. *Ibidem*, doc. 150, p.242
26. *Ibidem*, doc. 156, p.252
27. *Ibidem*, doc. 167, p.270-271
28. *Ibidem*, doc. 171, p.279
29. *Ibidem*, doc. 172, p.281
30. *Ibidem*, doc. 174, p.283
31. *Ibidem*, doc. 180, p.296
32. *Ibidem*, doc. 195, p. 327
33. *Ibidem*, doc. 201, p. 337-338
34. *Ibidem*, doc. 212, p. 356
35. *Ibidem*, B, p. 365
36. *Ibidem*, B,Ț. Românească, vol.4 (1536-1550), doc. 29,p.39-40
37. *Ibidem*, doc. 36, p. 47-48
38. *Ibidem*, doc. 39, p.53
39. *Ibidem*, doc. 41, p. 56
40. *Ibidem*, doc. 47, p. 62
41. *Ibidem*, doc. 55, p. 72
42. *Ibidem*, doc. 69, p. 91
43. *Ibidem*, doc. 71, p. 95
44. *Ibidem*, doc. 73, p. 98
45. *Ibidem*, doc. 75, p. 101
46. *Ibidem*, doc. 104, p. 133
47. *Ibidem*, doc. 106, p. 135
48. *Ibidem*, doc. 125, p. 158
49. *Ibidem*, doc. 127, p. 160
50. *Ibidem*, doc. 138, p. 170
51. *Ibidem*, doc. 144, p. 179
52. *Ibidem*, doc. 147, p. 183
53. *Ibidem*, doc. 166, p. 204
54. *Ibidem*, doc. 174, p. 213
55. *Ibidem*, doc. 175, p. 214
56. *Ibidem*, doc. 180, p. 223-224
57. *Ibidem*, doc. 184, p. 227
58. *Ibidem*, doc. 195, p. 237
59. *Ibidem*, doc. 207, p. 250
60. *Ibidem*, doc. 217, p.259
61. *Ibidem*, doc. 221, p. 262
62. *Ibidem*, doc. 227, p. 270
63. *Ibidem*, doc. 247, p. 280
64. *Ibidem*, doc. 287, p. 340
65. *Ibidem*, doc. 292, p. 346
66. *Ibidem*, doc. 294, p. 352
67. Iorga, N. , *Ce sunt.....*, p. 7

REGULAMENTUL ORGANIC ȘI PRIMELE ALEGERI DIN OLT ȘI ROMANAȚI (1831)

Prof. Dr. Ștefan GRIGORESCU

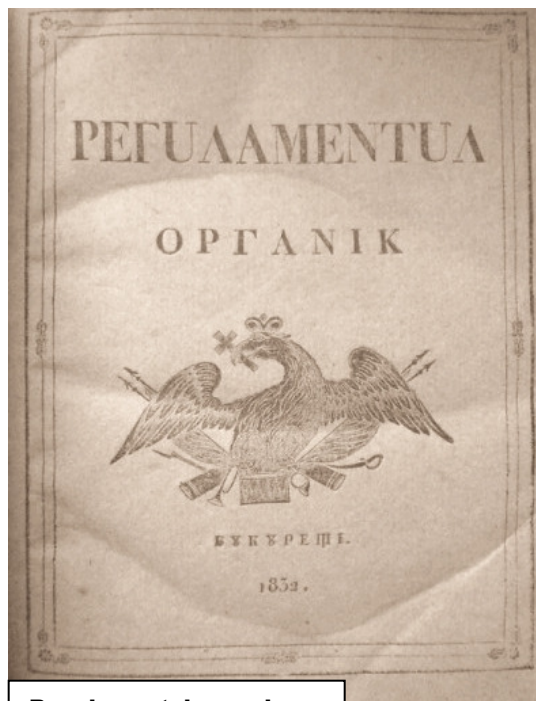
Regulamentele Organice, intrate în vigoare în iulie 1831 în Muntenia și în ianuarie 1832 în Moldova, au constituit primele așezăminte constituționale din Principatele Române. Fără să fie Constituții propriu-zise, ele au organizat politic Muntenia și Moldova, după principiul separației puterilor în stat, principiu considerat până astăzi drept definitiv pentru existența statului de drept. *Regulamentul Organic* din Muntenia a intrat în vigoare la 13 iulie 1831 și prevedea că puterea legiuitoare era împărțită între domnitor și Adunarea Obștească. Chiar dacă domnitorul avea inițiativa legilor și tot el le sancționa, Adunarea era cea care vota legile și le trimitea domnitorului spre aprobare. Rolul Adunării era prevăzut în „Cap. al doilea. Pentru Obicinuita Obștească Adunare”¹, unde erau stabilite în amănunt și modalitățile de alegere a deputaților din cea dintâi Adunare legislativă modernă a românilor. Componenta Adunării era prevăzută la Art. 45, anume: „*Obicinuita Obștească*

¹ Paul Negulescu, Gheorghe Alexianu, *Regulamentele Organice ale Valahiei și Moldovei*. Vol. I. București, Întreprinderile „Eminescu”, 1944, p. XXXVII și urm.

Adunare, sub prezidenția mitropolitului, se va alcătui: a. de trei episcopi eparhioți: al Râmnicului, Buzăului și Argeșului. b. de douăzeci boieri de întâia treaptă, care trebuie să fie pământeni, după vechiul obicei și să aibă vârsta de cel puțin treizeci de ani. c. de nouăsprezece deputați du prin județe, câte unul de județ și unul pentru orașul Craiova. Aceștia se vor alege dintre stăpânii de moșii tot dintr-acel județ și vor fi boeri ori feciori de boeri, având vârsta de treizeci de ani deplin. Toată suma: patruzeci și două mădulare”².

Art. 46 prevedea la alin. b. că, cei 20 de mari boieri „se vor alege în orașul de căpetenie [reședință de județ-n.n.] prin balotație, după mulțimea glasurilor, de către toți boerii acestor ranguri, afară de miniștrii”, iar la alin.c. se prevedea alegerea celor 18 deputați dintre boierii de rangul al doilea, anume: „cei optsprezece deputați du prin județe, precum și al orașului Craiova, se vor alege asemenea prin balotație, de către toți cei mai însemnați boeri sau feciori de boeri, carii lăcuiesc în locurile acelea unde trebuie să se facă alegerea și au cel puțin vârsta de 25 ani deplin”³.

În județul Olt erau 31 de alegători, „caștanlii și feciori de boeri”, anume: serdarul Grigorie Urianu, pitarul Ioniță (Ioan) Gigârtu, vtori vistiernic Costache Urianu, treti logofăt Gheorghe Urianu, Iamandache Gigârtu (fiul stolnicului Nicolae Gigârtu), Ioniță Deleanu (fiul șetrarului Toma Deleanu), Atanase Racoviceanu (fiul clucerului de arie Iamandache Racoviceanu), Alecu Isvoranu (fiul stolnicului Scarlat Isvoranu), Lache Mavrodin (fiul stolnicului Costache Mavrodin), Barbu Vulturescu (fiul serdarului Costandin Vulturescu), Ioniță Gigârtu (fiul stolnicului Nicolae Gigârtu), Dincă Isvoranu (fiul clucerului de arie Mihalache Isvoranu), Costache Isvoranu (fiul clucerului de arie Mihalache Isvoranu), Nicolae Isvoranu (fiul lui Costandin Isvoranu), Iorgu Urianu (fiul serdarului Grigorie Urianu), Grigorie Lânanu (fiul lui vtori vistiernic Costandin Lânanu), Nicolae Racoviceanu (fiul lui Atanase Racoviceanu), Ștefan Milcoveanu (fiul lui Costandin Milcoveanu), Ioniță Milcoveanu (fiul lui Costandin Milcoveanu), Ioniță Milcoveanu (fiul lui Istrate Milcoveanu), Dincă Urianu (fiul lui Grigore Urianu), Mihalache Urianu și Costache Urianu (fiii lui Grigore Urianu), Barbu Berindei (fiul lui Costandin Berindei), Nicolae Berindei (fiul lui Ioniță Berindei), Dimitrache Berindei (fiul lui Costandin Berindei), Zamfir Urianu (fiul lui Nicolae Urianu),

Regulamentul organic.

² *Regulamentul Organic. Întrupat cu legiurile din anii 1831, 1832 și 1833, și adăogat la sfârșit cu legiurile de la anul 1834 până acum, împărțite pe fiecare an, precum și cu scară deslușită a materiilor.* București, Tipărit la Pitarul Z. Carcaleki, Tipograful Curții, 1847, p.17.

³ *Ibidem*, p.18.

Dincă Cioflan (fiul clucerului de arie Mandache), Alecu Milcoveanu, Toma Milcoveanu și Vasile Milcoveanu (fiii lui Rizea Milcoveanu)⁴.

Pe baza adresei nr. 6766 din 18 oct.1831 a Marii Dvornicii a Treburilor din Lăuntru, alegătorii din județul Olt au fost convocați în ziua de 3 nov. 1831, la Slatina, sub coordonarea comisiei conduse de pitarul Ioniță Gigărtu- președinte, Ioniță Deleanu și Nicolae Isvoranu, secretari. Alegătorii prezenți l-au ales, cu majoritatea voturilor, pe Iamandache Gigărtu, ca deputat de Olt în prima Adunare Obștească a Țării Românești⁵.

În județul Romanați erau 35 de alegători, boieri și feciori de boieri, anume: paharnicul Costandin Lazăr, medelnicerul Hristodor Lapati, medelnicerul Dimitrache Jianu, medelnicerul Ștefan Jianu, medelnicerul Petrache Varlam, slugerul Amza Jianu, slugerul Dimitrache Greceanu, pitarul Nicolae Lăcusteanu, șetrarul Iancu Jianu⁶, vistierul Nica Pârvulețu, biv polcovnicul Hristodor Giuvara, Ioniță Viișoreanu (fiul stolnicului Barbu Viișoreanu), Grigorie Papazoglu (fiul stolnicului Dimitrache Papazoglu), Mihalache Jianu (fiul paharnicului Costache Jianu), Cănuță Jianu și Nicolae Jianu (fiii medelnicerului Grigorie Jianu), Ioniță Periețeanu (fiul biv clucerului de arie Petrică Periețeanu), Ștefan Viișoreanu și Ghiță Viișoreanu (fiii vtori armașului Viișoreanu), Dumitrache Rusănescu (fiul vtori vistierului Nicolae Rusănescu), Costache Brătășanu și Toma Brătășanu (fiii vtori logofătului Barbu Brătășanu), Răduț Pârvulescu și Costache Pârvulescu (fiii lui trei logofăt Nica Pârvulescu), Barbu Dobroneanu și Ștefan Dobroneanu (fiii lui trei logofăt Andrei Dobroneanu), Gheorghe Brătășanu și Dincă Brătășanu (fiii biv vel polcovnicului Brătășanu), Malciul (fiul biv vel polcovnicului Țolea), Costandin Varlam și Ioniță Varlam (fiii biv polcovnicului Dincă Varlam), Scarlat Lăcusteanu (fiul marelui polcovnic Lăcusteanu), Andrei Varlam și Mihalache Varlam (fiii biv armașului Zmarandache Varlam) și armașul al doilea Șerban Mihăilescu⁷.

În urma adresei nr. 6767 din 18 oct. 1831 a Marii Dvornicii, deputații au fost convocați la Caracal, în ziua de 4 nov.1831 și l-au ales ca deputat de Romanați pe biv vel căminarul Iorgu (Gheorghe) Bibescu, care a primit 16 voturi, în vreme ce Hristodor Lapati primise 3 voturi, iar Dimitrache Jianu 1 vot⁸. La 7 nov. însă, marele vornic Grigore Filipescu a comunicat din București că Iorgu Bibescu⁹ fusese desemnat deputat și pentru orașul Craiova și că deci alegerea sa ca deputat de Romanați era nulă¹⁰. Drept urmare, în ziua de 22 nov. 1831, întrunindu-se din nou, alegătorii județului Romanați -24 prezenți din 35 înscriși- și-au împărțit voturile astfel: Ioniță Viișoreanu-13 voturi, Amza Jianu-6 voturi, Hristodor Lapati-4 voturi și Dimitrache Jianu-1 vot¹¹.

Duminică, 29 nov.1831, s-au deschis în București lucrările primei Adunări legislative din istoria modernă a românilor. A cuprins întâi pe cei trei episcopi eparhioți, anume Neofit de Râmnic- președinte al Adunării, Ilarion de Argeș și Chesarie de Buzău. Urmau aleșii Colegiului boierilor de rang I, anume: banul Grigore Brâncoveanu, banul Grigore Băleanu, vornicul Mihalache Ghica, vornicul Alexandru Filipescu, vornicul

⁴ *Analele Parlamentare ale României.Tomul II.Obicinuita Obșteasca Adunare a Țarei Românești. Legislatura I-Sesiunea I.1831-1832.* București, Imprimeria Statului, 1892, p.156-157.

⁵ *Ibidem*, p.198-199.

⁶ Fostul haiduc.

⁷ *Analele Parlamentare, II, 1831-1832*,p.158-159.

⁸ *Ibidem*, p.199.

⁹ Viitorul domn.

¹⁰ *Analele Parlamentare, II, 1831-1832*,p.199.

¹¹ *Ibidem*, p.200-201.

Alexandru Scarlat Ghica, logofătul Mihalache Racoviță, logofătul Nestor, logofătul Ștefan Bălăceanu, logofătul Mihalache Cornescu, logofătul Scarlat Mihăilescu, logofătul Manolache Băleanu, logofătul Ioan Fălcoianu, logofătul Pană Costescu, vistierul Alexandru Nenciulescu, hatmanul Nicolae Filipescu, hatmanul Costache Cornescu, vornicul Ioan Cocorăscu, aga Costache Cantacuzino și aga Manolache Florescu¹².

Boierii de rangul al II-lea sau deputații aleși de județe erau: serdarul Anastasie Dedulescu (Slam-Râmnic), slugerul Costache Nicolaescu (Brăila), medelnicerul Săndulache Musceleanu (Buzău), medelnicerul Ienuță Crăciunescu (Saac), stolnicul Gheorghe Lehliu (Ialomița), paharnicul Ioan Bălăceanu (Prahova), stolnicul Răducanu Cornescu (Dâmbovița), paharnicul Ioan Ruset (Ilfov), serdarul Grigore Obedeianu (Vlașca), stolnicul Costantin Brătianu (Argeș), vtori vistiernicul Constantin (Teleorman), medelnicerul Dumitrache Urianu (Muscel), Iamandache Gigârtu (Olt), Ioan Vișoreanu (Romanați), stolnicul Ioan Lahovari (Vâlcea), stolnicul Ioan Otetelișanu (Dolj), căminarul Gheorghe (Iorgu) Bibescu (orașul Craiova), stolnicul Barbu Vișoreanu (Gorj) și serdarul Ștefan Miculescu (Mehedinți)¹³.

Obșteasca Adunare a Țării Românești.

Prima Adunare Obștească a Țării Românești a funcționat între anii 1831-1836, contribuind la modernizarea statului, prin legile așezate temeinic la baza societății, în toate domeniile. Primii deputați ai județelor Olt și Romanați, Iamandache

Gigârtu și Ioan Vișoreanu¹⁴, au avut contribuția lor, după cum arată documentele vremii.

Pentru cea de-a doua legislatură a Adunării Obștești a regimului regulamentar, începută la 18 martie 1837, aleșii celor două județe au fost alții, anume paharnicul Gheorghe Coțofeanu și Nicolae Isvoranu¹⁵.

¹² *Ibidem*, pp.I-IV. Unii dintre marii boieri ai Țării Românești erau și ei legați prin origini sau moșii, de județele Olt și Romanați. Dintre aceștia, se remarcă marele ban Grigore Basarab Brâncoveanu, logofătul Ștefan Bălăceanu, aga Costache Cantacuzino ș.a.

¹³ *Ibidem*, pp.V-VII.

¹⁴ Iamandache Gigârtu era menționat în actele Adunării și ca Diamandache Gigârtu, iar Ioan Vișoreanu și ca Ioniță Vișoreanu ori Ioniță Vișoreanu.

¹⁵ *Analele Parlamentare ale României. Tomul VII. Partea I. Obicinuita Obșteasca Adunare a Țării Românești. Legislatura II-Sesiunea I (V).1837.* București, Imprimeria Statului, 1896, p.VII-VIII.

Restituiri

Mari filantropi caracaleni – ION HAGIESCU – MIRIȘTE

Profesor Jeana Pătru,
Colegiul Național *Ioniță Asan*, Caracal

Noua elită socio-economică, apărută la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, a marcat, în istoria noastră locală și națională, ceea ce, cu un secol în urmă, realizaseră *bonjuriștii* schimbarea mentalităților - prin ridicarea culturală, economică și politică a unor mase tot mai mari de oameni. Mari cerealiști, comercianți - angroșiști, în special de cereale, funcționari, diferiți proprietari, magistrați etc. au susținut cultura caracaleană, prin contribuții bănești sau prin donații în bani, natură sau pământ. Au ctitorit sau întreținut școli, spitale, biserici, au sprijinit tinerii săraci să meargă la studii, oferindu-le burse, au dat zestre tinerelor sărace la căsătorie. Numele acestor filantropi au rămas neșterse, faptele lor întâmpinându-ne la tot pasul: Constantin Filipescu [1], Nică Barbu Locusteanu [2], Constantin Poroineanu [3], Constantin Prejbeanu [4], Ion Hagiescu-Miriște [5], Crăciun Pătru, Marius Bunescu, Ilie Constantinescu etc.

Unii dintre donatori au fost *adoptați* de orașul și județul în care s-au așezat; s-au căsătorit cu fete din partea locului, devenind și, mai ales, dovedind că sunt mai romanațeni decât mulți alții, născuți și crescuți aici.

Portretul lui Ion Hagiescu-Miriște din ziarul *Romanațul* din oct. 1937.

achiziționat opere de mare valoare, devenind unul dintre cei mai mari colecționari din Romanați. Sensibilitatea sa a fost dublată de un puternic simț al datoriei morale față de județul care îl adoptase. Visul său a fost să dăruiască urbei caracalene și mai ales oamenilor ei un muzeu al artei, unde să expună impresionanta colecție pe care o deținea.

Unul dintre fiii adoptivi ai Romanațiului a fost Ion Hagiescu-Miriște. Acesta a studiat dreptul la București și la Paris, profesând apoi în capitala României și în Buzău; în 1895 s-a stabilit în Caracal, reședința județului Romanați. A fost prim-președinte al Tribunalului Romanați [6]. Din 1914 îl găsim numit consilier la Curtea de Apel din Constanța. A fost căsătorit cu Catina Stamatopol, fiica unui mare proprietar funciar din zonă - cu proprietăți în Caracal și Deveselu. Nu au avut copii, dar au dorit să sprijine financiar pe tinerii săraci, dotați intelectual, însă fără posibilități materiale.

Sensibil la frumos, Ion Hagiescu-Miriște a vizitat muzee, expoziții din țară și din Europa; a

Casa Ion Hagiescu-Miriște, Caracal (Arhiva familiei Pătru).

În acest spirit, a cumpărat, în 1900, casa lui Teodor Cazan [7]. Departe de a fi casa pe care și-a dorit-o, magistratul a început o muncă titanică – investind timp și bani -, amenajând-o după standardele cele mai înalte, pentru acea vreme. A fost angajat unul dintre cei mai cunoscuți peisagiști, francezul Redont; sarcina acestuia era să extindă frumosul interior și dincolo de zidurile casei, prin amenajarea unui parc. Un concurs de mai mulți factori – mutarea magistratului la Constanța, izbucnirea primului război mondial - la care s-au adăugat indiferența și reaua voință a conducătorilor orașului – au împiedicat realizarea acestui vis.

În 1922 marele filantrop care, încă din 1904, trecuse în testament donarea întregii sale averi către județ, cu scopul înființării, aici, a unui muzeu de artă, s-a stins din viață fără a-și vedea visul împlinit. Dragostea pentru arta plastică nu a avut aceeași rezonanță în inima și sufletul urmașilor. Casa, amenajată cu atâta grijă pentru nobila sarcina pe care magistratul urma să i-o dea, nu a ajuns niciodată muzeu.

Geograful francez Emmanuel de Martonne care, în timpul vizitei de studii în Basarabia, îl cunoscuse pe magistrat, scria, în *La Revue de Paris*, octombrie 1919: *adevărat tip de magistrat literat, fericit de a vorbi de Paris, în care se bucura că ar putea reveni după cinci ani de când n-a mai fost așa curios în materie de teatru și de roman, de altfel cu totul devotat carierei sale și plin de importanța misiunii sale. Și-a iubit orașul și concetățenii și le-a lăsat casa și bogata lui colecție artistică pentru un muzeu. Era un om stilat și stiliza totul*, notează geograful [8].

**Casa Ion Hagiescu Miriște- vedere din față
(Arhiva familiei Pătru)**

În 1904, Ion Hagiescu-Miriște și-a întocmit testamentul, lăsând întreaga avere comunității locale; singurele condiții manifestate în testament urmăreau susținerea financiară a unor tineri - cu aptitudini artistice, dar de condiție modestă - și transformarea visului său în realitate: înființarea unui muzeu de artă în Caracal :

Testament

Las soției mele iubite, Catina, cu care am trăit o căsnicie fericită, uzufructul întregii mele averi, mobilă și imobilă, prezentă și viitoare, uzufructul părții de moștenire ce mi se cuvine în succesiunea deschisă a tatălui meu, precum și deplina proprietate a mobilelor din casa ce locuim: tablouri, haine, cai, trăsură etc. iar nuda proprietate a acestei întregi averi – exceptând mobilele mai sus arătate - o las județului Romanați, cu obligațiunea ca din venitul ei, putând oricând la încetarea uzufructului a transforma averea în scrisuri fonciare rurale sau urbane București și din cupoane să întrețină la studiul sculpturii în țară, apoi la Roma și Paris, atâtea studenți, cât venitul averii ar permite.

În caz de transformare a averii în bunuri, ele vor fi depuse la Casa de Depuneri și Județul va cere cupoane pentru scopul sus arătat.

La concursul pentru obținerea bursei, care se va ține la Facultatea de Belle-Arte din București, vor concura tineri din Romanați și Ilfov, iar bursele vor purta numele soției mele iubite, Catina I. Hagiescu-Mirește.

Făcut astăzi, 24 mai 1904, în Caracal [9].

În condițiile în care magistratul Ion Hagiescu-Miriște a fost numit Consilier al Curții de Apel din Constanța, numire care a survenit odată cu intrarea României în război, acesta a mai adus unele completări textului testamentului său - întocmit în 1904 :

Astăzi, când armata glorioasă, sub conducerea celui mai bun și mare cetățean, viitorul împărat al românilor, care luptând cu el însuși și-a tăiat ultimele legături sufletești

**Casa Ion Hagiescu-Miriște, februarie 2016
(Arhiva familiei Pătru)**

cu țara lui de origine și a întreprins, cu succes, crearea României-Mari, trebuind și eu să merg la locul datoriei, în exercitarea funcțiunii de Consilier al Curții de Apel din Constanța, oraș atât de mult vizitat de aeroplanelor și hidroavioanele inamicului, dovedit neputincios pe largul câmp de luptă cinstită, dar tare, ca pe furiș și fără pericol pentru el, să arunce bombe și cofeturi otrăvite copiilor, femeilor și bătrânilor, m-a (n.n. m-am) gândit la nesiguranța vieții în asemenea călătorii și a șederii în acel oraș și am recitat

testamentul mai sus cuprins, făcut în anul 1904, Mai în 24, în Caracal. Deși după atâtea ani, însă, ca lucrarea ieșită din sufletul am rămas același, iubitor de soție și de copiii țării, dacă soarta nu a voit să ne dea pe ai noștri proprii încât aprob din toată inima acest testament și doresc ca să se execute întocmai.

Cum de la anul 1904 și până astăzi, obiectele noastre de artă s-au înmulțit, am socotit în cazul când și iubita mea soție ar voi să le păstreze și să le dea tot județului Romanați, stăpân deja pe nuda proprietate și a casei din Caracal unde locuim, la moartea mea județul să fie dator, în așa împrejurare, să păstreze pentru totdeauna casa spre a servi ca muzeu.

În acest scop, din primele venituri ce va încasa, va face toate cheltuielile necesare de amenajarea casei în muzeu și apoi treptat și în fiecare an, după mijloace, menajând binențele bursierii, va cumpăra după indicațiunile Directorului (Decan) al Facultății de Belle-Arte sculpturi și tablouri de la tineri artiști săraci, care promet a deveni celebri.

Muzeul va fi și o școală de frumos pentru romanațeni și un mijloc de încurajare a artiștilor săraci, având focul sacru al artei.

El va purta numele scumpei mele soții.

Adăugat spre completare astăzi, 13 septembrie 1916, în Caracal.

(ss) Ion Hagiescu-Miriște [10]

După moartea unuia dintre cei mai mari colecționari de artă romanațeni, survenită în 1922, soția acestuia Catina I. Hagiescu-Miriște s-a prezentat în ziua de 15 iunie 1922 cu testamentul la Tribunalul Romanați. Originalul, scris cu cerneală violetă, a fost depus la

tribunal cu petiția nr. 12.517/1922. Prefectura județului Romanați, prin adresa nr. 1.156/06 martie 1923, cerea Tribunalului Romanați să delege un judecător de a face inventarul întregii averi *testată de decedatul I. Hagiescu-Miriște, fost consilier de curte județului Romanați* [11].

În inventarul realizat au fost înscrise următoarele bunuri mobile și imobile:

- casa din Caracal, pe strada Crinului, nr. 2, cu o grădină în suprafață de 3.500 m.p.;
- un teren în Caracal, pe strada Privighetorilor, în suprafață de 829,34 m.p.;
- ¼ dintr-un loc viran în București, strada Popa Nan nr. 68, cu suprafața de 7.192 m.p., rămas de la Dumitru Hagiescu-Miriște;
- teren viran în Constanța, bulevardul Ferdinand, în suprafață de 600 m.p.;
- 20 pogoane pământ de muncă, în moșia Sărbeni-Moșneni, județul Vlașca.

Aceasta era averea imobilă.

Ca avere mobilă, în inventar au fost trecute numeroase titluri de rentă, acțiuni, înscrisuri etc. pe care le avea la diferite bănci din București, Caracal etc. Nu s-a vorbit nimic despre tablouri [12].

Prin Înalt Decret Regal, nr. 4.356/1922, aflat în copie în dosarul 2.017/1922, se aproba ca Prefectura Romanați să primească testamentul lui I. Hagiescu-Miriște. Redăm art. 1 al Decretului:

Art. 1 Se autorizează de noi, ca Prefectura județului Romanați să primească legatul prevăzut în testamentul defunctului Ion Hagiescu-Miriște...

Dat în București la 19 octombrie 1922 [13].

În anul 1927, Prefectura Romanați cerea Tribunalului din același județ să facă transferul averii rămase de la I. Hagiescu-Miriște. Prin Jurnalul nr. 7.596/04 octombrie 1927, acesta admite cererea făcută de Prefectura județului Romanați și ordonă trimiterea averii mobile și imobile care a aparținut defunctului I. Hagiescu-Miriște acesteia [14].

La 5 ianuarie 1931, Prefectura Romanați încă nu intrase în posesia proprietăților, deoarece la data de mai sus adresa o cerere Tribunalului Romanați *să dispună să se intervină la Corpul portăreilor acestui Tribunal, pentru a se face formele de predare a nudei proprietăți, asupra mobilelor din Caracal.*

Prin Jurnalul nr. 8/05 ianuarie 1931, Tribunalul *ordonă corpului de portărei Romanați a executa dispozițiile Jurnalului acestui nr. 7.596, îndeplinind formalitățile de predare a nudei proprietăți asupra ...* [16].

Ultimul act al dosarului este o cerere a Ecaterinei I. Hagiescu-Miriște prin care solicită să i se plătească de către administrația financiară suma de 55.750 lei. Cererea este înregistrată la Tribunal cu data de 7 mai 1943. Ecaterina I. Hagiescu-Miriște a încetat din viață în anul 1943, după cum a comunicat, printr-o scrisoare, Dorel Stamatopol, nepotul ei. Colecția a intrat în posesia unei nepoate (Stamatopol), după cum consemna profesorul emerit Crăciun Pătru.

În 1949, în Caracal s-a deschis *Muzeul Romanațiului*; 27 de tablouri, aparținând colecției Ion Hagiescu-Miriște, semnate N. Dărăscu, Dupont, N. Grimani, O. Obedeanu, Ambrosini, Uberto Boccioni și alți artiști plastici renumiți, au fost donate muzeului. Cu siguranță, colecția a fost mult mai bogată, dar dragostea de frumos pe care a nutrit-o magistratul caracalean nu a fost “împărtășită” de urmașii acestuia, obiecte deosebit de valoroase fiind distruse sau înstrăinate. După mai bine de un secol de la întocmirea testamentului, obiectele din mica – dar valoroasa – *Colecție Hagiescu* zac într-un depozit,

prăfuite și uitate, iar casa - cumpărată și amenajată să bucure ochiul și să încânte sufletul, cândva - acum stă să se prăbușească.

Conacul Hagiescu, cunoscut și sub numele de Hanul Haiducilor, din localitatea Deveselu¹⁵

Note:

1. Mihai vodă Șuțu dăruie moșia orașului Caracal boierului Filipescu ca un lucru slobod ce era. Acesta va dăruie, în anul 1793, moșia lui, de 14.000 de pogoane, bisericii domnești și școlii orașului, cu condiția „...să o stăpânească orășenii și purtând grija cu a lor cheltuială pentru toate orânduilele atât ale bisericii trebuințe cât și ale școlii, a se întemeia cu dascăl vrednic și pururea în toată vremea (Dana Roxana Dincă, Vera Grigorescu, Sabin Popovici, *Monografia Municipiului Caracal*, Editura Tiparg, 2007, p. 47, apud V. A. Urechia, *Istoria Românilor*, vol. II, București, 1891, p. 38).

2. Din veniturile obținute, 1.200 lei anual erau folosiți pentru școala din satul natal, iar restul, cam 8.500 lei anual, pentru bursele studenților săraci, dar merituosi, din Romanați. Biblioteca sa, formată dintr-un număr mare de volume, în jur de 1.600 de cărți, a fost donată gimnaziului «Ioniță Asan» din Caracal, pentru folosirea elevilor, profesorilor și a publicului (Dumitru Botar, *Fiii Romanațiului*, Editura Lotus-Co, Craiova, 1996, p.155).

3. În fiecare an, cu prilejul a diverse sărbători, oferea țăranilor sau copiilor săraci ajutoare bănești sau în natură. Elevilor cu rezultate bune la învățătură de la gimnaziul «Ioniță Asan» le-a dăruit cărți și haine, iar de la Paris a adus pentru această unitate de învățământ planșe de anatomie și istorie naturală. Spitalului din Caracal i-a dăruit 12.000 lei, iar Societății Geografice Române i-a oferit 500 de lei pentru cea mai bună hartă geografică a județului Romanați (Dumitru Botar, *op. cit.*, p. 236).

4. Prin testament a lasat județului Romanați moșia de 120 de pogoane din comuna Preajba, cu obligatia ca din venitul ei să se întrețină două paturi la spitalul din Caracal, iar pe ele să figureze câte o tăbliță cu numele lui și al soției, Eugenia Prejbeanu (Ștefan Ricman, *Monografia județului Romanați*, Editura Măiastra, Târgu-Jiu, 2011, p. 165)

5. Fost prim-președinte al Tribunalului Romanați, a lăsat județului casa sa din Caracal, precum și o bogată colecție de obiecte de artă, pentru a servi ca muzeu (Ștefan Ricman, *op.cit.*, p. 165).

6. Dumitru Botar, *op. cit.*, p. 176.

7. Idem.

8.<http://gazetanoua.ro/index.php?mod=stiri&id=12090&title=Ion-Hagiescu-Miriste--magistratul-caracalean-indragostit-de-arta.html>

9. ANR, Fond Tribunalul Romanți, dos. 2017/1922, ff. 9-12.

10. *Ibid.*

11. *Ibid.*

12. *Ibid.*, f. 25.

13. *Ibid.*

14. *Ibid.*, f. 28.

15.<http://gazetanoua.ro/index.php?mod=stiri&id=12090&title=Ion-Hagiescu-Miriste--magistratul-caracalean-indragostit-de-arta.html>

16. *Ibid.*, f. 62.

INEDIT.

JURNALUL ARTISTIC AL MAESTRULUI SPIRU VERGULESCU (XII)

Spiru Vergulescu- „Autoportret cu beretă roșie”.

Paginile de jurnal ne dezvăluie laboratorul creației vergulesciene. Schițele viitoarelor lucrări, cu adnotări documentare, de compoziție sau de game cromatice ne arată munca unui artist care se respectă pe sine și pe iubitorii de artă. De multe ori spunea că talentul nu te ajută prea mult dacă nu este slujit de muncă asiduă. Maestrul păstrează caietele de impresii de la primele expoziții personale. Extraordinar!

Mă consider un om norocos pentru că am avut șansa de a fi în preajma unor oameni adevărați. Gunka și Spiru Vergulescu se numără printre ei. Până la valorificarea integrală a paginilor Jurnal Spiru Vergulescu, am optat să publicăm selectiv însemnările maestrului în revista „Memoria Oltului și Romanașilor”, care, în mod cert, i-ar fi plăcut. Este acesta un modest semn de bună

aducere aminte a unui cuplu de mari artiști, pictorul Spiru Vergulescu și muziciana Gunka Vergulescu.

Intervențiile noastre în textul original ca și întreruperile le-am încadrat între paranteze drepte.

dr. Aurelia Grosu

Caietul XXXII (continuare)

7 nov. 1973. Vernisaj „Expo 73” . Pictură – Grafică. Institutul de Construcții București. Expun studenți și profesori din cadrul cercului de arte plastice de la Facultatea de Instalații, coordonat de pictorul Spiru Vergulescu.

Suntem preocupați să ne cumpărăm casa în care locuim din dec. 1961. Am făcut cererea, măsurătorile. Urmează perfectarea documentelor.

Decembrie 1973 – ianuarie 1974 fac desene [atașate în Jurnal n.n.] care, cred eu, pot vorbi foarte clar despre modul în care se dezvoltă gândirea mea plastică atât în timp, cât și ca modalitate de reprezentare a unui subiect, pornindu-se de la factorul care a declanșat întreprinderea mea în acest sens.

Interviu dat lui Goran Gatev despre arta românească pentru cartea sa „*Drumuri carpatine*” (despre România).

În februarie 1974 sunt preocupat să-mi transform iar camera-atelier. Am pictat și parchetul ca să nu mai am probleme cu covorul. L-am făcut gen dale ca în „atelierul” lui Vermeer și a ieșit foarte de efect.

Locuința aceasta a devenit proprietatea Gunkăi și a lui Spiru Vergulescu la prețul de 65 000 lei. S-o stăpânim sănătoși!

*„Fără ceilalți ești singur.
Cu ceilalți ești o individualitate”.*

Henri Wald
26 II 1974/U.A.P.

9 – 10 martie 1974

Sunt preocupat de titlurile ce trebuie să le dau lucrărilor pentru expoziția municipală.

M-am hotărât la:

„Citadină” (este vorba de biserica anglicană)

„Pe podul Mogoșoaia”

„Din vechiul București” (de pe str. Gutenberg)

9 martie 1974, revista „Magazin” interviu cu un tânăr nevăzător „Unui nevăzător nu-i place să fie compătimit” în care face referire la Gunka Vergulescu, profesoară de muzică [Gunka Vergulescu a absolvit Conservatorul din București - clasa violoncel n.n.]: „Muzica e un teatru vorbit. Mă pasionează s-o înțeleg. La început n-o înțelegeam. De pe la 16 ani am început s-o pricep fiindcă la școala de ambliopi din București am avut o profesoară de muzică nevăzătoare și ea, extraordinară. Mi-a rămas în suflet lecția despre Mozart, poate pentru că a predat-o pe fundalul unei simfonii de Mozart”.

Adresă a Comitetului de cultură și educație socialistă București prin care i se aduce la cunoștință pictorului Spiru Vergulescu că juriul a admis pentru „Salonul de pictură și sculptură” al municipiului București lucrările: „Pe podul Mogoșoaiei” și „Din vechiul București”. Lucrarea „Citadină” nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru admitere.

Autoportret.

„Artistul își creează propria lui evocare și încearcă să-i comunice privitorului, prin mijlocirea obiectului pictat, percepțiile și ideile sale cele mai subiective”.

Pierre Courthion

(„Curențe și tendințe în arta secolului XX”, 1973)

Duminică, 28 aprilie 1974, eram la Herești – Gunka, eu, D-na Margareta Sterian în localul nou – ne-a plăcut foarte mult.

Caietul XXXIII

[Adresă a Uniunii Artiștilor Plastici prin care i se aduce la cunoștință că a fost propus să participe cu lucrări la Festivalul internațional de artă de la Perth – Australia]. În jur de 21 mai 1974 ne frământam cu Gunka în legătură cu modul cum să ne petrecem vacanța. Vroiam și în România și în Bulgaria. Până la urmă ne-am limitat la Bulgaria, rămânând ca între timp, după ce ne vom întoarce, să mergem cum și când

vom putea prin România.

Transcriere Ion Frunzetti referitoare la modul cum se reflectă activitatea unor artiști în presa timpului:

„Nu ecurile de presă decid, ci felul în care ne oglindim noi în operă”.

Ion Frunzetti

adunarea generală de partid

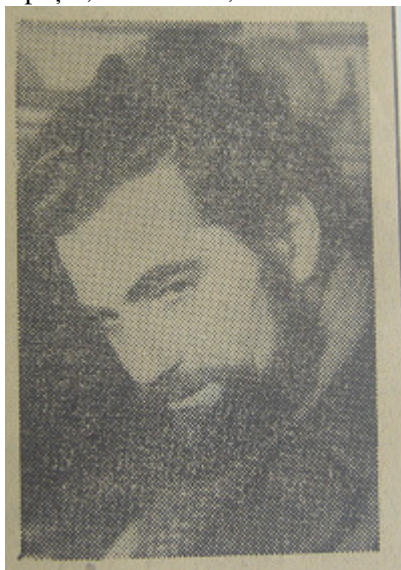
U.A.P. 30 X 1974

La începutul lui decembrie 1974, moare la Stoikite (Bulgaria) – bunicul dinspre mamă al Gunkăi – Trifon K. Andreev.

După cum poate știți, a intrat în obiceiul Muzeului de Artă să facă unele evocări acelor artiști care, cândva, au contribuit, mai mult sau mai puțin, la întărirea, la dezvoltarea și la ridicarea prestigiului artei românești. La aceste evocări, uneori, ai surpriza să auzi și lucruri interesante despre unii artiști despre care ai citit numai rânduri searbăde, strict informative și fără pic de sentiment, dacă nu de-a dreptul tendențioase, spre a acorda scrisul cu cerințele de moment.

D-na Alexandrina Zberea este un om inteligent și deosebit de dotată pe linie artistică, mai ales ca graficiană. Sunt curios ce fel de pictură o să facă. Vom vedea. Frumos din partea D-neai că ne-a invitat.

În după amiaza lui 30 I. 1975 (joi) am mers la biblioteca U.A.P. unde am citit niște rânduri foarte interesante în legătură cu Paul Delvaux (Jacques Meuris, „7 dialogues avec Paul Delvaux – accompagnés de 7 lettres imaginaires”, Editions du Soleil Noir, Paris, 1971).

O altă expoziție. Sunt invitat la vernisajul expoziției de pictură și tapiserie – Margareta Sterian. Cred că va avea succes. Nu știu în ce să o admir mai mult. De curând i-au apărut și două volume: „Mâhnirea e mai grea decât marea”, tălmăciri din lirica veche a Irlandei și un splendid volum de poezii originale „Soare difuz” care este scris cu mare sensibilitate și un talent incontestabil.

4 februarie 1975. Seara, la televizor, o surpriză care mi-a tăiat respirația. Imagini filmate, găsite întâmplător, cu Serghei Esenin. Am fost profund impresionat, așa cum m-a impresionat, parcă în seara lui 24 XII când au dat o peliculă găsită cu Maria Tănase, marea mea pasiune în muzica populară românească. În seara lui 5 februarie, după vernisajul Margaretei Sterian, voi avea bucuria să văd toată pelicula cu Serghei Esenin pe care a anunțat-o numai ca să suscite interesul telespectatorilor. Pe mine m-a zdrobit de emoție, ca un mare admirator al liricii sale.

21 februarie 1975. Cu sentimentul profundului omagiu datorat glorioșilor noștri înaintași, revista „Contemporanul” reproduce în numărul de față (21 II. 1975), câteva din cele mai cunoscute tablouri ale lui Ioan Andreescu, tablouri decapitate dintr-o perpetuă lipsă de respect față de marele artist, care, din nefericire, mai persistă și azi.

Sunt preocupat și de o compoziție cu Eminescu, în afară de compoziția cu Andreescu, pentru expoziția republicană, dar cred că voi abandona ideea. Dar, deși mă

gândesc să abandonez compoziția cu Eminescu, Eminescu nu poate fi prezentat oricum, am descoperit cartea lui Petru Vintilă „*Eminescu, roman cronologic*”, pe care am luat-o de la Biblioteca tineretului (fostă Biblioteca artelor), unde m-am înscris în acest scop.

28 februarie 1975. De acum încolo în caietele mele spicuiesc multe din datele care mi se par cele mai interesante privind viața, clipă cu clipă, a marelui nostru poet, Mihai Eminescu [urmează desene inspirate din lirica eminesciană].

[Notă. Spiru Vergulescu s-a impus ca unul din marii desenați ai poetului nepereche, Mihai Eminescu. După o minuțioasă cercetare și nenumărate variante în creion și apoi în tuș cu penița, realizează 101 lucrări de grafică (ilustrații în tuș cu penița referitoare la viața și opera eminesciană) donate Memorialului de la Ipotești, iar în anul 2000 editează, prin mijloace financiare proprii, albumul „*Periplu și univers eminescian*” în care sunt incluse 60 desene. Un critic de artă spunea că în viața lui Spiru Vergulescu au conviețuit patru pasiuni (ordinea este aleatorie): pictura, Gunka, Eminescu și Slatina. De asemenea, maestrul Spiru Vergulescu a realizat ilustrații în peniță la poeziile lui George Bacovia și Ion Minulescu (cele 32 de desene la lirica lui Ion Minulescu au fost donate Muzeului Județean Olt). În plus, reamintim mapa cu desene „București de ieri și de azi” care, pe lângă valoarea artistică are și o valoare documentară, multe clădiri desenate de Spiru Vergulescu fiind demolate în timp. Mapa a fost donată Casei Muzeu Gunka și Spiru Vergulescu Slatina].

La 26 februarie 1975 încep

Caietul XXXIV

Joi, 27 februarie, orele 16. Mă aflu la Muzeul de artă al R.S.R. în fața „Autoportretului” lui Ioan Andreescu. Marele artist împlinește astăzi 125 de ani de la naștere. Este pictorul pe care-l prețuiesc cel mai mult din toată arta românească.

Privesc acest autoportret pentru a nu știu câta oară și ca de fiecare dată, și acum, mă simt zguduit de modul simplu, dar măreț în care s-a prezentat, pentru a lăsa posterității o imagine cât mai veridică, prin portretul, pe care de fapt, dorea să-l lase ca amintire mamei sale.

Dat fiind faptul că chiar în zilele acestea lucrez intens la un tablou cu artistul în atelier, am venit special de mai multe ori ca să-i studiez autoportretul, singurul document demn de luat în seamă pentru tabloul meu.

Observându-l, sunt uimit de echilibrul compozițional, monumentalitatea figurii și de admirabilele acorduri de griuri colorate. Poate fi socotit pe drept cuvânt o simfonie de gri. Mai constat că acest autoportret este pictat peste o lucrare mai veche, un peisaj cu case. Se pare că este vorba de niște case, pomi și un drum. S-ar putea să fie vorba de un fragment dintr-un tablou mai mare. Oricum, sub autoportret se află ceva și acesta este certamente un peisaj.

12 martie 1975. După ce am procurat, cu chiu cu vai, cadourile pentru Liliana și Svetlin ca și pentru fetele lor, am mers cu Gunka la Galeriile de artă ale municipiului București unde am vizitat expoziția de pictură și sculptură a bursierilor „Th. Aman” și „Fr. Storck”, pe anii 1973 – 1975.

Expun:

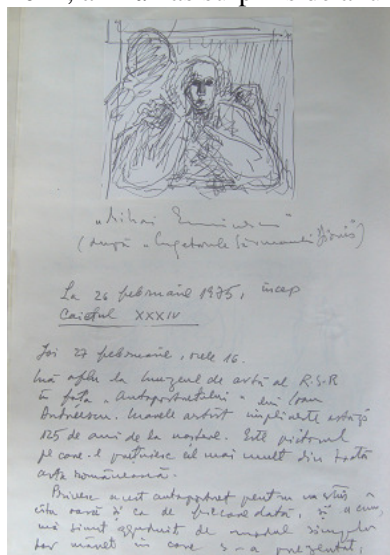
Gheorghe Constantin, cu un pronunțat simț al culorii;

Mihai Mircea Ciobanu, cel mai interesant deși puțin impersonal;

Ion Ressu, nepotul de fiu al lui Camil Ressu, ca tematică merge pe urmele bunicului său dar ca picturalitate îl depășește. Poate un rol deosebit joacă aici tinerețea lui; Cristina Călinescu, bună coloristă; Sculptorii sunt aproape toți interesanți. Cel mai mult îmi plac Elod Kocsis și Nicolae Fleissig, cred într-un viitor frumos al lor.

13 martie 1975, joi [adăuga cu insistență ziua de joi, pentru că se se născuse într-o zi de joi, 13 sept. 1934 n.n.]. Ieri, după ce și-a cumpărat cărți de o mie de lei din librării și anticariate, Svetlin Rusev a părăsit capitala noastră bucuros că ne-am revăzut, că s-a întâlnit cu minunile muzeelor și colecțiilor noastre, că a ajuns la frumoase rezultate cu Uniunea noastră prin persoana lui Brăduț Covaliu. Seara era cât pe ce să ajungem cu Gunka la gară , după plecarea trenului, fără să ne putem lua rămas bun de la el.

Azi mergând pe strada „Ștefan Luchian”, din b-dul Republicii spre str. Plantelor, drumul nostru zilnic ce duce la școala Gunkăi, și citind „Str. Ștefan Luchian 1868-1916 – pictor român”, amuzându-mă pe socoteala mea i-am spus Gunkăi: „Cine știe când va fi scris pe tăblița unei străzi: << Str. pictor Vergulescu, 1934-2014>>”. După ce am spus 2014, am rămas surprins de anul care l-am dat ca încheiere a vieții și carierei mele și m-am gândit cam câți ani voi avea. M-am bucurat când mi-am dat seama că era vorba de nu mai puțin de 80 de ani. De altfel eu mi-am programat expozițiile curente și retrospective exact până la 80 de ani, dacă voi mai trăi, să se ocupe statul.

Pagină de jurnal cu un portret al lui Mihai Eminescu.

Tot azi, pictorița și scriitoarea Margareta Sterian m-a chemat să citesc cele 6 pagini de proză care se referă la viața ce-o trăim noi doi, Gunka și eu, pagini care sunt un adevărat poem al fericirii. Intenționează să le publice într-o culegere de proză. Le aștept cu nerăbdare și bucurie. Încă nu a stabilit titlul. Am mai văzut puțină artă și am pictat asupra unui apus de soare pe care mi l-a cerut cineva. A ieșit frumos, deși este un caz particular, nu ține de stilul meu. Sunt, dacă vrei, puțin concesiv.

Duminică 16 martie 1975. La Buzău mari festivități culturale cu care prilej s-a deschis expoziția de mai sus unde am fost cu Margareta Sterian și Gunka [imagine atașată jurnalului].

*

[Citeam înmărmurită aceste rânduri în perioada când asiguram ghidajul la expoziția „Străzile și casele lui Spiru Vergulescu” (atunci am intrat în posesia Jurnalului), organizată de Muzeul Județean Olt pentru a marca împlinirea a 80 de ani de la nașterea pictorului Spiru Vergulescu, septembrie 2014, Sala Constantin Brâncuși - Parlamentul României. Am trăit un sentiment de emoție și tristețe greu de descris.

Spiru Vergulescu a murit, neașteptat, mai devreme cu 7 ani, anume pe 8 mai 2007. Doamna Gunka l-a urmat peste 5 ani, după ce i-a făcut un frumos semn de neuitare la mormântul din cimitirul Cernica și i-a amplasat o placă comemorativă pe fațada blocului unde au locuit, str. Ion Câmpineanu, București.

Gunka și Spiru Vergulescu trăiesc în continuare prin minunatele amintiri ale celor care i-au cunoscut, prin opera inconfundabilă semnată caligrafic : S Vergulescu.]

VECHII PROPRIETARI AI MOȘIEI MIERLEȘTII DE SUS, JUDEȚUL OLT

Prof. Cătălin Barbu, Prof. Mihai Barbu

Moșia Mierleștii de Sus, plasa Mijlocu, județul Olt, a fost înainte de reforma agrară din 1864, în proprietatea pitarului Drăghici Găbunea și a fratelui acestuia, George Găbunea. George Găbunea a avut trei fii: Nicolae, Ilie și Gligore. Drăghici Găbunea a avut doi moștenitori: Vasile Drăghici Periețeanul și Maria Drăghici Periețeanul. Despre Vasile Drăghici Periețeanul și proprietatea sa de circa 1170 pogoane am vorbit în numărul 9/2015 al revistei *Memoria Oltului și Romanaților*.

Sora acestuia, Maria Drăghici Găbunea, vinde la 8 iunie 1866, 90 stânjani de moșie domnului Costache Dumitru Găbunea din Mierleștii de Jos, prin următorul act de vânzare:

„...de bună voie și nesilită de nimeni am vândut domnului Costache Dumitru Găbunea 90 stânjani de moșie din hotarul Perieți, cătunul Mierleștii de Sus, Districtu Oltu, cu orice sădiri, clădiri, păduri, ce se va fi aflându pe dânsa și după figura moșiei 1500 galbeni, socotitu fiecare stânjenu câte șasesprezece galbeni și parale douăzeci și șapte, pe care bani i-am primit pe toți deplin în mâinile mele.

Acești stânjani daru de moșie mi-au rămas și mie moștenire de la decedatul meu, părinte, pitarul Drăghici Găbunea, ce-i zicea și Periețeanul care i-am posedatu și-i posedez pacinicu.”

Actul de vânzare a fost legalizat de Tribunalul Districtul Oltu, înregistrat la numărul 2806 și întărit și de Sterie Nicolau.

Din cei 90 de stânjani – *„oprește numai un loc de casă în comună alături de Constantin al lui Pavelu, care acest locu este dat de mine mai dinainte unuia Ionu Florea Mazilu care are lungimea 40 pași și lățimea 40 pași.”*

La 24 mai 1867 – **Gligore Găbunea** fiul lui George Găbunea vinde lui Costache Dimitrie Găbunea *unu stânjani moșie* la prețul de 10 galbeni.

Primăria comunei Perieți legalizează această vânzare la 6 august 1867. Actul este semnat de primarul comunei și notarul D. Popescu. Legalizarea actului se face și de către Tribunalul Județean Olt, la 1 decembrie 1869, conform articolului 1171 – Cod Civil.

La 27 noiembrie 1869, **Nicolae George Găbunea** vinde lui Costache Găbunea doi stânjani de moșie la prețul de *galbeni austrieci zece*. Actul este autentificat de Tribunalul Olt cu numărul 1487/1869 și trecut în registrul de transcripțiuni la numărul 77 pagina 102.

La 21 noiembrie 1870, **Ilie G. Găbunea** vinde domnului Costache Dumitru Găbunea 25 stânjani moșie din Mierleștii de Sus, *„care moșie o am coborâtă și ca moștenire de la răposatul tatăl meu George Găbunea.*

-din muchia dealului de unde este delimitată de perimetrul locuitorilor foști clăcași spre Răsăritu până în matca Vedeței.

-la Apus din razele dealului Balomiru cel Mare până în hotaru Brebeni – tot din delimitarea foștilor clăcași.

-iar în latu pe de la vale de proprietatea D-sale ce o are cumpărată de la varămea Măriuța Găbunea și pe de la dealu cu fratele meu Nae și Gligore Găbunea la prețul de lei noi – 6700, socotit stânjenu, lei noi 268; acești bani am fost datorie dumnealui cu zapisu legalizat de onor Tribunalul și moșia are ipotecă către Dsa”.

Nae G. Găbunea vinde „*patru pogoane de pământ moșie în hotarul Mierleștii de Sus din trupul părții mele de moșie, la prețul de 517 lei noi, socotit 129,25 lei pogonul*” în 1874, septembrie, 15 – semnează N. Găbunea vânzător, O. Ioanide de față.

Acesta mai vinde trei stânjeni la 14 octombrie 1874, apoi 7 pogoane cu 400 lei noi prin următorul act de vânzare: „*Subsemnatul Nae George Găbunea vând 7 pogoane cu delimitările:*

Apus – cele patru pogoane vândute de mine lui C. M. Alexe.

Răsărit – moșia mea sau Vâlceaua Balomiru Mic peste Vâlceaua Balomiru Mare unde se împlinesc cele 7 pogoane în latul și lungul moșiei mele.

La vale – pogoanele moșiei cumpărătorului Costache Dumitru Găbunea și pogoanele locuitorilor date după legea rurală”.

La 11 februarie 1876 **Ion Florea** vinde domnului Costache Găbunea un pogon și jumătate la *prețul de lei noi 150.*

Un act de vânzare întocmește și Gligore G. Găbunea prin care „*vând domnului Costache Dumitru Găbunea partea mea de moștenire ce o stăpânesc în devălmășie cu frații mei Ilie și Nae cu vecinătățile:*

Apus – până în muchia văii satului în capu vii mele plantată de curând, care moșie i-o vând în lungul și latul cât am stăpânire după figura moșiei mele situată în cătunul moșnenii Găbunești ce se alătură în lungu cu moșia Dsale cumpărătoare de la vara noastră Măriuța.

Moșia începe de la Apus din capul pogoanelor Dsale ce le-a cumpărat de la mine și până în muchia văii satului d-asupra apei Iminogului spre Răsărit.

Prețul 1500 lei noi, aproximativ 28 pogoane”.

În felul acesta Costache Dumitru Găbunea devine proprietar a 338 ha și 2990 m.p. din moșia **Găbuneasca**.

La 12 noiembrie 1862 lui Costache Dumitru Găbunea i se naște un fiu – Constantin. Acesta se căsătorește la 4 decembrie 1897 cu domnișoara Aurelia Petrescu. Fiind unicul moștenitor al lui Costache Dumitru Găbunea și devenit inginer de poduri și șosele, primește o danie de la tatăl său Costache Găbunea la 30 decembrie 1894 încheindu-se următorul:

„Act de danie.

*Subsemnatul Costache Dumitru Găbunea proprietar domiciliat în urbea Slatina, district Oltu declar că de astăzi dăruiesc fiului meu **Constantin C. Găbunea – inginer de poduri și șosele**, unicul fiu ce-l am 2000 lei venit anual ce-l percepe din venitul proprietății mele cătunul Catanele, comuna Mierlești, plasa Sâiul de Sus, Districtul Oltu.*

Ca actul să fie valid am rugat pe Onor Tribunalul Oltu de l-am autentificat, rămâind dreptul fiului meu a cere și dobândi transcrierea.

Costache D. Găbunea – proprietar agricol în Slatina.”

Cu acest prilej se încheie următorul:

„Proces verbal

Astăzi 30 decembrie anul 1894.

În pretoriul Tribunalului Districtului Oltu și înaintea noastră N. Cariadi – membru de ședință asistat de ajutorul de greță I. Penescu, s-a prezentat în persoană donatorul Costache D. Găbunea proprietarul și primitorul donațiunii Constantin Găbunea – inginer, cerând a se autentifica acest act de danie format în dublu exemplar – identice dintre care unul nesubscris depuse cu suplicarea la numărul 14623/1894.

Elena Găbunea declară ca unic moștenitor pe fiul său Constantin Costache Găbunea care devine proprietarul moșiilor Măgureanca și Catanele din comuna Mierlești și Găbuneasca din comuna Perieți.

Autentificarea declarației se face prin Procesul Verbal nr. 8700 din 15 octombrie 1904, încheiat în pretoriul Tribunalului Olt.

Președinte, I. Vărzaru.”

Inginerul Constantin Găbunea întregește moșiile primite ca moștenire de la tatăl său cumpărând și alte proprietăți.

Grefa Tribunalului Olt autentifică următorul:

„Certificat

Conform cererii înregistrate la numărul 8049/913

Subsemnatul Grefier certific că prin actul de vânzare autentificat de acest Tribunal sub numărul 644/910 și transcris la nr. 3223/910 Dl C. N. Demetrescu proprietar din Slatina vinde Dlui Constantin C. Găbunea proprietar din comuna Mierlești – Olt o întindere de 35 ha și 7236 m.p. pământ situat în comuna Mierlești județul Olt ce-l posedă moștenire și parte cumpărat de la defunctul Costache D. Găbunea cu actul de vânzare transcris la acest Tribunal sub nr 118/98, pe preț de lei 33161 bani 65, din care lei 13161 bani 65 s-a primit de domnul vânzător la facerea actului, iar restul de 20000 care este averea dotală a soției domnului vânzător C. N. Demetrescu și pentru care s-a luat inscripțiune legală conform jurnalului Tribunalului Olt, nr 17/92 rămâne a se depune după 5 ani de zile de către cumpărătorul Dl C. C. Găbunea la casa de depunere ca fond dotal iar recipisa de Consemnare se va depune la Tribunalul Olt spre conservare plătind și un procent anual de 8%; rămânând astfel ca, până la plata definitivă a sumei de lei 20000 vânzătorul își rezervă privilegiul asupra sus zisei moșii..

Drept care am eliberat prezentul Certificat.

Grefier, semnatura S.S. indescifrabil

Condicar, S. S. indescifrabil

Pecetea,

Nr. 9151/1913 martie 12.”

Pentru a putea cumpăra proprietăți, Constantin Găbunea se împrumută la Prima Societate de Credit Funciar Român, încheindu-se contractul condițional de împrumutare înscris la Tribunalul Județean Olt la 9 decembrie 1904 sub numărul 118/ vol. I, Contractul de realizare autentificat de Tribunalul Ilfov, secția de Notariat la 21 decembrie 1904 sub numărul 11103/ vol. I și următorul:

„Act de împrumutare

Între subsemații Dumitru Protopopescu subdirector al Primei Societăți de Credit Funciar Român din București, autorizat de Consiliul de Administrație al acestei societăți prin Procesul Verbal din ziua de 1 decembrie 1904 – nr. 1713 de o parte și Constantin C. Găbunea proprietar de altă parte, împrumut suma de 70000 lei pe 50 de ani, prin anuități, calculate cu dobânda anuală de 5% alocațiunea de 50 bani la suta de lei pentru cheltuielile de administrație și pe amortizarea anuală socotită pe 50 ani cu începere de la 1 ianuarie 1905. Aceste anuități le voi plăti în numerar monedă de aur sau în cupoane cu termene împlinite de scrisuri funciare, cel mai târziu jumătate la 1 Maiu stil nou în sumă de lei 2086 și bani 84 și jumătate la 1 noiembrie stil nou în sumă de lei 2086 și bani 84.

Semnătura lui Constantin Găbunea , proprietar domiciliat la moșia Măgura, comuna Mierlești, plasa Perieți, județul Olt.”

Ordonanța de înscripțiune ipotecară cu cesiune de rang numărul 118 din 1904, dec, 9, avea următorul conținut:

„Astăzi la 9 decembrie 1904 – înaintea noastră Președintele Tribunalului Olt, s-a prezentat în persoană, avocat Grigore Vulturescu, din partea Primei Societăți de Credit Funciar Român din București și Constantin Găbunea, ambii prin petițiunea domnului Constantin Găbunea, înregistrată la numărul 26.436/ 9 decembrie 1904, au cerut să ordonăm înscripțiunea ipotecară asupra moșiilor domnului Constantin C. Găbunea care sunt:

I. Găbuneasca sau Perieții de Jos (Mierleștii de Sus) – comuna Perieți.

II. Măgura sau Măgureanca – comuna Mierlești cu toate trupurile din care se compun pentru asigurarea sumei de 70.000 lei.

-Căutând registrul de înscripțiuni, transcripțiuni și urmăriri conform articolului 726 din Procedură Civilă asistat de domnul greșier și aceasta – de la 1870 – 1899 inclusiv, pe numele domnului Dumitru Găbunea ; Constantin Găbunea de la 1870 – 1881; pe numele Grigore G. Găbunea de la 1870-1877; pe numele Ion Florea de la 1870 – 1880; pe numele Nae Găbunea de la 1870 – 1882; pe numele Barbu Alexe de la 1898 – până azi, 9 decembrie 1904 pe numele Constantin C. Găbunea, s-a găsit asupra subziselor imobile următoarele sarcini:

I. Înscripțiunea ipotecară nr 45/ 1 decembrie 1876 luată în favoarea doamnei Elena Găbunea pentru asigurarea dotei sale de 2292 galbeni.

II. Sub nr 85 din 1902 – ipoteca constituită în favoarea doamnei Elena Zăgănescu pentru 10.000 lei.

III. Ipoteca de lei 9600 datorată domnului Ion Vărzaru și înscrisă sub nr. 92/1902.

Având în vedere că pentru acestea două din urmă, creanțele ipotecare ale doamnei Elena Zăgănescu și Ion Vărzaru, se stipulează în actul de împrumut, că ele se vor achita din suma luată cu împrumut de la zisa Societate de Credit de domnul Constantin C. Găbunea.

Văzând că taxa de înregistrare s-a plătit conform legii Casieriei Centrale de la Ministerul de Finanțe se constată din viza chiar pe act

Având în vedere dispozițiile articolelor 1781 și 1782 Cod Civil

ORDONĂM

Înscripțiunea prezentului act în registrul de ipoteci și această înscripțiune ipotecară va rămâne de drept în primul rang de îndată ce se vor achita creanțele ipotecare ale dnei Elena Zăgănescu și dlui I. Vărzaru conform actului de împrumut și în baza declarațiunii de cesiune de rang în favoarea Primei Societăți de Credit Funciar Român din București de către dna Elena Găbunea a cărei ipotecă de galbeni 2292 înscrisă la 1 noiembrie 1876 sub nr. 45 va rămâne de acum chiar în al doilea rang după înscripțiunea ipotecară în favoarea societății.”

Pentru realizarea împrumutului ce s-a contractat la Prima Societate de Credit Funciar Român s-a eliberat și următorul Certificat:

„Subsemnații – proprietari din județul Olt, plasa Perieți, comuna Perieți, încredințăm că domnul Constantin Costache Găbunea este deplin proprietar al moșiei Găbuneasca, învecinându-se la:

Miază Noapte – frații Gligore și Nae Găbunea

Răsărit – apa Vedița

Miază Zi – doamna Săftica Munteanu

Apus – Moșia Brebeni a Casei Școalelor

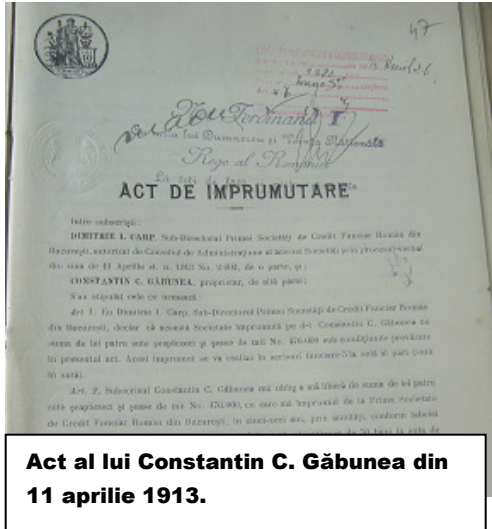
Ale noastre semnături legalizate de primăria comunei pentru a-i servi la împrumutul ce se va contracta la Prima Societate de Credit Funciar Român.

Semnează, I. G. Massu.

D. C. Dumitrescu

Maior C. Maican.”

Între timp inginerul Constantin C. Găbunea devine pe deplin proprietar al moșiei Catanele, prin cumpărarea de la Anton Vlădescu a părții de moșie care nu mai era proprietate a bunicului său Dumitru Găbunea. În anul 1911 se adresează Tribunalului Olt pentru a i se întocmi hotărnicii pentru cele trei moșii.

Act al lui Constantin C. Găbunea din 11 aprilie 1913.

Deși el devine mai întâi proprietar al moșiilor Găbuneasca și Măgureanca, hotărnicii acestora au rămas în lucru. Avem numai o însemnare a inginerului hotarnic Antonescu G. Veruncula, care realizează o copie redusă la scara 1:10.000 a hărții moșiilor: Găbuneasca – de 199 ha, 590 m.p (398 și 9/24 pogoane) și Măgureanca – de 138 ha și 6400 m.p (276 și 15/20 pogoane). Total 338 ha, 2990 m.p.(675 pogoane).

Drama învățătorilor refugiați din Olt și Romanați

Ion D. Tîlvănoiu, Vasile Radian

Aneta C. Bălă (născută Popescu) a fost învățătoare, cu titlul provizoriu din 1937, în comuna Poenița din județul Sălaj, teritoriu care a fost cedat Ungariei în 1940. În cererea adresată Ministerului Educației și înregistrată cu nr. 001464 din 13 septembrie 1940 de către Inspectoratul Școlar al ținutului Mureș, Alba – Iulia, roagă a fi numită sau transferată la un loc cu soțul său Bălă I. Constantin la una dintre școlile din localitățile Hotărani, Fărcașele, Stoențești – județul Romanați sau la oricare altă comună din jud. Romanați, Vâlcea, Dolj. În aceeași cerere, înv. Aneta C. Bălă scria următoarele: „*Nădăjduiesc Domnule Ministru că înalta Domniei Voastre înțelepciune va aproba această cerere pentru comuna Hotărani unde avem și proprietate, mai ales că azi ne găsim lipsiți de toată agoniseala noastră, fiindcă întreaga noastră mobilă și toate bunurile noastre au rămas în comuna Stărciu, jud. Sălaj, pentru că eram prea izolați de calea ferată*”. La data cererii se afla refugiată în com. Hotărani, jud. Romanați. Conform rezoluției a fost repartizată în com. Hotărani, având casă în localitate. La cerere este anexat un certificat cu nr. 1038 din 5 septembrie 1940 eliberat de primarul comunei Hotărani, plasa Ocolu, V. Ștefănescu, prin care se certifica faptul că Bălă I. Constantin, fost învățător în comuna Stărciu, jud. Sălaj

era originar din com. Hotărani unde posedă teren de cultură, casă proprie, fiind și orfan de război.

Badea Ion, învățător definitiv, a avut post în comuna Rușii –Munți, jud. Mureș. Fiindcă această localitate a făcut parte din teritoriul cedat Ungariei, înv. Badea Ion a rămas fără post. În cererea cu nr. 02878 din 18 septembrie 1940 solicită Inspectoratului școlar județean al Ținutului Mureș să dispună numirea sa într-un post din județul Romanați, de preferință în comuna Zănoaga, jud. Romanați, de unde era originar și unde avea proprietate. În cazul în care nu existau posturi libere în județul Romanați, prefera să fie încadrat în orice localitate din județul Sibiu. În v. Badea Ion se afla concentrat la Regimentul 52 infanterie, compania a 12-a.

Maria I. Năstase, născută Roman, a funcționat ca învățătoare cu titlul definitiv la grădina de copii din comuna Diosig, jud. Bihor. În urma cedării de teritoriu, comuna Diosig a rămas Ungariei, iar înv. Maria I. Năstase s-a refugiat, stabilindu-și domiciliul în orașul Caracal, str. Călărași nr. 1, jud. Romanați. Soțul învățătoarei era originar din Caracal. În cererea cu nr. 02575 din 16 septembrie 1940 solicita un post de învățătoare în Caracal, ținându-se cont și de faptul că avea un copil în clasa a IV-a de liceu teoretic și care urma să-și continue studiile în Caracal, ca refugiat de la Liceul Em. Gojdu din Oradea.

Alexandru M. Marinescu, originar din Corabia, jud. Romanați, a fost învățător cu titlul definitiv și două gradații la Școala primară mixtă din comuna Arman, județul Caliacra. În urma evenimentelor din Cadrilater, înv. Alex. Marinescu a fost evacuat și s-a stabilit în localitatea natală, Corabia, str. Tudor Vladimirescu nr. 17. Rămas fără post, în cererea cu nr. 015733 din 16 sept. 1940 adresată Inspectoratului școlar al Ținutului Marea-Constanța solicita să fie utilizat odată cu începerea noului an școlar 1940-1941 la Școala nr. 1 sau nr. 2 de băieți din orașul Corabia, unde în urma tuturor evenimentelor petrecute avea interese familiare și materiale.

Ionescu Lucreția a funcționat până în anul 1940 ca învățătoare definitivă la Școala primară mixtă din comuna Iad, jud. Năsăud, postul al II-lea. Ruga Ministerul să fie detașată sau utilizată în Caracal unde soțul ei Gheorghe Ionescu era controlor financiar la Circa Financiară din același oraș, având domiciliul pe str. Miron Costin nr. 2. Rezoluția ministrului este favorabilă.

Constantin N. Maria a fost învățătoare cu titlul provizoriu în comuna Medişor jud. Odorhei, având statutul personal cu nr. 86052. În cererea adresată Inspectoratului școlar al Ținutului Mureș menționa: *„Pierzând postul unde am fost numită (comuna Medişor a căzut în zona ocupată de unguri), vă rog să binevoiți a mă plasa într-un post în județele Dolj, Vâlcea, de preferat în județul Romanați deoarece sunt din acest județ, sunt orfană de război și am de întreținut pe mama care-i bolnavă. În cel mai rău caz, vă rog a mă plasa în oricare post din orice județ, salariul fiindu-mi singurul mijloc de sprijin material”*. După evenimentele din Ardeal din anul 1940, învățătoarea Constantin N. Maria își stabilise domiciliul în comuna Cocorăști, jud. Romanați. Conform rezoluției de pe cerere a fost repartizată pentru anul școlar 1940-1941 în comuna Crușov, jud. Romanați.

Ilie Constantinescu a funcționat ca învățător cu gradul didactic II în comuna Preselenți, școala Malinova, județul Caliacra, teritoriu cedat Bulgariei în 1940. Rămas fără post, adresează o cerere Inspectoratului Școlar al Ținutului Marea-Constanța înregistrată pe 18 septembrie 1940 cu nr. 016026 în care scrie: *„Respectuos, vă rog să binevoiți a dispune să fiu utilizat în anul acesta (1940-1941), ca învățător la una din școlile din satele: Morunești, Poeana Mare, Bărăști, Ghioșani, Oltețani, Berbești sau Morunglav din*

județul Romanați, ori în alt post în apropiere de Morunești, satul și comuna natală, unde în prezent mi-am stabilit domiciliul. Prefer Morunești, Ghioșani sau Poeana Mare ca fiind în comuna de origine unde domiciliesc cu familia și unde am bagajul și unde insist pentru Ghioșani. În caz că nu pot fi utilizat la unul din posturile de mai sus, în jud. Romanați, cer a fi utilizat la una din școlile din județul Constanța, unde subsemnatul urmează să primesc pământ și locuință în schimbul celor lăsate de mine, ca și colonist, în Caliacra, dacă statul ne va despăgubi astfel. Se pare că a fost repartizat la Bărăști.

Ioana Cristea a fost învățătoare cu titlul provizoriu cu o gradație, până la cedarea Cadrilaterului Bulgariei, în comuna Cazalgicli, satul Songeac, județul Durostor. În cererea adresată Inspectoratului Școlar al Ținutului Marea-Constanța, din 12 septembrie 1940, solicita un post de învățătoare la școala primară sau țărănească din comuna Dioști, județul Romanați, deoarece era originară din această comună și, în urma refugierii din comuna Cazalgicli, avea tot bagajul în această comună. Învățătoarea Ioana Cristea fusese numită la școala din com. Cazalgicli în anul 1930, având statutul personal cu nr. 18577. În anul 1940, avea un copil minor la școala primară iar soțul era tot învățător.

Dumitru Cristea a funcționat ca învățător definitiv cu două gradații (ultima obținută în anul 1936) la școala din satul Songeac, comuna Cazalgicli, jud. Durostor. Avea statutul personal nr. 12206. În urma evenimentelor din Cadrilater, învățătorul Dumitru Cristea a fost obligat să se refugieze în com. Dioști, jud. Romanați. Trimite o cerere Inspectoratului Școlar al Ținutului Marea-Constanța înregistrată pe 12 septembrie 1940 în care menționează: „...sunt căsătorit cu soție învățătoare, având un copil la școala primară și cu onoare vă rog să binevoiți a interveni locului în drept pentru a fi utilizat la școala primară sau școala țărănească din comuna Dioști, județul Romanați. Motivele pentru care cer utilizarea la școala de mai sus sunt următoarele:

- a. *Soția originară din satul mai sus menționat*
- b. *Tot bagajul îmi este evacuat în acest sat*
- c. *În acest sat posed două pogoane de teren arabil de pe care scot cele necesare pentru gospodărie*
- d. *În acest sat s-a construit o școală nouă de către Fundațiile Regale, la care trebuiește depusă multă muncă extrașcolară pentru a deveni cu adevărat o școală model și cum subsemnatul având o activitate destul de frumoasă, așa cum se constată din anexata adevărință, doresc cu insistență să fiu numit la această școală unde voi munci cu tot dragul ca până acum pentru ridicarea școlii*

Florea D. Bățică, învățătoare cu titlul provizoriu în postul al II – lea, a funcționat până în septembrie 1940 la Școala primară din comuna Cămlăru, satul Aptaat, județul Caliacra. Rămânând fără post prin cedarea de către statul român a Cadrilaterului statului Bulgar în urma tratatului de la Craiova din 1940, învățătoarea Florea D. Bățică solicita printr-o cerere trimisă Inspectoratului Școlar al Ținutului Marea-Constanța (cererea cu nr. 014707 din 7 sept. 1940) să fie repartizată în comuna Gura Padinii, jud. Romanați sau în orice comună din județul Romanați unde va fi repartizat soțul său, Dumitru Bățică (fost învățător cu titlul provizoriu la Școala primară din comuna Hardali, jud. Caliacra) Dacă în județul Romanați nu existau posturi pentru numirea soților Bățică, cerea orice post liber din județul Ilfov, de preferat comuna Sintești din acest județ, unde avea mama văduvă de război, săracă și bătrână, căreia trebuia să-i dea tot sprijinul material și moral. În cerere, insista să fie plasată în același loc cu soțul său.

Traian I. Luculescu a fost învățător titlar la școala primară din satul Pârâul-Capri, jud. Caliacra, având titlul definitiv din anul 1936. În cererea cu nr. 015069 din 10 septembrie 1940 adresată Inspectoratului Școlar al Ținutului Marea-Constanța, menționa următoarele: *Cu deosebit respect vă rog a interveni locului în drept spre a fi utilizat în învățământ pentru anul școlar 1940-1941 la Școala primară din comuna Strejeștii de sus, jud. Romanați fiind comuna mea natală; sau la una din școlile: Bora, Ciulnița sau Cosâmbești, fiind centrele unde au fost evacuate satele din comuna Hardali, jud Caliacra. Până la primirea ordinului de utilizare, mă găsesc la Strejeștii de sus, jud. Romanați, unde mi se va trimite și salariul*".

Niculina D. Grigorescu a fost învățătoare cu titlul definitiv la școala primară din comuna Fundeni în județul Caliacra. După cedarea Cadrilaterului Bulgariei, înv. Niculina Grigorescu se refugiase în comuna Ion Corvin, jud. Constanța. Rămasă fără post, trimite o cerere Inspectoratului Școlar al Ținutului Marea-Constanța (cererea cu nr. 015063 din 10 septembrie 1943) în care arăta: *„... cu respect vă rog să binevoiți a mă numi ca învățătoare în una din comunele: Ion Corvin de unde sunt originară și unde am mamă văduvă de război, în Valea Rea sau Rariștea, jud. Constanța sau în județul Romanați de unde este soțul meu Dumitru Grigorescu. Sunt căsătorită și am doi copii*". Spre sfârșitul cererii apare mențiunea: *„De preferință comuna Rotunda, județul Romanați*".

Pr. I. Hârlăuanu a funcționat ca învățător la școala primară din comuna Alfatar, jud. Durostor. Rămas fără post, adresează o cerere Inspectoratului Școlar al Ținutului Marea-Constanța în care nota: *„Sunt învățător definitiv cu trei gradații, numit în anul 1926, absolvent al Școlii normale Vasile Lupu din Iași. Cedându-se Cadrilaterul Bulgariei, cu respect viu a vă ruga a interveni locului în drept pentru a fi utilizat în una din următoarele comune:*

- a. *Comuna Izbiceni, jud. Romanați*
- b. *Comuna Amărăști, jud. Romanați*
- c. *Comuna Redea, jud. Romanați. (cererea nr. 016196 din 10 septembrie 1940)*".

Învățătorul pr. I. Hârlăuanu era căsătorit (soția gospodină) și avea 3 copii. Avea gradul de sublocotenent în rezervă.

Sasu I. Iosif a fost învățător definitiv cu trei gradații și statutul personal nr. 10705 la școala primară din satul Hasarlâc, comuna Orman, județul Caliacra. Aici, înv. Sasu I. Iosif a funcționat ca învățător și director al școlii de la 1 noiembrie 1925 și până în 1940. Rămâne fără post și trimite o cerere Ministerului Educației Naționale în care menționa: *„Cu respect vă rog să binevoiți a dispune să fiu utilizat în învățământ pe anul școlar 1940-1941, într-unul din posturile pe care le enumăr în ordinea de preferință și anume:*

1. *Într-unul din posturile din orașul Caracal, jud. Romanați, unde am rude și care să-mi dea ajutor familial, având chiar întreaga gospodărie și familie evacuate pe strada Mihai Bravu nr. 38 la un unchi al meu, veri funcționari, etc.*
2. *În orice post din satele din jurul orașului Caracal: Devesel, Comanca sau Vlădila și Traian spre a fi mai aproape de familia mea situată în acel oraș și fetița înscrisă la Școala primară de fete Moga.*
3. *Sau la postul ce se înființează pe lângă Ferma model Ocolna din județul Romanați, fiind în apropiere de comuna mea natală, având acolo interese materiale și familiare. Situația mea militară este: Gradul Serg. T. R., contingentul 1927 în Regimentul 40 infanterie Medgidia*".

SCRIITORUL EUGEN BARBU – JANDARM LA CARACAL ȘI PIATRA-OLT
Prof. Teodor Nedelea, Slatina

Citatele din prezentul articol au fost selectate și extrase din „Jurnalul”-ul publicat de Eugen Barbu în urmă cu exact 50 de ani la E.P.L. (Editura pentru literatură - 1966).

Controversatul om și scriitor Eugen Barbu este absolventul Liceului „AUREL VLAICU” din București. La insistențele tatălui său care era bolnav și își dorea „să moară liniștit”, Eugen Barbu intră la 1 septembrie 1943 în Școala de Ofițeri de Jandarmi din București. Se acomodează greu cu exigențele militare, citește mult și este fascinat de ideile socialiste pe care le susține și promovează.

Din cauza bombardamentelor efectuate de aviația americană asupra capitalei, elevii școlii se mută la Drăgășani în primăvara anului 1944. Deplasarea („marșul”) trece și prin Slatina, văzută ca un „oraș cu fete, praf și pensionari”. Aici a dormit „în internatul unei școli de menaj. Câțiva elevi se îmbată”. După un „popas la Deleni” având „mâncare insuficientă” se ajunge seara la Drăgășani și a doua zi e Paștele.

Palatul Administrativ din Piatra Olt în anii 1940.

Din luna august, Eugen Barbu revine la București în vacanță după „o călătorie îngrozitoare” fiindcă „trenurile nu mai au geamuri”. Când termină concediul se înapoiază la Drăgășani ca să înceapă din nou cursurile și toți elevii anului II „suntem înaintați la gradul de sergent, după o ceremonie sobră”. Puțin mai târziu școala se va muta iarăși la București dar la 1 martie 1945 din considerente ideologice „sandramaua s-a desfășurat”. Acum

sergentul – major Eugen Barbu este repartizat pentru „stagi” la Legiunea de Jandarmi Caracal. Se prezintă la datorie cu întârziere sub motivul unei acoperiri medicale. „Am fost repartizat într-un birou murdar și întunecos unde mi s-au dat niște situații ce trebuie să le țin la zi. Sunt silit să ascult glumele proaste ale majurilor, care, prin vechimea și gradul lor, au ascendent asupra mea. Citesc procesele verbale aduse de la posturile de jandarmi”. Maiorul, comandantul legiunii îi spune cu prietenie : „aici ai să înveți meseria de jandarm”. Într-un timp scurt, E.B. este avansat la gradul de plutonier și transferat la Piatra-Olt. „Nodul feroviar are o judecătorie și vreo cinci prăvălii. Șefii mei, niște plutonieri amabili m-au tratat cu vin servit în sticle de limonadă. Biroul miroase a motorină cazonă, și patul pe care mă așez e tare... a plouat și este foarte frig. Cred că voi

fugi. Plutonierii mă îmbie cu actele lor. Vor să mă învețe meseria de jandarm la teritoriu. Le mulțumesc și nu mă amestec”.

Deoarece noul-venit făcea parte din „promoția democrată” este numit „Comandant al Postului de Jandarmi din Piatra-Olt ” dar refuză oferta și vechiului șef nu-i vine să creadă că poate exista un asemenea gest din partea unui tânăr absolvent democrat. *„Bătrânul se uită uluit la mine. Asta îl face fericit că eu nu voi da curs dispozițiilor comandantului și nu voi lua postul în primire pentru că vreau să scap de meseria asta și o voi face cât se poate de curând... N-am unde să mănânc. Trimit un soldat în sat după alimente. Vine după o oră cu o pâine mare, neagră. N-a găsit nimic. Îmi restituie banii... Noaptea s-a prăbușit patul cu mine. Pe întuneric, înjurând, am încercat să-l așez la loc fără să reușesc. În cele din urmă am renunțat. Am așezat salteaua pe dușumea și am adormit mai departe... Încep să înțeleg de ce beau oamenii ... A treia zi de când am același meniu, la prânz și seara : un castravete (din masa trupei) și o bucată de pâine... Când mușc din castravete, sar semințe mari, albe. Mușc și din pâine. Stomacul mi se strânge crâncen. Foamea e potolită până diseară”.*

Așa a fost situația la început când a sosit în Piatra-Olt dar mai târziu plutonierul Eugen Barbu va locui într-o cameră luminoasă „cu mobilă modernă” unde îl vizitează fetele frumoase și îi aduc flori de liliac. Se implică pasionat în câteva relații sentimentale și servește masa „la o cantină de pe moșia fostului ministru Ion Marian”.

Pleacă de mai multe ori însoțit de un sergent-major să facă inspecții pe teren în localitățile arondate postului de jandarmi. Ajunge astfel în misiune la Brîncoveni, Ociogi, Mărgineni, Tomeni, Greci etc. Jandarmul însoțitor „e bucuros că mai scapă de cerneală și hârțoage” dar poate să mai adune și niște ouă. Acest sergent-major îl „inițiază” pe colegul lui și îl învață că „la teritoriu trebuie să patruleze mai întâi cârciumile, pentru informații”. Fiindcă în „instrucțiuni” existau dispoziții cu privire la obligația de a raporta „starea școlilor”, cei doi jandarmi constată că Școala din Tomeni „e formată dintr-o singură cameră ... fără geamuri... și nu mai funcționează de vreo cinci ani. Învățătorul vine toamna, încarcă lemnele destinate încălzirii, trece pe la oameni să-și ia darul și pleacă”. Bineînțeles că același învățător eliberează la toți elevii înscriși câte o „fitață că a trecut patru primale”.

Continuă deplasarea în zonă și „trecem pe la Mănăstirea Brîncoveni, acum azil de nebuni pe care-l păzesc doi călugări”. E.B. discută în contradictoriu cu „administratorul moșiei prințului Brîncoveanu...” în timp ce „sergentul-major vine în galop aducând un coș plin cu ouă. (Are ordin de la șeful de sector să strângă ouă pentru generali ...

Debutul lui E. Barbu în ziarul *Fapta condus de Mircea Damian* (21 dec. 1947).

că se apropie Paștele)”.

Ca să dobândească autoritate și influență în Piatra-Olt, plutonierul-elev Barbu își amintește : *„iau pușca în spinare și încep de la un cap al satului să-i scriu pe cei care țin câinii dezlegați. După trei ore am umplut un carnet cu procese-verbale ...Spre seară cei mai speriați vin să mă roage să nu-i amendez... În ziua următoare, meniul meu a suferit radicale îmbunătățiri”*.

În ajunul Paștelui E.B. părăsește postul și călătorește la București cu o mașină fără să aibă aprobare în acest sens. *„Paște trist.... Într-un parc, pentru că nu mă scol să salut un maior ce trecuse pe lângă mine sunt chemat și mi se face o întreagă teorie... Sunt umilit”*. La finalul sărbătorilor pascale din nou pornește spre Piatra-Olt și realizează o *„întoarcere neplăcută. Lipsa mea a fost descoperită. Subofițerii sunt speriați de consecințe, eu rămân nepăsător... Maiorul convoacă la Legiune pe toți șefii de post și ne pune în vedere să prindem o bandă de țigani care a săvârșit o serie de omoruri în comuna Ociogi. Sunt șapte victime, ucise cu o armă a cărei țevă a fost retezată. Cei uciși au corpurile sfârțecate... Ni se dau semnalmente și ni se permite să-i aducem pe asasini chiar morți. Plecăm seara.... Îți somăm....Țigăncile cu sugaci în brațe îi aruncă în capul jandarmilor ca pe niște proiectile... După cercetări minuțioase, s-a desemnat un număr de doisprezece țigani ce vor ispăși crimele... Dimineața mi se încredințează comanda escortei. Banda arată pitoresc. Tâlharii sunt legați cu frânghii de mâini unul lângă altul. Pe drum cântă nepăsători. Fiecare imită câte un instrument, și cerul e foarte frumos. Trebuie să-i duc la Dioști... ”*.

După îndeplinirea sarcinilor de serviciu E.B. se duce până la Caracal unde face cunoștință cu un poet local Stoenescu – Odaia ce recită în parcul orașului *„Scrisoarea a 17-a ”*. Apoi *„suntem chemați la București să dăm restanțele la Facultatea de Drept Suntem interogați dacă vrem să mai rămânem în armată sau nu. Îmi scriu fericit demisia... Plecarea mea e un fel de nebunie. N-am haine, nu voi avea bani, dar totul merită să fie jertfit pentru libertate”*.

Calendarul Memoriei Oltului și Romanașilor- FEBRUARIE

.27 febr. 1590, m. Stanca Buzescu, cea de-a doua soție a lui Radu Buzea armaș, tatăl fraților Buzești. Înmemorată la M-rea Căluș.

.17 febr. 1655, după cum atestă inscripția crucii de la Patriarhie, este ucis de către seimenii răsculați Papa Brâncoveanu postelnic, tatăl domnitorului Constantin Brâncoveanu.

.1 febr. 1699, moare Stanca Cantacuzino, mama domnitorului Constantin Brâncoveanu. Înmemorată la M-rea Brâncoveni.

.1 febr. 1735, m. Inochentie, Episcop de Râmnic, fost egumen al M-rii Brâncoveni.

.17 febr. 1810, C-tin Filipescu, fost vistier este exilat în Rusia. A fost epitrop al averii Ionașcu, protectorul poetului B. P. Mumuleanu (*Memoria Oltului* nr.1 (23)/2014) , și a donat Caracalului 14000 pogoane (1793).

.4 febr. 1823, m. la Brașov vornicul Iordache Slătineanu, traducător din greacă , nepotul lui Nicola Slătineanu, ctitorul bisericii „Maica Domnului” din Slatina.

.18 febr. 1852, m. Elena Aricescu (n. Chilișoiu), mama istoricului C.D.Aricescu . Era născută la Slatina.

- .15 febr. 1869, m. Sultana Jianu, soția haiducului Iancu Jianu.
- .6 febr. 1870, Gh. Chițu demisionează din Parlament împreună cu alți 6 deputați liberali .
- .15 febr. 1870, P.S. Aurelian scoate la București „*Revista Științifică*”.
- .7 febr. 1871, n. la Albești-Poboru institutorul Silvestru Spulbereanu, revizor școlar de Romanați și autor de manuale școlare.
- .20 febr. 1873, n. la Caracal dramaturgul H.G.Lecca (*Memoria Oltului* 12, 13/2013).
- .4 febr. 1875, n. Osica de Jos D. Șuculescu, fost prefect și deputat de Romanați.
- .febr. 1877, se înființează Regimentul III Olt cu garnizoana la Slatina.
- .28 febr. 1883, n. la Caracal g-ralul Gh. Argeșeanu, prim –ministru în 1939 (*Memoria Oltului* nr.4/iunie 2012).
- . 13 febr. 1886, intră în funcțiune calea ferată Piatra Olt- Drăgășani.
- .26 febr. 1888, inaugurarea Ateneului Român din București grație și eforturilor lui P.S.Aurelian.
- .20 febr. 1889, n. la Slătioara Grigore (Nifon) Criveanu, mitropolit al Olteniei (*Memoria Oltului* 1/martie 2012).
- .25 febr. 1889, n. la Slatina sculptorul Teodor Burcă (*Memoria Oltului și Romanaților* nr. 36/2016) .
- .7 febr. 1891, n. la Caracal pictorul Gh. Teodorescu Romanați (*Memoria Oltului* nr. 9/nov. 2012).
- .19 febr. 1892, m. Elena, soția filantropului Răducan Simonide (*Memoria Oltului* 7/2012).
- .23 febr. 1892, n. la Caracal poetul și epigramistul Tudor Măinescu .
- .24 febr. 1894, n. Ioan Moroșanu, primul director al muzeului din Slatina.
- .2 febr. 1895, n. I. Popescu Teiușan, pedagog, fost director al Școlii Normale din Craiova.
- .26 febr. 1896, n. (Arcești) Marin Gh. Popescu, dr. docent, profesor fiziologie la Institutul de medicină din Timișoara.
- .17 febr. 1898, m. D. Cezianu, fost prefect de Romanați și director general al Poștelor. Este nepotul lui Dumitrache Jianu, fratele haiducului Iancu Jianu.
- .7 febr. 1901. este asasinată la București Iulia Iarcu, traducătoare, fiica lui Dimitrie Iarcu, bibliograf, autorul primului manual școlar prezentat la o expoziție mondială (n. Slatina).
- .15 febr. 1902, m. Eufrosina Poroineanu, sora lui C. Poroineanu (*Memoria Oltului* nr. 9/nov. 2012).
- .8 febr. 1904, n. Dejești-Olt prof. univ. Nicolae N. Apostolescu .
- .febr. 1907, Pavlică Brătășanu (*Memoria Oltului* 5,6/2012, 11/2013) devine vicepreședinte al Camerei Deputaților.
- .26 febr. 1915, concertează la Slatina G. Enescu în sala mare a Primăriei (*Memoria Oltului* 14/2013).
- .7 febr. 1917, n. la Chilia-Făgețel meșterul popular Nicolae Nica.
- .febr. 1917, dezertează de pe front col. Al. Sturdza. Este executat pe nedrept sublocotenentul oltean C. Ciulei (n. Urluiasca). Ulterior, Ciulei a fost reabilitat.
- .5 febr. 1918. Pavlică Brătășanu și un grup de români scot la Paris ziarul „*La Roumanie*” luptând pentru realizarea României Mari (*Memoria Oltului* nr.6/august 2012).
- .1 febr. 1919, apare la Caracal „*Voința Poporului*”, organ P.N.L. Romanați.
- .3 febr.1919, apare „*Cuvântul Țăranilor*”, gazeta P. Țărănesc Olt, redactor responsabil Mill. Ionescu Berbecaru, cu un mobilizator apel al lui Ion Mihalache (*Memoria Oltului* nr. 5/iulie 2012).
- .25 febr. 1919, apare la Caracal „*Vot și pământ*”, ziarul P. Conservator Progresist din

Romanați, condus de Sebastian Radovici.

.8 febr. 1920, apare la Slatina „*Liga Oltului*”, director Vintilă Georoceanu, organ al Ligii Poporului condusă de Al. Averescu.

.1 febr. 1921, apare la Slatina „*Gazeta Oltului*”, număr unic.

.26 febr. 1921, ia ființă la Slatina Societatea Văduvelor Eroilor de război condusă de Zoe Milcoveanu.

.febr. 1925 apare la Caracal revista „*Cultura*”, revistă pedagogică-socială (*Memoria Oltului* nr. 5/2012).

.15 febr. 1926, apare la Slatina „*Vremea Nouă*”, organ P.N.L.

.3 febr. 1927, G. Enescu concertează la Caracal (*Memoria Oltului* 15/2013).

.3 febr. 1929, are loc premiera filmului „Iancu Jianu” de Horia Igiroșanu.

.17 febr. 1929, Nifon Criveanu este hirotonit ca arhieru la Catedrala Patriarhală și devine membru al Sfântului Sinod al B.O.R.

.23 febr. 1929, n. la Corabia Titu I. Georgescu, istoric.

.9 febr. 1934, N. Titulescu semnează Pactul Înțelegerii Balcanice.

.15 febr. 1936, apare la Slatina ziarul „*Orizonturi*”, ziar al organizației locale P.N.Ț.

.1 febr. 1937, apare la Slatina revista „*Semne*”, revistă de cultură, (total 6 numere) condusă de Stelian Tecuceanu. În primul nr. este recenzat romanul „*Om*” de Mircea Damian.

.2 febr. 1942, Mitropolitul Nifon Criveanu publică volumul „*Mitropolia Olteniei în opera misionară din Transnistria*”.

.3 febr. 1942, m. profesorul slătinean Spiru Pretorian.

.25 febr. 1943, Mircea Damian (n. Izvoru-Romanați) scoate la București ziarul „*Fapta*” ce apare până în martie 1948. Aici debutează scriitorul Eugen Barbu în dec. 1947 (*Memoria Oltului* 14/2013).

.6 febr. 1945, n. la Morunglav Lucian Bolnăvescu, dr. în matematică.

.24 febr. 1945, este instalat prin forță prefectul comunist Ilie Olteanu la Caracal.

.9 febr. 1949, n. pictorul Nicolae Truță la Dobrețu.

.febr. 1954, m. magistratul și epigramistul Ion Dacianu.

.15 febr. 1956, n. la Caracal poetul Aurelian Titu Dumitrescu.

.16 febr. 1956, n. la Caracal artistul plastic Adrian Bouleanu.

.17 febr. 1956, n. la Făgețel- Olt poetul Petruț Pârvescu.

.10 febr. 1960, m. la Caracal prof. Ilie Constantinescu, pasionat colecționar, fost director al Gimnaziului „I. Asan”.

.6 febr. 1965, n. la Cilieni solista de muzică populară Steliana Sima.

.18 febr. 1968, apare la Slatina (până la 22 decembrie 1989) ziarul „*Oltul*” (*Memoria Oltului* 18/2013).

.8 febr. 1969, m. Mircea Tomescu , bibliograf (n. Alunișu 18 nov. 1916).

.18 febr. 1975, m. la Caracal Remus Scarlat, fost avocat și ziarist.

.10 febr. 1978, m. g-ral Al. Dobriceanu (*Memoria Oltului* nr.1/ian. 2013).

.14 febr. 1981, m. istoricul Vasile Maciu .

.27 febr. 1982, m. scriitorul Mihai Drumeș . A copilărit la Balș.

.6 febr. 1984, m. compozitorul Radu Șerban (n. Caracal).

.17 febr. 1999, la Stoenști lângă Caracal este oprită cea de-a VI-a mineriadă. Miron Cozma este arestat.

.2 febr. 2003, m. scriitorul slătinean Nicolae Fulga.

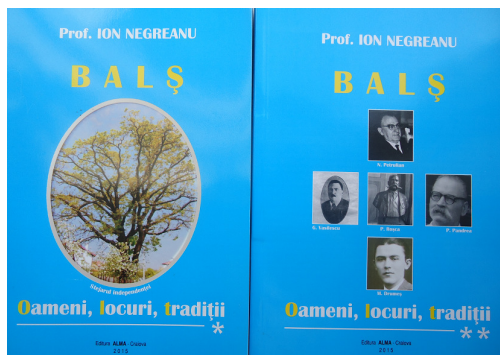
.15 febr. 2012, m. actrița Pola Illery, născută la Corabia.

Pentru biblioteca dumneavoastră...

Cornel Manolescu- *Conducătorii orașului Slatina- de la Vintilă Vodă (1530) și până în zilele noastre*, Ed. Hoffman, 2016, 218 pagini, cu un cuvânt înainte de prof. dr. Bogdan Bădițoiu. O trecere în revistă a tuturor conducătorilor orașului de pe Olt, atestat documentar la 20 ianuarie 1368 (județi, pârgari, magistrați, primari), date biografice și realizările lor, numeroase fotografii. Cartea, din care și revista noastră a prezentat fragmente, constituie un imbold pentru cercetătorii istoriei orașului Slatina, un îndemn la muncă migăloasă și de durată, dusă departe de lumina reflectoarelor, în liniștea arhivelor. Suntem convingși că volumul va constitui un reper al istoriografiei locale și un util instrument de lucru pentru cercetătorii istoriei orașului Slatina. Așteptăm cu viu interes și celelalte lucrări la care neobositul cercetător Cornel Manolescu lucrează: „*Conducătorii orașului Caracal*”, „*Prefecții județului Olt*” și „*Prefecții județului Romanați*”. Cartea poate fi comandată autorului la adresa de mail cornelmanol@yahoo.com.

Dumitru Ceașu- *Un diplomat român prin furtuna unui secol prea lung- Jurnal*, Ed. Hoffman, 2016, 174 pagini, fotografii. Ediție îngrijită de Ion Ceașu, Cristina Celea și Maria Coman, tehnoredactare și note Ion Tîlvănoiu, Vasile Radian, volum publicat cu sprijinul Asociației Culturale „Memoria Oltului”. Aparent haotic, jurnalul ambasadorului născut la Corbu (care a fost publicat integral în paginile *Memoriei Oltului*, nr. 23, 24, 26-32/2014) descrie evenimente, prezintă portrete de oameni politici, diplomați, români sau de aiurea, ori dedesubturile negocierii unor tratate la care a participat nemijlocit. În ciuda loviturilor primite de la viață, Dumitru Ceașu reușește să se mobilizeze lucrând în favoarea intereselor României, fără a uita o clipă locul natal, oamenii lăsați la Corbu unde se va întoarce împăcat cu lumea și cu sine însuși spre a-și scrie jurnalul pe care ni-l lasă ca o lecție de viață.

Ion Negreanu- *Bals. Oameni, locuri, tradiții*, Ed. Alma Craiova, 2015, vol I (300 pagini) și vol. II (310 pagini). Volum apărut cu sprijinul primăriei orașului Bals, tehnoredactare Manuela Vlad și Irina Niculici. Primul volum aduce contribuții la monografia orașului, cu date despre așezarea orașului, drumurile, clădirile istorice ale orașului, ocupațiile locuitorilor, obiceiuri și tradiții, cultura și sportul. Volumul al II-lea prezintă

oamenii de seamă ai Balșului care nu au fost puțini și nici neînsemnați, dacă ne gândim la scriitorul Mihai Drumeș, academicianul Nicolae Petruțian, filosoful Petre Pandrea, scriitorul Nicolae Teică și alții. O carte scrisă cu pasiune și dragoste de locul natal.

Râmnic, orașul domniei mele..., Antologie alcătuită de Ioan Barbu, Ed. Rawexcoms, 2015, 138 pagini. Cartea este o înmănunchiere fericită de eseuri închinată orașului Rm.

Vâlcea, locul în care s-a stabilit scriitorul Ioan Barbu, cel ce a văzut lumina zilei la Corbu în județul Olt. Orașul în care s-a cântat pentru prima dată „Deșteaptă-te, române!” este cântat acum de meșteri ai condeiului ca Ion Andreiță, Eugen Petrescu, Lucian Avramescu, Ioan Barbu, Nicolae Dragoș, Nicolae Dan Fruntelată, Dan Gâju, Ion Lazu, Nicolae Melinescu, Passionaria Stoicescu, Al. Florin Țene, Neagu Udroi, Dinu Săraru și alții, legați prin obârșie ori prin alte fire nevăzute de acest tărâm mirific. La eleganța volumului contribuie și artiști plastici, precum Lia-Maria Andreiță, Mihai Bandac, Silviu Bârsanu, Alexandra Meiloiu, Olga Popescu, Eduard Stoenică, ș.a.

Ștefan Grigorescu- Răzvan-Vodă, o figură tragică din cronica Țării Moldovei, Ed. Valahia University Press, Târgoviște, 2015, 200 pagini, numeroase ilustrații, hărți. Volumul, prefațat de prof. dr. Bogdan Teodorescu, secretar general al Societății de Științe Istorice din România, atrage atenția asupra unui personaj tragic din istoria Moldovei sfârșitului de secol XVI, asupra căruia literatura a devansat cercetarea istorică. În cele șase capitole ale cărții se prezintă exhaustiv izvoarele istorice românești și străine referitoare la Răzvan-Vodă, contextul istoric, originea sa, urcarea pe tronul Moldovei, participarea sa la campania antiotomană din Țara Românească, încercarea de reluare a tronului și moartea sa. Acest al douăzecilea domn al Moldovei din secolul al XVI-lea, cu o domnie de aproape 5 luni, bate monedă cu chipul său dar, având împotriva-i boierii Moldovei, cade tragic la Areni, lăsând tronul dinastiei Movileștilor.

Lucrarea d-lui Ștefan Grigorescu impresionează prin acuratețe, vasta bibliografie, anexele și ilustrațiile ce o transformă într-un model de urmat pentru istoricii de azi.

Inscripții

NOTE DESPRE ÎNCEPUTURILE LITERARE ALE LUI DEMETRU IORDANA

Nicolae Scurtu

Biografia poetului, prozatorului și jurnalistului Demetru Iordana (n. 20 martie 1918 – m. 15 martie 1979, *Memoria Oltului și Romanașilor* nr.44-46/2015; 47/2016), atât cea fizică, precum și cea intelectuală, necesită investigații profunde în arhive, biblioteci, presă literară și non literară.

O sursă, esențială, a cercetării itinerariului literar și cultural al lui Demetru Iordana, o constituie literatura sa epistolară ce se impune, în chip imperios, să fie identificată, transcrisă, adnotată și, firește, publicată, spre a clarifica unele *necunoscute* sau *confuzii*.

Epistolele trimise, în timp, lui Perpessicius, Șerban Cioculescu, Dimitrie Caracostea, I.E. Torouțiu, Pan. M. Vizirescu, Gheorghe Fierăscu, Al. Rally, Vasile Damaschin și, desigur, altora, au menirea de a contribui la întregirea profilului acestui narator uitat de multă vreme.

Epistolele, pe care le-a trimis, din diferite toposuri ale României, istoricului și criticului literar Perpessicius, sunt de o importanță fundamentală în ceea ce privește activitatea literară a scriitorului și jurnalistului Demetru Iordana.

Aceste epistole sunt, de fapt, niște minuțioase și tulburătoare confesiuni privind începuturile literare, predebuturile, debuturile și afirmarea lui Demetru Iordana în presa literară din Capitală și nu numai.

Nu ezită, în destăinuirile sale, nici un moment, în *a aprecia* sau *a contesta* unele aserțiuni privitoare la opera sa.

Ceea ce impresionează, plăcut, în cazul lui Demetru Iordana, e faptul că acest scriitor citise enorm, cunoștea temeinic modul de elaborare a unei nuvele, a unui roman sau a unei poezii.

Avea o cultură bogată pe care a asimilat-o prin frecventarea cărților esențiale din literatura română și din cea universală.

Intuia cu o mare lejeritate talentul și capacitatea de a plăsmui noi universuri, epice, lirice și dramatice.

*

[1] Costinești, 15 oct[ombrie] 1943

Mult stimete domnule Perpessicius,

Din pricini pe care ușor vi le veți putea închipui, nu mi s-a aprobat permisia cerută, așa că până în primăvară nu cred să mai pot veni în București.

REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE

ANUL XI	JULIE 1944	Nr. 7
T. ARGHEZI	Traduceri din La Fontaine	3
OVIDIU CONSTANTINESCU	Esu aredit	7
BASIL MUNTEANU	Paul Hazard	25
MIRON RADU PARASCHESCU	Căstecul apelor mari	33
VEȘTE	Prăpastia (III)	47
I. AGĂRBIȚEANU	Un moment sentimental din tinerețea lui Caspărie	64
ȘERBAN CIOCULESCU	Din « Elegii lui Endymion »	79
R. HAN	Contribuții la istoricul motivului « Viața Lumii » sau « Fortuna Lakitia »	82
MARIA GOLESCU	Mitologie	97
G. MĂRĂRIȚ	Doi	99
DEM. GH. NOLLA	Trecere	109
DEMETRU IORDANA	Versuri	105
EUGENIA MUREȘAN	Tradiționalismul românesc și portivismul	107
OVIDIU PAPADIMA	Întâia femeia pe care o iubesc (II)	117
CAMIL PETRESCU	Întâia femeia pe care o iubesc (III)	117
TEXTE ȘI DOCUMENTE		
	Noua lege de organizare a Fundațiilor Culturale Regale	137
COMENTARII CRITICE		
TUDOR VIANU	Figuri și forme literare (I. Minulescu; G. Bacovia)	139
ȘERBAN CIOCULESCU	Ion Petrovič: Raie prim' jară	150
PETRU COMARNESCU	Tipăriturile Școlii Sociologice din București	156
CRONICI		
	« FRESCA UNEI VIETI », de Emanuel Băeșcu; « SFĂRȘIT DE VEAC ÎN BUCUREȘTI » AL PĂLUI ION MARIN SĂDOVEANU, de Grigore Sadoveanu; « O TEORIE A ISTORIEI LITERARE, de Adriaan Marica; « O ISTORIE A FILOSOFIEI CONTEMPORANE ITALIENE, de Giovanni Filla	
REVISTA REVISTELOR		
	« trănite — românești »	
N O T E		

**Demetru Iordana colaborator al Revistei
Fundațiilor Regale din iulie 1944...**

E rost doar să mă mut de pe meleagurile astea și să mă trag mai înspre oraș sau poate chiar în oraș.

Am primit amândouă c[ărțile] p[oștale] ce mi-ați trimis, și amândouă, dar mai ales ultima, mi-au stârnit bucurie și nădejdi, și încredere în străduințele mele.

Atacul destul de violent al d[omnu]lui Vasile Damaschin¹ din ziarul *Acțiunea* mă contrariase întrucâtva, deși simțeam limpede că nu avea temeii, dimpotrivă, mi-am dat seama de la început că d[omnu]l V[asile] D[amaschin] are o concepție cam perimată despre poezie dacă el judecă un poem după așa-zisele „perle literare“.

N-am alergat și n-am să alerg, niciodată, după aceste perle literare, sau cel mult, dacă am să le caut, n-am să caut pentru ele însele, ci numai întrucât ele îmi vor sluji la exprimarea unei idei poetice.

Pentru mine, ideea poetică este superioară imaginilor plastice, imagini plastice pe care le detest, pentru că sunt prea grosolane pentru subtilitatea conținutului unei poeme, și căror eu le opun alte imagini, anume cele intuitive, imaginile-viziuni, pe care le obțin pe căile intuiției, așa cum, într-un capitol din romanul în manuscris, am arătat analizându-mi stilul.

Un mic exemplu pentru a vă lămuri pe deplin fiindcă a venit vorba despre aceste imagini.

În fraza: „Scott își prinse schiurile, cu sufletul liniștit ca un iezar; acum, gândurile lui zboară cu aripi de vultur spre Sud“.

În fraza aceasta, imaginile sunt plastice, dar grosolane și exagerate. În tehnica stilului meu, eu astfel o scriu: „Scott își prinse schiurile, cu sufletul adâncit într-o liniște rece, acum, gândurile lui zboară vulturește spre Sud“.

Imaginile de aici, intuitive, s-au subțiat, au devenit mai energice, mai elastice și mult mai transparente. Imaginile plastice sunt opace și greoaie. Opera lui Ionel Teodoreanu este „impenetrabilă“ nu din pricina adâncimii ei, ci din pricina metaforelor și imaginilor plastice prea numeroase, care formează un fel de crustă separatoare între cititor și substanța operei.

Viziunea și intuiția sunt singurele mijloace prin care cineva poate să pătrundă fulgerător în substanța operei. Ele sunt mijloacele mele stilistice.

Puținele, dar sincerele și convingătoarele d[omnii]voastre rânduri mi-au confirmat încă o dată, și definitiv, că stilul și concepția mea despre el îmi sunt cele mai potrivite.

REVISTA FUNDAȚIILOR REGALE

ANUL X SEPTEMBRIE 1943 Nr. 9

D. CARACOSTEA	Morfologia baladei populare	483
EMIL BOFTA	Versuri	484
EUSEBIU CAMILAR	Stăruială Soloboderi	491
MIHAI BENUIC	Versuri	574
CONSTANTIN NOICA	Ce e stem și ce e istoric în cultura românească	537
TRAIAN CHELARIU	Stragul	549
D. CARACOSTEA	Pe șarmul locului Lemn	546
DEMETRU IORDANA	Ochi și bucle mamei	550
FL. FUFUGAN	O nouă reprezentare a raporturilor judecătorești	553
G. MĂRGĂRIȚ	Versuri	562
MARIE ALEXANDRESCU	Practica lui Flaubert și ideoul classic	564
CONSTANTIN STELIAN	Versuri	578
AL. POPESCU-TELEGA	Spania și hispanismul	581
N. CREVEDIA	Cântecul pribegului	598
P. P. PANAITESCU	Inoportunitate literară în limba română	601

TEXTE ȘI DOCUMENTE

AL. SAINT GEORGES	Acțiștarea medalistică a sculptorului Frederic Storch	640
-------------------	---	-----

COMENTARIILE CRITICE

PETRU COMARNESCU	Lucrări de filosofie românească	651
ION ȘUGARIU	Vișta poeziei	657

CRONICI

EDUCAȚIA NAȚIUNII de Gheorghe Al. Băbuș; MANZONI INTIM de Prof. Danilava Fotăcișev; LĂUREREA, SCRĂA NOASTRĂ de P. de Pety; SCRITORII SLOVACI: A. JUROVSKÝ de P. Olteanu		
---	--	--

CRONICA BIBLIOGRAFICĂ

de George Bălculescu

NOTE

LITERATURĂ, de Cristina Zapășcu, Ion Șugariu, Petru P. Ionescu, George Putzeanu; ISTORIE LITERARĂ, de Elena Iacșu, G. Bălculescu, Nicolae Predescu, Adrian Marino, Mircea Bogdan, Elena Iacșu; LITERATURĂ STRĂINĂ, de Wolf von Aichelburg, Emil C. Crăciun, Mariella Coșună, Nicolae Predescu; TEATRU, de Ovidiu Popadimitroiu; RELATII ȘI COLABORĂRI INTERNAȚIONALE, de Adrian Marino; UMANISM ANTIC, de Gh. Bulgar, G. Bălculescu; PLASTICĂ, de Meia Gălcăuș, Petru Comarnescu; ISTORIE, de Petronela Neșoșanu, V. Mihorțuș, Mircea Tomescu		
---	--	--

NUMĂRUL — 260 PAGINI — 66 LEI

... ca și în septembrie 1943.

Cât despre faptul că mi-ați citit manuscrisul, asta, mult stimat domnule Perpessicius, eu o înțeleg pe deplin și vă cer iertare dacă cumva vă veți fi simțit constrâns de mine să-l citiți.

OCHII ȘI BRAȚELE MAMEI

O melodie ca din timpuri apuse
mă turbură suavă din senin.
Nu știu de unde ureă până la mine și cum;
dar, aducând a cântec de leagăn,
îmi trece prin suflet, firav,
și se stinge în nemărginit...
O fi sușotitorul cântec pe care
mi l-ai îngropat în adâncul ființei
cu glasul tău cutreerător, ca șoaptele
când eram doar un bulgăr de viață?
Nici astăzi nu l-am uitat,
deși nu l-am învățat niciodată.
Reînvist nu știu de unde și cum,
mă trezește la o viață nouă...

Este rândul meu să ți-l cânt azi;
dar altfel,
ca pe un cântec copt în mine amar
de douăzeci și cinci de primăveri.

Vreau să-l cânt întru slava
ochilor tăi, din care tristețea
și-a făcut ferestre deschise spre cer.
Sunt ochii cei mai roboți înțelegerii
pe care i-a pus Dumnezeu vreodată
unei făpturi pe pământ.
În luminile lor, din adânc,
se aprinde și arde, sfielnic,

Eu nici nu m-am gândit la așa ceva. Știu, de asemenea, că este o carte grea, care reclamă timp și răbdare, și chiar o oarecare rezistență, pentru că nu este deloc „agreabilă“.

Mă gândisem că poate în răgazul vacanței de vară să fi avut timp pentru el. Dar nu m-am gândit, și nu mă gândesc nici acum să vă răpesc timpul foarte prețios pentru un concediu ca al d[omniei] voastre, dimpotrivă, lăsați cât colo manuscrisul și dați-ne ediția *Eminescu* completă. Avem nevoie de ea, și v-o spun drept, eu nu mă împac cu ideea că Eminescu n-are nevoie de o ediție completă.

E drept, este o muncă titanică la mijloc, și va mai fi încă pe atât, dar cu timpul se va face, trag cu

nădejdea.

De asemenea, nici foiletonul nu trebuie neglijat. Bag de seamă că de la un timp s-au retras de pe arena literară mai toate condeiele competente și au năvălit altele, stângace și nu tocmai pregătite.

De aceea, tot îndemnul meu este să mențineți mai departe foiletonul și să lucrați până la capăt ediția *Eminescu*.

Și fiindcă a venit vorba de ediția *Eminescu*, nu știu de ce nu am primit de la *Fundații* primele două volume, deși m-am înscris la timp. Poate încă nu au ieșit de la tipar? Eu am întrebat *Fundația*, dar nu am primit nici un răspuns. Voi mai aștepta și o voi întreba iar.

*Rev[ista] Fundațiilor Regale*² mi-a mai primit spre publicare o schiță³ cu titlu provizoriu, care urmează să fie schimbat. Ea va apărea peste câteva numere.

Acum, aș voi să vă întreb dacă autorul articolului *Manzoni intim* din penultimul număr, care este iscălit de Dumitru Panaitescu, este

OCHII ȘI BRAȚELE MAMEI

551

un duh de zări albastre și largi
care se întunecă seara,
În lacrima lor am văzut,
pentru întâia oară uimit,
fața cerului oglinzită.
Din izvoarele lor,
ascunse în zăcăminte neștiute de nimeni,
s'au revărsat până în inima mea
înnopțări, înnourări și raze,
care deseori au turburat
apele nepătrunse din mine.
Acum sunt prins în vraja ochilor tăi;
ei mă răpun cu un farmec negrăit de dulce
și dureros ca o chemare tăcută.
O poveste adevărată, nu prea veselă,
grăiesc ei celor ce vor să-i asculte:
povestea stinsel tale tinereți.
Pentru ei vreau totată înseninarea dimineții
și toată lumina care umple
necuprinsul fără margini...

Vreau să-l cânt întru slava
brațelor tale materno,
pe care și astăzi le văd prin lumină
cum se frământă și tremură
în grija zilei, a casei, a copiilor,
niciodată în a ta.
Între înnoiit-nenumăratele brațe
care trudesc pentru sporul vieții,
nu cred să fie în lume
brațe mai trecute prin trudă ca ale tale.
Ele m'au ținut ca pe un trofeu
cătore cer și către pământ
când eram doar o brazdă trecută prin azur.
Și tot ele m'au cuprins cu putere, sau lin,
și-au descărent în mine întâii fiori
ai infinitului, tainici.

băiatul d[omniei]voastre⁴?

Acest articol mi-a plăcut mult prin ținuta lui serioasă, prin stilul lui de factură clasică, și conștiinciozitatea cu care a fost scris. Dacă este feciorul d[omniei] voastre, vă rog să-i transmiteți sincerele mele felicitări.

Eu vă voi mai scrie din locul unde voi petrece iarna.

Cu aceleași simțăminte și urările de bine.

Demetru Iordana

*

[2] [Techirghiol], 27 oct[ombrie] 1943

Vila „Mircea“, jud[eu]l] C[onstan]ța

Mult stimat domnule Perpessicius,

Repet urarea: La mulți ani! Doresc din toată inima ca ziua numelui d[omniei] voastre, care este și a mea, și, dacă nu mă înșel, și a feciorului d[omniei] voastre, să o sărbătoriți ani mulți în șir, dar în alte împrejurări decât acestea, când Sf[ântul] Dumitru va fi mai puțin însoțit și cald, dar mai aducător de pace și de noroc!

În noua localitate în care mă aflu, ziua onomastică, altădată atât de burgheză, a trecut ca oricare alta, dar cu puțin vin pe masă la o popotă înjghebată de curând. Așa sunt vremurile. Mă tem chiar să nu vie o zi când vom bea și vom mânca pe cal, ca strămoșii.

Am, însă, certitudinea, că vor veni și zile bune, nu cu băuturi și cu chefuri, acelea au apus definitiv, ci zile în care rațiunea omenească va reintra în drepturile ei, iar omenia va fi adevărată omenie.

Zile hărăzite creațiilor și realizărilor frumoase. Să fie o nădejde absurdă?

N-aș vrea să fiu sceptic de pe acum, sunt încă prea tânăr și îmi place să cred că nu ne vom ofili tinerețea într-o activitate stearpă, ci vom fi redați rosturilor noastre adevărate.

Sunt convins că numai urmându-ne chemarea vom izbuti să fim „oameni“ în adevăratul înțeles al cuvântului. Nu mi-e teamă cătuși de puțin de ratare, dar cred că nu este nimic mai dureros și mai nedemn decât ratarea. Mă tem pentru foarte mulți dintre prietenii și cunoscuții mei.

Trăim o epocă de mare răscruce, nu numai pentru soarta obștească, ci și pentru cea individuală. Cel ce va ieși bine din frământările acestea, va fi un om tare, care-și va croi destinul până la capăt. Eu vreau să

Demetru Iordana militar.

fiu unul dintre aceștia.

D[omnia] voastră v-ați croit mai demult și definitiv acest destin, trebuie să fiți imitat de noi.

Eu vă doresc tot răgazul din viață ca să apucați să vedeți și generația noastră ridicată la același rost și nivel cu generația d[omniei] voastre.

La mulți ani,

Demetru Iordana

P.S.

Adresa: Dumitrescu P. Dumitru (simplu), Techirghiol, Vila „Mircea“, jud[eu]l C[onstan]ța.

[Domniei sale domnului D. Panaitescu-Perpessicius, Strada Romană, nr. 122, București; Expeditor: Dumitrescu P. Dumitru, Techirghiol, Vila „Mircea“, județul Constanța].

*

[3] Slatina, 1 dec[embrie] 1945

Mult stimat domnule Perpessicius,

Că pentru tipărirea celui de-al patrulea volum din Eminescu întâmpinați o rezistență de o tărie pe cât de stupidă, pe atât de nostimă, nu mă surprinde, mai ales de când și eu, aici mă lupt cu inerția și cu ineptia unor oameni de care depinde aprobarea piesei mele.

Dar curioasă coincidență! D[omnia] voastră ați izbutit, de bine de rău, să înfrângeți rezistența aceasta, prin tact și prin stăruință, după câte înțeleg. Și eu am reușit s-o înfrâng pe a mea, dar prin nepăsare!

Pur și simplu. Nu m-am mai interesat deloc de „mersul lucrurilor“. Dacă vor vrea, îmi spuneam, să facă ceva pentru piesă, bine! Dacă nu, iar bine! Pentru ce m-aș frământa?! Și iată că într-o bună zi aflu, *nitam nisam*, că „Președintele“ a binevoit, în sfârșit, să trimită piesa „unui comitet de lectură“, format „ad-hoc“, la... Liceul „Radu Greceanu“!

Și cine credeți că alcătuiește acest comitet? D[omnu]l Botez!.

REVISTA FUNDATIILOR REGALE

Sunt singurele brațe în al căror culcuș,
am visat altădată, fericit,
întregul necuprins de sfinți și de îngeri,
pe care mai târziu l-am desgropat
din tăcerea ta adâncită în evlavie.
Nici vântul, în serăncioși, n'a adiat mai lin
prin trupul meu de sevă și trunchiu,
decum n'au adiat mângâierile lor.
Brațe aspre,
cele mai catifelate totuși, cele mmi moi;
brațe sbârcite și grouse,
dar mai întremătoare și mai vii
decât pâinea și apa.
Ce sur ai în ele, de strălucesc
ca niște ramuri în soare?
De ce noduroasele degete
înseninează împrejur aerul?
N'am să-ți uit ochii și brațele, mamă,
nici după ce Moarța,
cu o însoțită bătaie din aripi,
mă va desprinde din mlașca de humă,
în spre largurile tainei albastre...

DEMETRU IORDANA

d[omnu]l Bărbulescu! (profesor de română) și d[oam]na Desvalde! (profesoară de română), trei inși, care, culmea ironiei, vor juca ei înșiși în piesă (și-au ales chiar rolurile!). Cum s-ar zice, au trimis oaia în gura lupilor.

De referatul lor va depinde aprobarea piesei! Ca să vedeți cum procedează acești domni „tovarăși“ când se decid, până la urmă, să facă o treabă.

Totuși, obstacolele n-au dispărut. Aceste trei personaje ale comitetului, sub presiunea și din teama a ceea ce eu numesc „fantoma roșie“ (expresie care va fi titlul uneia dintre viitoarele mele comedii în fond), mă presează la rândul lor să fac „unele“ modificări ale piesei, în sensul de a introduce în ea ceva mai multă tinctură marxistă, „altminteri“ se tem că nu voi avea prea multe șanse de a o vedea reprezentată.

Eu le-am spus: Perfect! Să punem unul dintre personaje să citească pe scenă tot *Capitalul* de Karl Marx, și în felul acesta vom rezolva toate dificultățile dintr-o lovitură de... teatru! Dar, firește, asta e numai o glumă.

Va trebui, ce naiba să-i faci?! să „introduc“ ce vor vrea ei, ca „să meargă“. Dintre toți, doar d[omnu]l prof[esor] Botez mi-a sugerat inteligente modificări în legătură, mai ales, cu tehnica teatrală a piesei și cu angrenajul de motivări psihologice ale personajelor.

Celălalt prof[esor], Bărbulescu, un ins care a devenit, printr-un *hocus pocus*, comunist „sadea“, ca atâția alții, vrea să „vâr“ în piesă, sau eventual să torn cu pâlnia, ceva mai mult „progresism“, cu tot ce acest cuvânt, devenit infect, implică! Ce păcat, sunt nevoit să-mi spun, că prin introducerea atâtu progresism în piesă, piesa va regresa de fapt.

Dar pe ei nu-i interesează acest soi de regres, atât timp cât „progresul“ ideologic este asigurat.

În legătură cu toate astea, vă voi mai comunica, sper că destul de curând, și alte amănunte, mai mult sau mai puțin nostime.

În epistola d[omniei] voastre, nu mi-ați mai pomenit deloc despre romanul pe care, acum, vrând nevrând, va trebui să-l scrieți. Îmi închipui că l-ați amânat și de data asta, până după ianuarie, când veți termina cu vol[umul] IV. Bine, dar după acea dată, vă veți apuca de el?

I-am citit și d[omnu]lui Botez scrisoarea d[umnea]voastră, și a avut și dânsul un surâs pentru toate amărăciunile ce vi le cauzează „progresiștii“ ăștia, care de fapt nu progresează deloc, în nici un fel și în nici o direcție, decât poate spre singura lor prăbușire. Îmi place să-mi închipui că atât d[omnia] voastră, cât și familia, vă bucurați de sănătate și de vigoare. Toate cele bune!

Cu aceleași devotate sentimente,

Demetru Iordana

Note

- Originalele acestor epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române. Cota

$\int \frac{21(4-6)}{MXXXVI}$.

1. Nu a fost, încă, identificat articolul lui Vasile Damaschin, publicat în ziarul *Acțiunea*.

2. În această publicație occidentală Demetru Iordana a publicat poezia *Ochii și brațele mamei*, 10, nr. 9, septembrie 1943, p. 550–552.

3. Demetru Iordana – *Trecere în Revista Fundațiilor Regale*, 11, nr. 7, iulie 1944, p. 100–104.

4. Dumitru Panaitescu – *Manzoni intim* în *Revista Fundațiilor Regale*, 10, nr. 9, septembrie 1943, p. 658–663. Da. Dumitru Panaitescu era fiul lui Perpessicius. Acest

articol și altele, pe care le-a publicat în *Revista Fundațiilor Regale*, le-a adunat și tipărit în cartea sa, *Carnet inactual* (1970). Cu toate acestea, în *Indicele bibliografic adnotat al Revistei Fundațiilor Regale* (1995), sunt consemnate la poziția bibliografică a lui Perpessicius și nu a lui Dumitru Panaitescu.

CÂTEVA NOTE DESPRE DUMITRU CARACOSTEA

Biografia istoricului și criticului literar, folcloristului și eminescologului Dumitru Caracostea (10 martie 1879, Slatina – 2 iunie 1964, București) necesită temeinice investigații în biblioteci publice din țară și, evident, din străinătate.

Instruit și format la școala marilor modele culturale, pasionat de folclorul românesc, pe care l-a studiat și analizat cu o profundă înțelegere, universitar și academician, Dumitru Caracostea a fost una dintre cele mai însemnate personalități ale vieții literare și culturale din spațiul românesc.

Profesori ai liceului „Gheorghe Lazăr” în 1921. Pe rândul al doilea, primul din dreapta D. Caracostea.

A cunoscut și a prețuit pe unii dintre confrății săi, pe care i-a citit, i-a publicat și despre care a scris pagini memorabile, ce se constituie, astăzi, în contribuții, esențiale, privind profilul lor intelectual și cultural.

Literatura sa epistolară nu e cunoscută, așa cum s-ar impune, deoarece anii de detenție *au marcat* receptarea operei unuia dintre cei mai învățați cărturari.

Recent, cu prilejul unor cercetări în *corpusul epistolar N. Iorga*, am descoperit încă două succinte, dar sugestive însemne de prețuire și admirație ale lui Dumitru Caracostea, pe care le-a trimis marelui cărturar și polihistor.

*

[1] [București, 6 decembrie 1925]

Str[ada] G[eneral] Angelescu, nr. 23

Dumitru Caracostea Conferențiar la Universitate

și

Lucia D. Caracostea

Respectuoase urări de ziua numelui

*

[2] [București], 2 aprilie [1]931

Mult stimate și iubite domnule profesor,

Vă mulțumesc din toată inima pentru frumosul dar. Va rămâne podoaba casei mele și-l voi lăsa copiilor mei cu gânduri și îndrumări pe care, dacă Dumnezeu îmi va da timpul și liniștea, aș fi fericit să le vedeți din fapta mea.

Dar mai ales vă mulțumesc nesfârșit pentru un lucru: pentru că mi-ați dat fericirea de a vă înțelege în totalitatea sufletului dumneavoastră. Nicolae Iorga de abia începe să fie o actualitate pentru noi.

Din multe lucruri de care eram plin și n-am putut să le spun [i]eri este unul cuprins în cuvintele lui Vlădica Ion către Mihai: Iubirea noastră este cea mai mare dovadă că mergi pe drumul care ți-i arătat de sus.

D. Caracostea

Notă

• Originalele celor două epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române. *Corespondențe Nicolae Iorga. Volumele 323, f. 181^r și 363, f. 228^r-229^r.*

Alături de aceste epistole, transcriu aici, și un autograf – *Prietenului meu, d[omnu]lui Popescu-Spineni (Puiu), D. Caracostea, 11 decembrie 1929 [Lenore. O problemă de literatură comparată și folclor. București, Atelierele Grafice „Cultura Națională“, 1929, 115 pagini], carte ce se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.*

Simion Mehedinți și M. Popescu-Spineni, istoric născut la Spineni-Olt, (S.J.A.N. Olt) .

Monumentele eroilor din comuna Tia Mare (I)

Vasile Radian, Ion D. Tâlvănoiu, Floriana Tâlvănoiu

Pe actuala stradă Mihai Viteazul din comuna Tia Mare, în curtea bisericii cu hramul Sf. Haralambie, Sf. Parascheva (ctitorită pe la 1868 de către Haralambie Fundățeanu) se află un mic complex monumental ridicat în cinstea eroilor din cel de-al doilea război mondial. Între două cenotafe a fost ridicat un monument în formă de cruce. A fost realizat la inițiativa și cu stăruința preotului TUDOR POPESCU și executat în atelierul lui F. Rafailă din Corabia. Postamentul în trei trepte pe care se înalță crucea este confecționat din ciment. Pe fațada crucii au fost gravate pe o placă de marmură numele și prenumele eroilor. Deasupra acesteia este fixată o plăcuță tot de marmură pe care se află inscripția: *Eroii din 1938-1945*. De-o parte și de alta a monumentului sunt două cruci sculptate în marmură, ridicate în cinstea eroilor DĂBULEANU ȘT. OCTAVIAN (mort pentru patrie în vârstă de 25 ani la data de 12 octombrie 1944 în luptele din Ungaria) și DAȘOVEANU TEODOR, sublocotenent, mort pentru țară la 28 decembrie 1941, în etate de 25 ani. Autorii celor două cruci: I. Ștefănescu-Corabia și F. Rafailă-Corabia.

Eroii din ultimul război mondial:

1. Barcan Marin	16. Nenu Constantin
2. Babiceanu Ion	17. Ortacu Ion
3. Ciobanu Alexandru	18. Pârvănescu Bibicu
4. Ciobanu Nicu	19. Răceală Constantin
5. Capac Pascu	20. Răducea Iordan
6. Dăbuleanu Niță Stan	21. Rece St. Marin
7. Dinuț Florea	22. Șăpașu Gheorghe
8. Dincă Ion	23. Sincu St. Marin
9. Dulea Ștefan	24. Stanciu R. Ion
10. Gane L. Nicolae	25. Țărălungă Miron
11. Ghena Haralambie	26. Toma Paraschiv
12. Gulie Tudor	27. Toca Paraschiv
13. Iorga Dumitru	28. Veselin D. Florea
14. Lia M. Ilie	
15. Mardale D. Marin	

Monumentul Eroilor din satul Doanca

Prof. Ciucă Lavinia Maria

Monumentul eroilor din satul Doanca, comuna Tia Mare, jud. Olt este amplasat pe drumul județean spre Izbiceni, într-un mic parc cu tei. Este construit din ciment (postamentul în trei trepte și trunchiul de piramidă) și marmură (crucea care surmontează baza piramidală). Pe o placă de marmură sunt trecute numele eroilor. În prezent, baza monumentului care susține crucea de marmură este vopsită în culorile gri și alb, iar numele și prenumele eroilor dăltuite în marmură și așezate pe două coloane sunt înconjurate de un chenar negru. Monumentul este împrejmuț de un gard metalic.

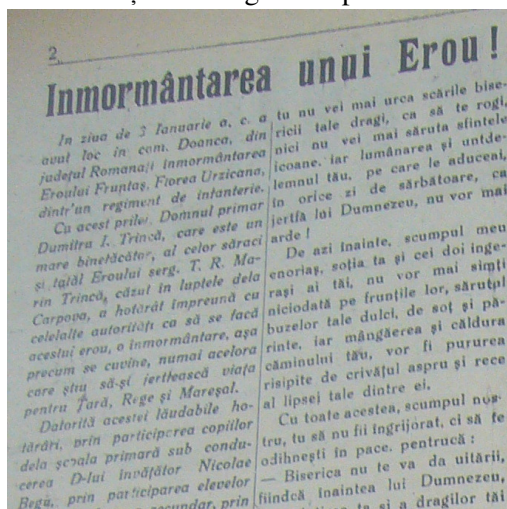
Eroul Trincă Marin.

În curtea bisericii din satul Doanca, comuna Tia Mare, familia eroului sergent T.R. Trincă Marin a ridicat un frumos monument din marmură. Pe corpul monumentului, într-un spațiu mărginit de două coloane stă scris: *În*

amintirea eroului sergent T.R Trincă Marin, contig. 1936, căzut pentru patrie: 18 august 1941 în luptele de la Karpova – Odessa.

Din ziarul *Romanațul*, nr. 4 din 15 februarie 1943, aflăm că tatăl eroului Marin Trincă, primar al comunei Doanca, împreună cu autoritățile au organizat pe 3 ianuarie 1943 înmormântarea eroului fruntaș Florea Urzicana în această localitate. La ceremonie au participat elevii școlii primare conduși de învățătorul Nicolae Begu, elevii cursului secundar, premilitarii comandați de plutonierul Marcu - șeful postului de jandarmi din Izbiceni, populația comunei Doanca și cea din comunele limitrofe, judecătorii Firiță Pațachia și Dumitru D. Trincă, toți aceștia transformând înmormântarea eroului Florea Urzicana într-o adevărată și impresionantă manifestație patriotică și creștină. După oficierea slujbei, în fața bisericii, preotul Marin Arnăutu, cavaler al ordinului *Coroana României*, a rostit un înălțător discurs. Printre altele, a spus: „*Fruntașul Florea Urzicana,*

Ziarul Romanațul despre înmormântarea eroului Florea Urzicana.

care era un foarte bun credincios al Bisericii Mântuitorului nostru Iisus Hristos și un bun fiu duhovnicesc al Înalt Preașfințitului nostru Mitropolit Nifon Criveanu, nu putea să aibă într-un război, contra celor fără Dumnezeu, un sfârșit mai bun, decât o moarte de Erou!”

Eroii înscriși pe monumentul din satul Doanca:

1. Bocai Virgil	35. Diaconu Gh. Ghe.
2. Carmocanu Ilie	36. Mihăilă Stoian
3. Cârjan Marin	37. Minculeasa Dumitru
4. Urzicana Marin	38. Miu Stancu
5. Urzicana Tudor	39. Nedelea D-tru
6. Miu Florea	40. Nedelea Mihalache
7. Papa Stan	41. Papa Ghe.
8. Urzicana D. Mitrică	42. Papa Leonide
9. Culcea Iancu	43. Papa Marin
10. Caraivan Ion	44. Raicu F. Ion
11. Răduț Marin	45. Răduț N. Florea
12. Gâsculescu C-tin	46. Scrieciu M. Ghe.
13. Miu Pascu	47. Scrieciu Nic. T. Radu
14. Răduț Florea	48. Tingire Marin
15. Saliu Gheorghe	49. Trușcă Florea
16. Saliu Marin	50. Urzicana Ion
17. Jianu Nicolae	51. Vasile N. Ghe.
18. Jianu Ștefan	52. Vasile M. Ștefan
19. Răduț Florea	53. Văetuș Nicolae
20. Urzicana C-tin	54. Văetuș Stancu
21. Culcea Marin	55. Veselin Florea
22. Jianu Marin	56. Zăvăleanu I. Ilie
23. Carmocanu Sache	57. Papa Crăciun
24. Jianu C-tin	58. Urzicana T. Florea
25. Răduț Marin	59. Urzicana R. Păun
26. Culcea Gheorghe	60. Jianu M. Florea
27. Urzicana Ion	61. Pahonțu Gh. C-tin
28. Dobrică Iancu	62. Gulie M. Mihalache
29. Răducea Marin	63. Popa O. Petre
30. Craivan Gheorghe	64. Mogoș R. Tudor
31. Răduț Nicolae	65. Cărcoveanu Tudor
32. Stoenică Radu	66. Neacu D. Florea
33. Carmocanu C. Ion	67. Stanciu Ion
34. Degeratu Ion	68. Iordache Florea

Puteți redirecționa 2% din impozitul anual către Asociația Culturală „Memoria Oltului”, cont RO02CECEOT0130RON0581998, sucursala C.E.C. Slatina, C.I.F. 28429585. Detalii pe www.memoriaoltului.ro, secțiunea 2%.

Asociația Culturală „Memoria Oltului”, loc. Izvoru, com. Găneasa, jud. Olt, str. Libertății nr. 96, tel. 0724219925; e-mail tilvanoiu.ionel@yahoo.com

